

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Daiva VAISIŪNAITĖ

**VIEŠŲJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMAS,
ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE**

Magistro darbas

Šiauliai, 2007

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

**VIEŠŲJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMAS,
ĮGYVENDINANT JAUNIMO POLITIKĄ LIETUVOJE**

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir administravimas (03S)**

Magistro darbo autorius Daiva Vaisiūnaitė.....

Vadovas prof. Alvydas Raipa
.....

Recenzentas

SANTRAUKA

Daiva Vaisiūnaitė

Viešųjų programų ir projektų valdymas, įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje

Magistro darbas

Magistro baigiamajame darbe nagrinėjamas viešųjų programų ir projektų valdymo procesas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje. Siekiant išsiaiškinti jaunimo politikos programų ir projektų valdymo aspektus efektyvumo kontekste, analizuojama viešųjų programų ir projektų sisteminė samprata, teoriniai programinio valdymo, „naujosios viešosios vadybos“ principai ir jų taikymas jaunimo politikos formavime, nagrinėjama teisinė bazė, reglamentuojanti jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą ir įgyvendinimą, apibūdinamos organizacinės struktūros, formuojančios ir įgyvendinančios viešąsias programas ir projektus jaunimo politikos aspektu, išsiaiškinami jaunimo politikos programų ir projektų vertinimo sistemos privalumai ir trūkumai, atskleidžiama jaunimo politikos formavimo perspektyva ES kontekste, tiriama ekspertų, dirbančių su jaunimo politikos programomis ir projektais, nuomonė. Iš dalies patvirtinta autoriaus suformuluota hipotezė, kad viešųjų programų ir projektų valdymas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje atitinka programinio valdymo ir „naujosios viešosios vadybos“ principus, nes programos yra skaidomos į projektus, sudaromi programiniai planai, bei programinis biudžetas. Tačiau pasigendama programinių tikslų aiškumo ir uždavinių konkretumo, mažai reglamentuojama atskaitomybė, funkcinės organizacijos neskatina valdymo lankstumo, vis dar finansuojamos išlaidos programoms, o ne rezultatai.

SUMMARY

Daiva Vaisiūnaitė

The management of Public Programmes and Projects' while implementing the Youth Policy in Lithuania

Master's work

The final study of Master's analyses the management of public programmes and projects' while implementing the Youth Policy in Lithuania. On purpose to clarify the programmes and projects' management efficiency, this study discusses the main aspects of programmes, projects, programming management theoretical conceptions, the principles of „new public management“ and their importance in formation of the Youth Policy. Moreover, it analyses legal formation and implementation acts of public programmes and projects' of the Youth Policy. This study describes organizational structures, formation and implementation aspects of public programmes and projects of the Youth Policy, clarifies the advantages and disadvantages of evaluation system and develops the perspective of the Youth Policy formation in the EU context. In conclusion, the author's formed hypothesis is partly approved and the management of public programmes and projects' while implementing the Youth Policy in Lithuania satisfies programming and “new public management” principles: programmes are divided into projects, making programming plans and forming program budget. On the other hand, there aren't any clear and emphasised programmes' purposes and goals. Furthermore, there is no regulated accountability, expences but not results are financed.

TURINYS

IVADAS

1. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMINĖS SAMPRATOS ANALIZĖ.....	9
1.1. Programų valdymo proceso etapai	15
1.2. Viešųjų projektų rengimo metodologija	20
2. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ FORMAVIMAS JAUNIMO POLITIKOS KONTEKSTE.....	25
2.1. Jaunimo politikos gairių formavimas Lietuvos politinių partijų programose	25
2.2. Teisinės bazės, reglamentuojančios jaunimo programų ir projektų formavimą analizė	27
2.3. Lietuvos jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus šioje srityje formuojančios institucijos.....	30
3. LIETUVOS JAUNIMO PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMAS	34
3.1. Jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo teisinis reglamentavimas.....	34
3.2. Lietuvos jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus įgyvendinančios institucijos.....	36
3.3. Jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo finansavimas	41
3.4. Jaunimo programas ir projektus įgyvendinantis personalas	49
4. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VERTINIMAS JAUNIMO POLITIKOS LIETUVOJE ASPEKTU.....	52
4.1. Jaunimo programų ir projektų vertinimo procesas pagal PART modelį.....	52
4.2. Viešųjų jaunimo projektų vertinimas Lietuvoje.....	57
5. VALSTYBINĖS JAUNIMO POLITIKOS PROGNOZAVIMAS ES KONTEKSTE	60
6. EKSPERTŲ NUOMONĖS JAUNIMO POLITIKOS PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMO ASPEKTU TYRIMO REZULTATAI.....	63
6.1. Tyrimo metodika	63
6.2. Jaunimo politikos programų ir projektų valdymo problemų ir stiprybių tyrimo rezultatų analizė.....	65
IŠVADOS	74
REKOMENDACIJOS.....	78
LITERATŪRA	
DISKUSIJA	
PRIEDAI	

1 PRIEDAS: LR Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimas	88
2 PRIEDAS: 2006 m. gautų projektų suvestinė pagal savivaldybes	89
3 PRIEDAS: Jaunimo programų aprašymas	91
4 PRIEDAS: Funkcinės organizacijos trūkumai ir jų sprendimas.....	94
5 PRIEDAS: Programos aprašymas.....	95
6 PRIEDAS: Jaunimo politikos prioritetai politinių partijų programose.....	96
7 PRIEDAS: Grantt lentelė	102
8 PRIEDAS: Sprendimų projektų poveikio bazinio vertinimo pažyma	103
9 PRIEDAS: Sprendimų projektų poveikio išplėstinio vertinimo pažyma	104
10 PRIEDAS: Projekto įgyvendinimo ataskaitos forma	105
11 PRIEDAS: Klausimynas ekspertams.....	106
12 PRIEDAS: LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos struktūra.....	108
13 PRIEDAS: LR Švietimo ir mokslo ministerijos struktūra.....	109
14 PRIEDAS: LR Finansų ministerijos organizacinė struktūra.....	110
15 PRIEDAS: Valstybinės jaunimo reikalų tarybos sudėtis.....	111
16 PRIEDAS: Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros struktūra.....	112
17 PRIEDAS: Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos struktūra.....	114

LENTELĖS

1 lentelė. Valdymo procesas.....	12
2 lentelė. NVV principų taikymas formuojant ir įgyvendinant viešąsias jaunimo programas ir projektus.....	13
3 lentelė. Programų vertinimo kriterijai.....	18
4 lentelė. Jaunimo probleminių sričių ir jaunimo politikos tikslų apibrėžimas politinių partijų programose.....	26
5 lentelė. Viešojo sektoriaus reformos tikslai ir jų pasekmės organizacijos struktūroms.....	38
6 lentelė. Projektinės organizacijos struktūros privalumai ir trūkumai.....	39
7 lentelė. Programų, numatytų socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginiame veiklos plane, 2006 m. finansavimas.....	43
8 lentelė. Jaunimo projektų atrankos ir vertinimo etapai.....	58
9 lentelė. ES programos „Jaunimas“ 2000-2006 m ir programos „Veiklus jaunimas“ 2007-2013 m. panašumai ir skirtumai.....	60
10 lentelė. Jaunimo projektų vertinimo sistemos panašumai ir skirtumai institucijose.....	69

ILIUSTRACIJOS

1 pav. Programų indėlių/išėigos modelis.....	19
2 pav. Projekto valdymo procesas.....	21
3 pav. Viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymo organizacinė struktūra.....	30
4 pav. LR Valstybės biudžetas 2005 m. vykdymo išlaidų atskiroms ministerijoms palyginimas.....	42
5 pav. Vjrt ir Socialinės apsaugos darbo ministerijos jaunimo politikos programų finansavimo (2004 – 2006) proc. nuo valstybės biudžeto.....	44
6 pav. Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų ir projektų finansavimas pagal programas (2004 m. – 2006 m.).....	45
7 pav. VJR tarybai pateiktų ir finansuotų nacionalinio konkurso projektų dinamika (1997-2004)...	46
8 pav. Ekspertų pasiskirstymas pagal viešąsias jaunimo programas ir projektus valdančias institucijas.....	64
9 pav. Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimų vertinimas N = 8.....	65
10 pav. Institucinių struktūrų pasirengimas efektyviai formuoti ir įgyvendinti viešąsias programas ir projektus Lietuvoje.....	66
11 pav. Jaunimo programų ir projektų finansavimo sistemos privalumai N = 8.....	67
12 pav. Viešųjų jaunimo programų ir projektų finansavimo trūkumai N = 8.....	68
13 pav. Personalo, formuojančio ir įgyvendinančio jaunimo programas ir projektus išskiriama gebėjimų ir žinių stoka N = 8.....	69
14 pav. Programų ir projektų vertinimo sistemos efektyvumas ir veiksmingumas N = 8.....	70
15 pav. Geriausiai parengiamos ir įgyvendinamos viešosios jaunimo programos ir projektai N = 8.....	71
16 pav. Vietos lygmeniu formuojamų ir įgyvendinamų jaunimo politikos programų ir projektų vertinimas efektyvumo aspektu N = 8.....	72

IVADAS

Jaunimas, kaip socialinė grupė, yra visuomenės ateitis, ir šiandien sprendžiamos jaunimo problemos (užimtumas, išsilavinimo įgijimas, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, socialinė integracija, nevyriausybių jaunimo organizacijų dalyvavimas įgyvendinant jaunimo politiką ir kt), turės teigiamas įtakos visuomenės raidai ateityje. Jaunimo politikos instrumentai yra viešosios jaunimo programos ir projektai, ir efektyvus jaunimo problemų sprendimas siejamas su efektyviu programų ir projektų valdymu. Viešosios jaunimo programos ir projektai apima nepelno sektoriaus (valstybės institucijų, viešųjų įstaigų, nevyriausybių jaunimo organizacijų) formuojamas ir įgyvendinamas programas bei parengiamus projektus. Efektyvumo sąvoka plačiai analizuojama mokslinėje literatūroje ir apibrėžiama Lietuvos bei pasaulio mokslininkų (A. Raipos, M. Arimavičiūtės, Herbert A. Simon, Robert B. Denhardt, Christopher Pollitt, Geert Bouckaert) kaip programos ir projektų išteklių maksimalus panaudojimas siekiant geriausio rezultato ir teigiamo poveikio visuomenei. Efektyvumo kriterijaus taikymas viešajame sektoriuje siejamas su XX a. 9 dešimtmetyje moderniose valstybėse paplitusia „naujosios viešosios vadybos“ samprata, kai vadybiniai, verslo principai perkeliama į viešojo sektoriaus valdymą, siekiant sudėtingų socialinių, ekonominių, politinių problemų sprendimo. Vieną esminių „naujosios viešosios vadybos“ nuostatų – strateginį – programinį valdymą siekiant įgyvendinti, reikia parengti efektyvias viešąsias programas ir projektus, sukurti struktūras, kurios tai įgyvendintų, garantuoti išteklius, užtikrinti suinteresuotųjų paramą. Kitaip tariant programinio valdymo procesas apima programų ir projektų formavimą, įgyvendinimą, vertinimą ir prognozavimą. Efektyvus viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymas siejamas su programinio valdymo principų, bei „naujosios viešosios vadybos“ idėjų taikymu praktikoje formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje.

Programų ir projektų valdymo aspektus, „naujosios viešosios vadybos“ principus mokslinėje literatūroje analizuoja A. Raipa, M. Arimavičiūtė, A. Bučinskas, J. Staponkienė, B. Neverauskas, V. Stankevičius, V. Viliūnas, I. Černiūtė, W. Parsons, Ch. Pollitt, G. Bouckaert, Herbert A. Simon, Tony L. Doherty, Terry Horne, Robert B. Denhardt, ir kt. autoriai. Baigiamajame darbe siekiama pažvelgti į programų ir projektų valdymo sampratą jaunimo politikos Lietuvoje aspektu, siekiant išsiaiškinti ir išskirti viešųjų jaunimo programų ir projektų efektyvaus formavimo ir įgyvendinimo pasiekimus ir problemas.

Atlikus teorinę mokslinės literatūros, publikacijų, mokslinių straipsnių ir LR teisės aktų analizę iškelta **hipotezė** – viešųjų programų ir projektų valdymas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje atitinka programinio valdymo principus¹ ir „naujosios viešosios vadybos“ koncepcijas².

¹ Programos skaidymas į projektus, programiniai planai, programinis biudžetas, aiškūs tikslais ir uždaviniai, į programą orientuota atsakomybė ir atskaitomybė, lankstūs valdymo metodai, visos komandos efektyvumo siekimas.

Darbo **objektas** – viešųjų programų ir projektų valdymas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje. Mano darbo **tikslas** – išanalizuoti viešųjų programų ir projektų formavimo, įgyvendinimo, vertinimo, prognozavimo sistemų funkcionavimo principus ir problemas efektyvumo aspektu įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje.

Šiam tikslui pasiekti keliama **uždaviniai**:

1. Išsiaiškinti viešųjų programų ir projektų valdymo proceso pagrindinius aspektus;
2. Išanalizuoti Lietuvos jaunimo politikos formavimą reglamentuojančius teisės aktus, bei jaunimo programas ir projektus formuojančias institucijas;
3. Išnagrinėti viešųjų programų ir projektų įgyvendinimą reglamentuojančius teisės aktus, jaunimo politiką įgyvendinančias institucijas, finansavimo šaltinius, jaunimo programas ir projektus įgyvendinantį personalą;
4. Ištirti jaunimo programų ir projektų Lietuvoje vertinimo sistemą efektyvumo aspektu;
5. Išanalizuoti jaunimo politikos perspektyvą Lietuvoje ir Europos Sąjungoje.

Darbe naudotasi šiais **tyrimo metodais**: mokslinės literatūros šaltinių, publikacijų, mokslinių straipsnių ir LR teisės aktų, atitinkančių darbo objektą, analizė, atvejo analizė, teorinis modeliavimas, aprašomasis metodas, prognozavimas, ekspertų apklausa, tyrimo duomenų kokybinė analizė (kategorizavimas, interpretavimas, sisteminimas, apibendrinimas, išvadų ir rekomendacijų pateikimas).

Magistro baigiamąjį darbą sudaro trys struktūrinės dalys: konceptualioji, analitinė ir tiriamoji. Konceptualiojoje - teorinėje dalyje analizuojama viešųjų programų ir projektų valdymo sisteminės sampratos esmė. Analitinėje dalyje siekiama išsiaiškinti jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir prognozavimo aspektus. Trečiojoje – tiriamojame dalyje tiriama ekspertų, formuojančių, įgyvendinančių, vertinančių ir prognozuojančių viešąsias jaunimo programas ir projektus, nuomonė.

Baigiamojo darbo analitinės dalies struktūra glaudžiai susijusi su valdymo proceso etapais, ir programų bei projektų valdymo analizė aprašoma remiantis valdymo etapų modeliu, kai valdymas suskaidomas į atskirus etapus - formavimą, įgyvendinimą, vertinimą ir prognozavimą. Viešųjų jaunimo programų ir projektų formavimo etape, lyginant politinių partijų programas apibrėžiami jaunimo politikos tikslai, nagrinėjama teisinė bazė, reglamentuojanti jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą, apibūdinamos organizacinės struktūros, formuojančios viešąsias programas ir projektus jaunimo politikos aspektu. Jaunimo politikos programų ir projektų įgyvendinimo analizėje, apibūdinami pagrindiniai teisiniai dokumentai, reglamentuojantys jaunimo viešųjų programų ir projektų įgyvendinimą, nagrinėjamos jaunimo politiką įgyvendinančios

² „vairuoti, o ne irkluoti“, iniciatyvos teisė perduodama jaunimui, konkurencija, organizacijų orientacija į misiją, veiklą, tikslus, rezultatų finansavimas, pagrindinis dėmesys jaunimui, decentralizavimas, uždirbanti, prevencinė valdžia, orientuota į rinką.

institucijos ir jų struktūros, išsiaiškinami viešųjų jaunimo programų ir projektų finansavimo šaltiniai, bei jaunimo politikos programos ir projektus įgyvendinantis personalas. Viešųjų programų ir projektų įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje vertinimo fazės dalyje, PART modelio pavyzdžiu vertinamo viešosios jaunimo politikos programos ir projektai, vertinami jaunimo projektų finansavimo atrankos etapai ir kriterijai. Prognozuojant jaunimo politiką ES kontekste, lyginamos ES jaunimo programos, analizuojamos strategijos formuojančios jaunimo politiką ir programos bei projektus Lietuvoje.

Atlikta ekspertų apklausa, kurios metu siekiama išsiaiškinti ekspertų nuomonę viešųjų jaunimo politikos programų ir projektų valdymo aspektu, ištirti jaunimo programų ir projektų valdymo problemas ir stiprybes, taip siekiant praplėsti žinias ir rezultatus, gautus parašius konceptualiąją ir analitinę darbo dalis.

Šis darbas rašytas remiantis Lietuvos ir užsienio mokslininkų moksline literatūra, publikacijomis ir moksliniais straipsniais (iš žurnalų „Tiltai“, „Public Administration Review“), LR teisės aktais (LR įstatymais, LR Vyriausybės nutarimais, ministrų įsakymais, strategijomis), Europos Sąjungos reglamentais ir direktyvomis (2004-2006 metų Bendrasis programavimo dokumentas, Europos bendrijų iniciatyvos EQUAL Bendrasis programavimo dokumentas 2004-2006 metams, Lietuvos 2007 – 2013 metų struktūrinių fondų panaudojimo strategija), internetiniais šaltiniais (straipsnių duomenų bazės - Blackwell- synergy, EmeraldinSight, jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų internetiniais puslapiais).

1. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMINĖS SAMPRATOS ANALIZĖ

Siekiant geriau suvokti viešųjų programų ir projektų valdymo principus įgyvendinant jaunimo politiką, pirmiausia reikalinga apibrėžti jaunimo kaip socialinės grupės, bei jaunimo politikos sampratą, išanalizuoti programų ir projektų sąvokas, programinio valdymo sampratą ir esminius principus, valdymo ypatumus „naujosios viešosios vadybos“ kontekste, atskleisti programų, projektų rengimo pagrindinius principus .

Jaunimas – socialinė grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį gyvenančius asmenis. Jaunimo amžiaus riba nėra griežtai nustatyta, ji priklauso nuo kiekvienoje šalyje gyvuojančių tradicijų, kultūros, vykdomos švietimo, bei socialinės politikos. Pagal Jungtinių tautų rekomendacijas jaunimui priskiriami 15-24 metų amžiaus žmonės, tačiau Didžiojoje Britanijoje valstybinė jaunimo užimtumo politika orientuota į 16-18 m. amžiaus žmones, o Italijoje jaunimui priskiriami 14 – 29 metų amžiaus grupės, JAV – 16-24 metų, Vokietijoje – 15-24 metų asmenys. Lietuvoje pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymą jaunas žmogus – tai asmuo nuo 14 iki 29 metų (42, str. 2).

Jaunimo politika - „kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą bei darbo rinką, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms“ (42, str.2). Jaunimo politikos instrumentai yra viešosios jaunimo programos ir projektai, kurios sprendžia jaunimo integracijos į darbo rinką, būsto įsigijimo, narkomanijos, nusikalstamumo prevencijos, išsilavinimo prieinamumo, nevyriausybių jaunimo organizacijų dalyvavimo formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką problemas.

Pačia plačiausia prasme Hogwood ir Gunnas suvokiama **programa kaip politika**. (14, p. 28) Dažnai W. Parsons sąvoka „programa“, kalbant apie formavimą, įgyvendinimą, vertinimą, vartojama šalia „politikos“ sąvokos: „tobula politikos/programos baigmė“, „nors tam tikros programos, arba politikos, gimimo datą nesunku nustatyti“ (14, p. 507). Politinėms programoms galima priskirti tarpinstitucines LR Vyriausybės nutarimais patvirtinamas programas - „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006–2011 metų programa“, „Jaunujų menininkų programa“. Kitaip tariant programa yra jaunimo politikos įgyvendinimo priemonė, ir politikos formavimo ciklas glaudžiai susijęs su programos formavimo procesu. Iš esmės politinė programa taip pat yra strategijos dalis, tik ne atskiros institucijos kaip strateginė programa, o šalies strategijos (Valstybės ilgalaikės raidos strategijos) ar Vyriausybės programos dalis.

LR strateginio planavimo metodikoje **programa** apibrėžiama kaip „**strateginio veiklos plano dalis**, kurioje nustatyti programos tikslai, uždaviniai, priemonės (projektai), vertinimo kriterijai ir numatomi asignavimai“ (60, str.2). M. Arimavičiūtė programą apibrėžia kaip „operacinės grupės valdomas ir tarpusavyje susijusias veiklas, kurios prisideda prie bendro institucijos tikslo įgyvendinimo“ (1, p. 215). A. Bučinsko, A. Raipos ir J. Staponkienės manymu „viešoji programa – tai dokumentas, kuriame fiksuojama procedūrų ir taisyklių visuma, nustatyti tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo vertinimo kriterijai, priemonės, numatytos lėšos ir tikėtinas šios programos poveikis visuomenei“ (5, p. 4). LR strateginio planavimo metodikoje ir A. Bučinsko, A. Raipos ir J. Staponkienės pateikiama programos samprata daugiau orientuota į viešosios programos struktūrą, ir yra labiau dokumentas t.y. programą sudaro tikslai, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir numatomi asignavimai. Tačiau A. Bučinsko, A. Raipos ir J. Staponkienės programa apima ir numatomą poveikį visuomenei. M. Arimavičiūtės programa yra platesnė dimensija, reiškianti veiklas, kurios siekia institucijos bendrųjų tikslų. Šie trys viešosios programos apibrėžimai analizuoja programą kaip strateginio plano dalį. Strateginės programoms priskiriamos viešosios jaunimo programos, kurios yra tam tikros institucijos strateginio plano dalis, pvz. Jaunimo reikalų departamento prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos programos „Jaunimo pilietiškumo ugdymas ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimas“, „Programų jaunimui įgyvendinimas, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizė“, „Jaunimo socializacija, kūrybinė saviraiška ir dalyvavimas kuriant žinių visuomenę“, „Nacionalinė narkotikų kontrolės narkomanijos prevencija“.

Programa sudaryta iš kelių tam tikros viešosios politikos srities, šiuo atveju jaunimo politikos, projektų. Projektas – „užsibrėžto uždavinio įgyvendinimo būdas (veiksmai), kuriam naudojami žmogiškieji, finansiniai ir materialiniai ištekliai“ (60, str.2). B. Neverauskas ir kt. programoms suteikia „multiprojektų“ pavadinimą ir programą apibrėžia kaip „projektų kompleksą, susidedantį iš tarpusavyje susijusių monoprojektų“ (11, p.6). Viešosios programos ir projektai kuriami siekiant išspręsti šias jaunimo problemas: užimtumas, išsilavinimo įgijimas, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, socialinė integracija, nevyriausybinių jaunimo organizacijų dalyvavimas įgyvendinant jaunimo politiką ir kt.

Kadangi konkrečios srities (jaunimo) viešųjų programų ir projektų rengimas yra vienas iš svarbiausių strateginio valdymo elementų, galima strateginio valdymo sampratą išplėsti iki strateginio – programinio valdymo sąvokos. Programinis valdymas – valdymas, paremtas programomis ir projektais. Siekiant plačiau apibrėžti strateginio – programinio valdymo sąvoką, reikalinga išsiaiškinti kas tai yra strateginis valdymas. A. Vasiliauskas „strateginį valdymą“ apibrėžia, kaip „nuolatinį, dinaminį ir nuoseklų procesą, kuriuo remdamasi organizacija laiku prisitaiko prie išorinės aplinkos pokyčių ir efektyviau išnaudoja savo turimą potencialą“ (24, p. 21).

Jucevičius strateginį valdymą aiškina, kaip „nuolatinį, dinaminį ir nuoseklų procesą, kuriuo siekiama organizacijos kaip visumos harmonijos su jos aplinka – veiklos sąlygomis bei interesų grupėmis“ (10, p. 190). Norbert Thom ir Adrian Ritz strateginį valdymą apibrėžia „kaip tikslingą socialinių sistemų, taip pat viešųjų institucijų orientavimą“ (22). A. Vasiliauskas ir Jucevičius strateginį valdymą supranta kaip nuolatinį, dinaminį ir nuoseklų procesą, kuriuo siekiama organizacijų prisitaikymo prie išorinės aplinkos. Norbert Thom ir Adrian Ritz strateginį valdymą daugiau sieja su viešųjų institucijų tikslų nustatymu ir institucijų veiklos krypties apibrėžimu. Šalies strateginis valdymas – „valstybės įgyvendinama nepertraukiama strateginės analizės, strategijos kūrimo ir įgyvendinimo funkcija, kuri leidžia laiku prisitaikyti prie vidinės bei išorinės situacijos pokyčių ir didinti bei veiksmingai išnaudoti šalies ekonominį potencialą“ (5, p. 4). Apibendrinant **strateginis – programinis valdymas** – nuolatinis, dinaminis ir nuoseklus procesas siekiant viešosioms institucijoms prisitaikyti prie vidinės ir išorinės aplinkos pokyčių, parengiant ir įgyvendinant viešąsias programas ir projektus.

M. Arimavičiūtė išskiria šiuos **programinio valdymo esminius principus** (1, p. 60):

- Programos masto sumažinimas iki mažesnių veiklos vienetų (projektų);
- Tikslų rašytinių programinių planų ir biudžetų, turinčių aiškius tikslus ir uždavinius, panaudojimas. Programos ir projektai yra sudaromi nustatant jų tikslus, biudžeto išteklius, operacinę veiklą, galutinį produktą ir pageidaujamus galutinius rezultatus;
- Į programą orientuotos valdymo atsakomybės ir atskaitomybės paskyrimas. Kiekvienai programai paskiriami programų koordinatoriai, kurie atsakingi už strategijos sudarymą, organizavimą, skatinimą, įgyvendinimą, biudžeto sudarymą, stebėjimą, kontrolę ir analizę;
- Tiesioginis valdymo metodų taikymas įgyvendinant tam tikras programas ir projektus. Programinis valdymas leidžia naudoti paprastesnes ir lankstesnes valdymo sistemas, atsižvelgiant į situaciją;
- Visos komandos efektyvumo siekimas.

Mokslinėje literatūroje valdymo ar viešojo valdymo sąvoka pateikiama įvairiai. Jonathan D. Breul manymu, „viešasis valdymas apima ne tik administravimo funkciją, bet ir demokratines valstybės funkcijas kaip pasaulio ekonomikos valdymas, ir tarp piliečių pasireiškiančios konkurencijos bei prieštaravimų subalansavimas. Taip pat apima vadovavimą institucijoms ir jų priežiūrą, įstatymų laikymąsi, įgyvendinimą, vertinimą, ir jei reikia, įstatyminių programų ir politikos, už kurią yra atsakingi, pataisymus“ (9, p. 21). Christopher Pollitt ir Geert Bouckaert pateikia šiuos viešojo valdymo apibrėžimus (Viešojo valdymo reforma) – „tai valstybės tarnautojų ir politikų veikla; vykdomosios valdžios struktūros ir procesai; veiklos, struktūrų arba procesų

sistemingi tyrimai“ (15, p. 29). Christopher Pollitt manymu valdymas, kaip „atskira ir skirtinga organizacinė funkcija; valdymo vaidmuo planuojant, įgyvendinant ir įvertinant reikalingą produktyvumo didėjimą yra esminis“ (19, p. 201).

Christopher Pollitt, Geert Bouckaert ir Jonathan D. Breul vartojama plati valdymo sąvoka, apimanti ne tik valdymo kaip formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir prognozavimo procesą, bet ir kaip valstybės veiklą (funkciją), vykdomosios valdžios struktūras ir procesus, bei šių struktūrų ar procesų tyrimus.

Pirmoje lentelėje pateikiami vadybos bei viešosios politikos mokslininkų požiūriai į valdymą - politikos formavimą.

1 lentelė

Valdymo procesas

Autorius	Valdymo (politikos) proceso išskaidymas
A. Fayol	1. Planavimas. 2. Organizavimas. 3. Vadovavimas. 4. Koordinavimas. 5. Kontrolė.
L. Gullick	1. Planavimas. 2. Organizavimas. 3. Vadovavimas. 4. Nurodymas. 5. Koordinavimas. 6. Informavimas. 7. Biudžeto sudarymas.
R. Mack	1. Apsisprendimas priimti sprendimą (problemos pripažinimas). 2. Alternatyvų ir kriterijų formulavimas. 3. Sprendimas. 4. Realizavimas. 5. Taisyimas ir papildymas.
W. Parsons	1. Problema. 2. Problemos apibrėžimas. 3. Alternatyvių atsakymų/sprendimų paieška. 4. Alternatyvų įvertinimas 5. Alternatyvos pasirinkimas. 6. Įgyvendinimas 7. Įvertinimas.
H.A. Simon	1. Informacija; 2. Sumanymas; 3. Pasirinkimas.
H.D. Lasswell	1. Informacija; 2. Propagavimas; 3. Įtikinėjimas; 4. Įsakymas; 5. Taikymas; 6. Baigmė; 7. Įvertinimas.
G. Kunc, S.O'Donel	1. Planavimas. 2. Organizavimas. 3. Vadovavimas. 4. Koordinavimas. 5. Kontrolė.
M. Meskon, M. Albert, F. Chedouri	1. Planavimas. 2. Organizavimas. 3. Motyvacija. 4. Kontrolė.

Šaltinis: Parsons, W. (2001). *Viešoji politika*. Vilnius: Eugrimas.

Stoškus, S. (2002). *Bendrieji vadybos aspektai*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.

Analizuojant mokslininkų pateikiamas valdymo sampratas, galima visuose valdymo etapuose išskirti pagrindines valdymo proceso fazes – formavimas (planavimas), įgyvendinimas (organizavimas, biudžeto sudarymas), vertinimas ir prognozavimas. Taigi programinio valdymo samprata iš esmės apima šiuos valdymo proceso etapus:

- Programų ir projektų formavimas – problemų suvokimas ir apibrėžimas, alternatyvių atsakymų/sprendimų paieška, alternatyvų įvertinimas ir pasirinkimas;
- Programų (projektų) įgyvendinimas, apimantis programų (projektų) finansavimo procesą, įgyvendinančių struktūrų veiklą, bei jaunimo politiką įgyvendinantį personalą;
- Programų ir projektų vertinimas – kai vertinamas jaunimo „politikos programų rezultatų tinkamumas, vertės skalė, reitinguojami politikos sprendimai bei jų rezultatyvumas, siekiama nustatyti politinės išvadas, administravimo procesų, veiklos

modelių ir procedūrų efektyvumą“. (17, p. 179) Vertinamas programų ir projektų įgyvendinimo efektyvumas, remiantis nustatytais kriterijais, vertinimo modeliais;

- Prognozavimas – jaunimo politikos strategijų kūrimas, tikslų nustatymas, programų numatymas.

XX a. 9 dešimtmetyje moderniose valstybėse paplito „naujosios viešosios vadybos“ samprata, kai vadybiniai, verslo principai perkeliama į viešojo sektoriaus valdymą, siekiant sudėtingų socialinių, ekonominių, politinių problemų sprendimo. (22, p.32) Programų ir projektų valdymas „naujosios viešosios vadybos“ (NVV) kontekste pasak Osborne ir Gaebler turi remtis šiais principais: „valstybės tarnautojai turi vairuoti, o ne irkluoti, įgaliojimai bendruomenei, o ne tarnavimas, konkurencija, organizacijų transformavimas, orientacija į rezultatus, patenkinti kliento poreikius, uždirbanti, o ne išleidžianti, prevencinė, decentralizuota, į rinką orientuota valdžia“ (19, p. 198). (žr. 2 lentelę)

2 lentelė

NVV principų taikymas formuojant ir įgyvendinant viešąsias jaunimo programas ir projektus

	„NVV“ principai	Principo paaiškinimas viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymo aspektu
1.	„Vairuoti, o ne irkluoti“	Valstybės tarnautojai koordinuoja jaunimo programas ir projektus, numato jaunimo politikos strategiją ir suformuoja programas, bei sudaro sąlygas, išmoko jaunimą parengti projektus atitinkamai programai, o ne patys formuoja ir įgyvendina projektus.
2.	„Įgaliojimai bendruomenei“	Iniciatyvos teisė perduodama pačiam jaunimui. Jaunimas įgaliojamas imtis iniciatyvos generuoti idėjas, ir rengti pagal jas projektus atitinkamoms programoms. Valstybės tarnautojai įgalioja jaunimą priimti sprendimus.
3.	„Konkurencija“	Konkurencija jaunimo projektų atžvilgiu, kai geriausi projektai laimi finansavimą. Paslaugų (švietimo) teikimas konkurencinėmis sąlygomis gerina paslaugų kokybę.
4.	„Organizacijų transformavimas“	Jaunimo programas ir projektus formuojančios organizacijos pirmiausia orientuotos į savo misiją, veiklą ir tik po to į biudžeto, žmonių, išteklių sistemų planavimą ir taisyklių nustatymą.
5.	„Orientacija į rezultatus“	Rezultatų, o ne sąnaudų finansavimas. Viešosios jaunimo programos ir projektai orientuoti į rezultatus, t.y. finansuojami programų ir projektų rezultatai, o ne sąnaudos.
6.	„Patenkinti kliento poreikius“	Pagrindinis valstybės tarnautojų dėmesys nukreiptas jaunimo poreikiams tenkinti, o ne biurokratinėms struktūroms.
7.	„Uždirbanti valdžia“	„Radimas naujų būdų kaip už mažiau padaryti daugiau, užuot mažinus programas ar didinus mokesčius. Investicijų persikirstymas ateities iniciatyvų finansavimui“.
8.	„Prevencinė politika“	„Pirmiausia reikia rūpintis prevencija – neleisti problemoms atsirasti. Grįždamos prie prevencijos viešosios organizacijos ateityje bus efektyvesnės ir efektingesnės“.
9.	„Decentralizavimas“	„Nuo hierarchijos prie dalyvavimo ir komandinio darbo“. Didėjantis dėmesys vietiniam valdymo lygmeniui – jaunimo reikalų taryboms, bei jaunimo reikalų koordinatoriams, kurie yra arčiausiai jaunimo ir nevyriausybinių jaunimo organizacijų. Nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas formuojant ir įgyvendinant jaunimo programas ir projektus.
10.	„Orientavimasis į rinką“	„Strategijos pagrindas aplinkai (rinkai) suteikti tokią struktūrą, kad rinka veiktų kuo efektyviau“. „Žmonių sambūris, visuomenė, interesai,

		socialinės ir ekonominės jėgos, tame tarpe ir jaunimas – yra rinka“. Tikslas sukurti tokią strategiją jaunimo aplinkai, kad jaunimo politika būtų įgyvendinama kuo efektyviau.
--	--	--

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės remiantis:

Robert B. Denhardt, (2001). Viešųjų organizacijų teorijos,

Stephen Page, What New about the New Public Management? Administrative Change in the Human Services. *Public Administration Review*, November/December 2005, Vol. 65, No. 6. Prieiga per Internetą: <<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1540-6210.2005.00500.x>>. p. 713.

David H. Rosenbloom, Robert S. Krovchuk. (2005). *Public Administration. Understanding Management, Politics, and Law in the Public Sector*. McGraw: Hill international edition. p. 20 – 21.

Remiantis „naujosios viešosios vadybos“ principais, galima teigti, jog viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymas turi apimti valstybės tarnautojų pareigą koordinuoti jaunimo programas ir projektus, o ne juos patiems įgyvendinti, suteikti daugiau iniciatyvinės teisės jaunimui generuojant idėjas ir rengiant projektus patiems, skatinti konkurenciją teikiant viešąsias paslaugas (švietimo, socialines), transformuojant organizacijas, pirmenybę teikti ne taisyklėms, o institucijos misijai, finansuoti programų ir projektų rezultatus, o ne sąnaudas, pagrindinį dėmesį skirti jaunimo poreikių tenkinimui, efektyviai naudoti išteklius, pirmiausia rūpintis prevencija, pirmenybę teikti dalyvavimui ir komandiniam darbui, bei decentralizacijai, sukurti tokią struktūrą, kad būtų kuo efektyviau įgyvendinamos jaunimo programos ir projektai.

Vienas iš esminių „naujosios viešosios vadybos“ principų yra efektyvumas. „Siekiant viešosios politikos efektyvumo, geriau paskirstyti vaidmenis, nemažas galimybes gali suteikti strateginis viešųjų institucijų, jų politinės veiklos planavimas, kurio svarba išauga plečiantis programinio biudžeto planavimo ir paskirstymo bei programinio valdymo galimybėms“ (18, p. 21). A. Raipa teigia, jog „programos ir projektai yra efektyvūs, jei jų rezultatai atitinka lauktuosius, t.y. jeigu jų poveikis visuomenei, situacijai, procesams ar problemoms atsveria investicijas, sunaudotus išteklius, daro realią įtaką kuriai nors visuomenės struktūrai, interesų grupei, taigi programa efektyvi, jei ji pasitvirtina kaip teisinga, pozityvi, vertinant iš visuomenės pozicijų“ (17, p. 17). Herbert A. Simon efektyvumo kriterijų apibrėžia kaip „uždavinių pasiekimo laipsnį matuojančius rodiklius. Pastebint, kad uždaviniai turi išreikšti galutinius tikslus. Efektyvumo kriterijus verčia pasirinkti tas alternatyvas, kurios, naudojant turimus išteklius, leidžia pasiekti didžiausią rezultatą“ (8, p. 279). Christopher Pollitt ir Geert Bouckaert efektyvumą analizuoja kaip rezultatų ir poveikio atitikimą nustatytiems tikslams (15, p. 27). (žr. 1 pav.) A. Raipos ir Herbert A. Simon vartojama efektyvumo sąvoka apima išteklių maksimalų panaudojimą siekiant geriausio rezultato. A. Raipa efektyvumą daugiau sieja su teigiamu poveikiu visuomenei, o Herbert A. Simon efektyvumą apibrėžia kaip uždavinių pasiekimo ir įgyvendinimo rodiklį, bei geriausios alternatyvos pasirinkimą turint tuos pačius išteklius. Christopher Pollitt ir Geert Bouckaert kaip A. Simon efektyvumą sieja

su pasiekto rezultato ir poveikio atitikimu programos tikslams. Iš esmės programų ir projektų efektyvumo sąvoka apima išteklių maksimalų panaudojimą siekiant geriausio rezultato ir teigiamo poveikio visuomenei. Efektyvumas matuojamas nustatytų tikslų ir uždavinių pasiekimo ir įgyvendinimo rodikliais.

Jaunimas – socialinė grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį gyvenančius asmenis. Programa yra jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo instrumentas, šalies strategijos ar institucijos strateginio plano dalis. Struktūriniu požiūriu programą sudaro tikslai, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai, numatomi asignavimai ir numatomas poveikis visuomenei. Programa sudaryta iš tam tikros srities, šiuo atveju jaunimo politikos projektų. Strateginis – programinis valdymas – nuolatinis, dinaminis ir nuoseklus procesas siekiant viešosioms institucijoms prisitaikyti prie vidinės ir išorinės aplinkos pokyčių, parengiant ir įgyvendinant viešąsias programas ir projektus. Programinio valdymo samprata iš esmės apima programų ir projektų formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir prognozavimo etapus. Programinio valdymo esminiai principai: programos masto sumažinimas iki mažesnių veiklos vienetų (projektų), tikslų rašytinių programinių planų ir biudžetų, turinčių aiškius tikslus ir uždavinius, panaudojimas, į programą orientuotos valdymo atsakomybės ir atskaitomybės paskyrimas, tiesioginis valdymo metodų taikymas įgyvendinant tam tikras programas ir projektus, visos komandos efektyvumo siekimas. NVV vienas iš esminių principų yra programų ir projektų efektyvumas, kuris apima išteklių maksimalų panaudojimą siekiant geriausio rezultato ir teigiamo poveikio visuomenei. Remiantis „naujosios viešosios vadybos“ principais, galima teigti, jog viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymas turi apimti valstybės tarnautojų pareigą koordinuoti jaunimo programas ir projektus, o ne juos patiems įgyvendinti, suteikti daugiau iniciatyvinės teisės jaunimui generuojant idėjas ir rengiant projektus patiems, skatinti konkurenciją teikiant viešąsias paslaugas (švietimo, socialines), transformuojant organizacijas, pirmenybę teikti ne taisyklėms, o institucijos misijai, finansuoti programų ir projektų rezultatus, o ne sąnaudas, pagrindinį dėmesį skirti jaunimo poreikių tenkinimui, efektyviai naudoti išteklius, pirmiausia rūpintis prevencija, pirmenybę teikti dalyvavimui ir komandiniam darbui, bei decentralizacijai, sukurti tokią struktūrą, kad būtų kuo efektyviau įgyvendinamos jaunimo programos ir projektai.

1.1. Programų valdymo proceso etapai

Mokslininkai valdymo proceso etapus pateikiami įvairiai, tačiau šiame darbe analizuojamas viešųjų programų ir projektų valdymo procesas apima šias fazes:

- viešųjų programų ir projektų formavimas,
- įgyvendinimas
- vertinimas ir

- prognozavimas.

Programų ir projektų **formavimo** etapas apima „problemų suvokimo ir apibrėžimo, informacijos paieškos, alternatyvų svarstymo ir darbotvarkės sudarymo žingsnius“ (14, p. 89) Problema suvokiama visuomenėje, ir apibrėžiama visuomenę atstovaujančių organizacijų - politinių partijų. Partijų programose atsispindi jaunimo politikos problematika, t.y. jaunimo pilietiškumo, patriotiškumo bei tolerantiškumo stoka, išsilavinimo prieinamumas, jaunimo integracija į darbo rinką, narkomanija, nusikalstamumas, būsto įsigijimo kreditavimas, nevyriausybinių jaunimo organizacijų veiklos skatinimas, bei jaunimo emigracija į užsienio valstybes. Problemų apibrėžimo etape dalyvauja žiniasklaida ir ekspertai. „Žiniasklaidos vaidmuo viešosios darbotvarkės formavimo procese yra svarbus problemų konstravimo veiksnys“ (14, p. 107). Ekspertams politikos formavimo procese taip pat tenka svarbus vaidmuo. „Viešosios politikos požiūriu, profesionalai akivaizdžiai yra svarbiausi žinių įgijimo bei platinimo ir viešosios politikos interpretavimo procese“ (14, p. 151). Apibrėžus jaunimo problemas, sekantis žingsnis yra alternatyvų svarstymas, bei darbotvarkės, kitaip tariant, politinių partijų programos parengimas, Vyriausybės programos sudarymas, bei teisės aktų, reglamentuojančių jaunimo viešąsias programas ir projektus, formavimas. Viešosios programos ir projektai jaunimo politikos srityje formuojami aukščiausių Lietuvos valstybės institucijų: LR Seimo, LR Vyriausybės, ministerijų ir joms pavaldžių įstaigų. Šios institucijos parengia teisės aktus (įstatymus, nutarimus, strategijas, koncepcijas), kuriais remiantis formuojamos viešosios programos, projektai ir jaunimo politika.

Dar viena valdymo proceso fazė yra viešųjų programų **įgyvendinimas**. Jaunimo politikos viešąsias programas ir projektus įgyvendina Jaunimo reikalų departamentas prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų tarybos bei jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybėse, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra ir nevyriausybinių organizacijos (Lietuvos jaunimo organizacijų taryba). Įgyvendindamos jaunimo viešąsias programas ir projektus valstybės institucijos ir įstaigos, bei nevyriausybinių organizacijos vadovaujasi LR Seimo priimtais įstatymais, LR Vyriausybės nutarimais, ministrų įsakymais, reglamentuojančiais programų ir projektų įgyvendinimą.

Programų ir projektų įgyvendinimo etape svarbus vaidmuo tenka finansavimui. Programinis valdymas neišsivaizduojamas be programinio finansavimo, kuris kitaip dar vadinamas planavimo, programavimo ir biudžeto sudarymo sistema (PPBS – planning, programming, budgeting system). Nicholas Henry PPBS modelį aiškina kaip „išteklių paskirstymo sistemą siekiant pagerinti valstybės veiksmingumą ir efektyvumą, nustatant ilgalaikius tikslus, analizuojant alternatyvių programų, kurios siekia šių tikslų, išlaidas ir rezultatus, ir apibrėžti programas kaip biudžeto ir įstatymų leidžiamosios valdžios tikslus ir ilgalaikius planus“ (12, p. 214). „Programinis finansavimas

paskirsto išlaidas pagal programas“ (3, p. 342). PPBS modelis pagal Charles Scgultze reikalauja (14, p. 366):

- Kruopščiai išsiaiškinti kiekvienos valstybinės veiklos srities tikslus ir uždavinius;
- Atlikti alternatyvų analizę ir rasti efektyviausius, mažiausius kaštus implikuojančius programinių tikslų įgyvendinimo kelius;
- Agentūras priversti savo programas traktuoti kaip bendresnio tikslo priemones;
- Programas padaryti atviras alternatyvių efektyvesnių ar veiksmingesnių programų konkurencijai.

PPBS modelis „akcentuoja ne tik į idėjimus ir išlaidas, bet taip pat ir poveikį bei alternatyvas“ (12, p. 214). Programinio finansavimo modelis turi visus racionalumo požymius, tačiau nebuvo pilnai įgyvendintas. Nepaisant to, kad šis modelis patyrė žlugimą, programinis finansavimas padaro požiūrį į biudžeto planavimą sistemiškesnį, pabrėžiantį būtinybę valdžios sprendimų įeiga lyginti su jų išeiga ir rezultatais, priešingai anksčiau vyravusiam požiūriui, kai dėmesys pirmiausia buvo kreipiamas į tai kam ir kaip turi būt leidžiami pinigai, o ne į tai ką išlaidos duoda (14, p. 367).

Remiantis klasikiniu racionalių valdymo modeliu, po programų ir projektų įgyvendinimo, atliekamas programų (projektų) įgyvendinimo ir poveikio **vertinimas**. „Vertinimo procese siekiama išsiaiškinti, kiek programa buvo efektyvi, siekiant užsibrėžtų tikslų“ (4, p. 29). Siekiant sistemiškai išanalizuoti jaunimo programų ir projektų vertinimo procesą, pirmiausia reikia apibrėžti vertinimo sąvoką. Programų vertinimas apibrėžiamas įvairiai, tai:

- „Kritiškas ir objektyvus požiūris į tikslus ir jų įgyvendinimą.
- Procesas, kuris siekia nustatyti kaip sistemiškai ir objektyviai siekiama tikslų ekonomiško, efektyvaus ir veiksmingo įgyvendinimo;
- Sistemini visuomeninių (socialinių) tyrimų procesų taikymas, įvertinant viešųjų programų konceptualizmą, struktūrą, įgyvendinimą, bei naudingumą.
- Procesas formuojantis programų vertės nustatymą“ (13).
- Atskiri sisteminiai tyrimai, atliekami siekiant įvertinti programos veiklą (27).

Vertinimas turi būti (1, p. 283):

- Analitinis – atliekamas pripažintais tyrimų metodais.
- Sistemini – reikalaujantis rūpestingo planavimo ir nuoseklaus pasirinktų metodų naudojimo.
- Patikimas – skirtingiems vertintojams atliekant vertinimą ir naudojant tuos pačius tyrimo metodus turi būti gaunami tie patys rezultatai;

- Orientuotas į rezultatą – vertinimu siekiama išsiaiškinti programos rezultatus, įvertinant veiksmingumą, efektyvumą, bei ekonomiškumą.
- Praktinis panaudojimas – programų vertinimas turi padėti priimti sprendimus, keičiantis politinėms aplinkybėms, programų struktūrai, ir resursų prieinamumui.

Vienas esminių lementų, apibrėžiamų programoje yra vertinimo kriterijai.

3 lentelė

Programų vertinimo kriterijai

Vertinimo kriterijai (Strateginio planavimo metodika)	Vertinimo kriterijai (M. Arimavičiūtė)	Vertinimo kriterijai (A. Raipa)
Produkto kriterijus - uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijus, t.y. materialinis ar intelektinis produktas ir/ar paslaugos, kurie atsiranda tikslingai naudojant išteklius, skirtus uždaviniui įgyvendinti	Tinkamumas/svarbumas - rėmintis šiuo kriterijumi nustatoma, koku mastu programos <u>tiksłai</u> yra <u>susiję su nacionaline ir ES poreikių bei prioritetų plėtra</u>	Techninio įgyvendinimo – leidžia spręsti kaip vykdomi viešosios programos tikslai. Gilinamasi į techninius mechanikos, inžinerijos, fizikos, informatikos sričių parametrus.
Rezultato kriterijus - programos tikslo pasiekimo vertinimo kriterijus – nauda, kurią, įgyvendinus programą, patiria tiesioginiai programos naudos gavėja	Palaikomumas - remiantis šiuo kriterijumi nustatoma, kaip ilgai, įgyvendinus programą gali trukti jos teigiamas <u>poveikis</u>	Ekonominių ir finansinių galimybių – leidžia išmatuoti programų išlaidas, apskaičiuoti programose numatytų paslaugų kiekį ir kokybę.
Efeko kriterijus - <u>institucijos strateginio tikslo arba ūkio šakos</u> (sektoriaus) strategijos tikslo pasiekimo vertinimo kriterijus – nauda, kurią, įgyvendinant atitinkamą tikslą, patiria ne tik tiesioginiai programos naudos gavėjai, bet ir kitos grupės	Efektvyumas - vertinama, ar programai skirti <u>ištekliai</u> yra panaudojami <u>ekonomiškai</u>	Administracinio veiksmingumo – leidžia pateikti rekomendacijas, kaip įgyvendinti viešąsias programas socialiniame ir administravimo kontekste. Reikalingi siekiant patikrinti vadovų, personalo kompetencija, programos koordinavimą, organizacijos tikslus ir jos veiklos efektyvumą
	Naudingumas – vertinama, ar programos <u>poveikis</u> prisideda prie visuomenės poreikių tenkinimo, ar programa būtų naudingesnė vykdoma kitu administraciniu lygiu	Politinės paramos – vertina programų išvadas, išreikštas kaip <u>poveikį</u> interesų grupėms, sprendimų rengėjams, piliečių sąjungoms, bei kitoms visuomeninėms struktūroms
	Veiksmingumas - vertinama, ar planuota <u>nauda</u> , faktiškai gaunama	

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas: Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo. Vilnius, 2002m. birželio 6d. Nr.827 (Žin., 2002, Nr. 57-2312)

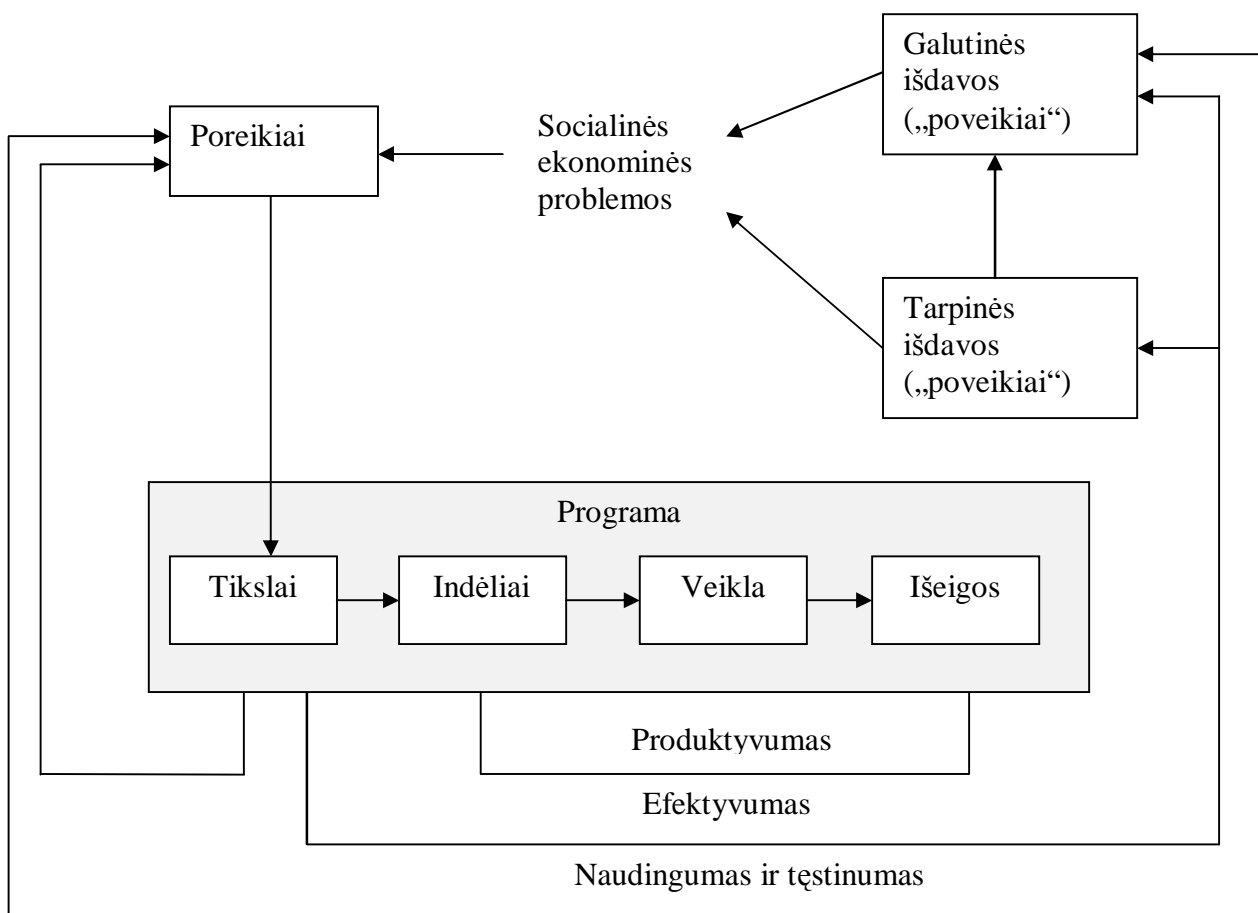
M. Arimavičiūtė (2005). Viešojo sektoriaus institucijų strateginis valdymas. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas.

Viešojo administravimo efektyvumas. A. Raipa (2001). Kaunas: Technologija.

Vyriausybės nutarimu patvirtintoje strateginio planavimo metodikoje vertinimo kriterijai apibrėžiami atskirai programos uždaviniams (produkto kriterijus), programos tikslams (rezultato kriterijus) ir institucijos ar ūkio šakos strategijos tikslo pasiekimui (efeko kriterijus) įvertinti.

A. Raipa programų vertinimo kriterijus išskiria išteklių panaudojimo lygiui įvertinti: techninio įgyvendinimo kriterijus (mechaniniams, informatikos sričių), administracinio veiksmingumo kriterijus (žmogiškųjų išteklių įvertinimui), ekonominių ir finansinių galimybių (piniginiams ištekliams, idėjimams įvertinti), politinės paramos kriterijus (poveikio visuomenei įvertinimas).

M. Arimavičiūtės išskiriami programų vertinimo kriterijai apima ir programos sąsajas su nacionaline ar ES strategijomis, ilgalaikį programos poveikį, išteklių panaudojimo ekonomiškumą, poveikį visuomenei, ir suplanuotos naudos faktinį įgyvendinimą.

1 pav. Programų indėlių/išigos modelis

Šaltinis: Christopher Pollitt, Geert Bouckaert (2003). Viešojo valdymo reforma: lyginamoji analizė. Algarvė.

1 pav. labai aiškiai Christopher Pollitt, Geert Bouckaert indėlių/išigos modelyje apibrėžia programų vertinimo kriterijus:

- produktyvumas apima išigos ir indėlių santykį,
- efektyvumas vertina kaip programos tarpinės (rezultatai) ir galutinės (poveikis) išdavos atitinka programos tikslus,
- naudingumas bei tęstinumas analizuoja programų poveikio atitikimą jaunimo poreikiams.

Vertinimo kriterijai skirtingų autorių ar dokumentų apibrėžiami skirtingai, todėl toliau darbe bus remiamasi strateginio planavimo metodikoje nustatytais programų vertinimo kriterijais.

Vertinimas yra labiau analitinis procesas, ir vertina programas visuomenės požiūriu (iš įvairių galimų perspektyvų), atsižvelgia į rezultatų subalansuotumą, programų ryšį ir ilgalaikę perspektyvą, atliekamas remiantis programos ciklo žingsniais, ir susideda iš gilesnių studijų.

Vertinimu analizuojamas strategijos ateities pagrįstumas, ir kaip programos tikslai sprendžia problemas, kad būtų gaunama nauda.

Jaunimo politikos ir viešųjų programų bei projektų šioje srityje **prognozavimą** lemia strategijos: Valstybės ilgalaikės raidos strategija, LR Vyriausybės 2004 – 2008 m. programa, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginis veiklos planas, LR Švietimo ministerijos strateginis veiklos planas, LR Kultūros ministerijos strateginis veiklos planas, LR Finansų ministerijos strateginis veiklos planas, Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga, Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2006-2008 m. strateginis veiklos planas, Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos Jaunimui.

Programų valdymo proceso analizė susideda iš jaunimo programų formavimo (problemos apibrėžimo, tikslų formulavimo, alternatyvų analizės ir geriausios alternatyvos pasirinkimo, programas ir projektus formuojančių teisės aktų ir formuojančių institucijų), įgyvendinimo (programinio finansavimo, įgyvendinančių jaunimo programas ir projektus teisės aktų ir institucijų apibrėžimo, jaunimo programas įgyvendinančio personalo tyrimo), vertinimo (jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo vertinimo principų ir kriterijų nustatymo), ir prognozavimo (jaunimo politikos strategijų ir programų analizė).

1.2. Viešųjų projektų rengimo metodologija

„Projektų valdymas apima užsibrėžtų tikslų parengimą ir įgyvendinimą per nustatytą laiką“ (24, p. 78). Buchanan ir Boddy manymu projektai – „tikslų pasiekimo etapai su aiškia pradžia ir pabaiga“ (24, p. 78). M. Arimavičiūtė teigia, jog projektas – „tai iš anksto gerai suplanuotas ir parengtas objekto ar sistemos sukūrimas arba jų pakeitimas“ (1, p. 223). „Projektais siekiama tikslų, esant ribotiems kainos, laiko ir kokybės ištekliams. Projektų pagrindas - suderintas sąrašas užduočių, kurios turi būti įgyvendinamos. Kontrolė yra projektų valdymo esmė. Tvirta projekto kontrolė yra labai svarbi, ir bet koks nukrypimas nuo pradinės projekto specifikacijos privalo būti pagrįstas formaliai“ (24, p. 78). Projektas – „tikslinė jaunų žmonių grupės ar jaunimo organizacijos veikla, kuri yra apibrėžta pasirengimo ir įgyvendinimo terminais, tikslais, finansavimo šaltiniais, autoriais ir įgyvendintojais“ (33). Apibendrinant projekto sampratą apibrėžimus, jaunimo projektas yra jaunimo programų tikslų pasiekimo etapai, esant ribotiems kainos, laiko ir kokybės ištekliams.

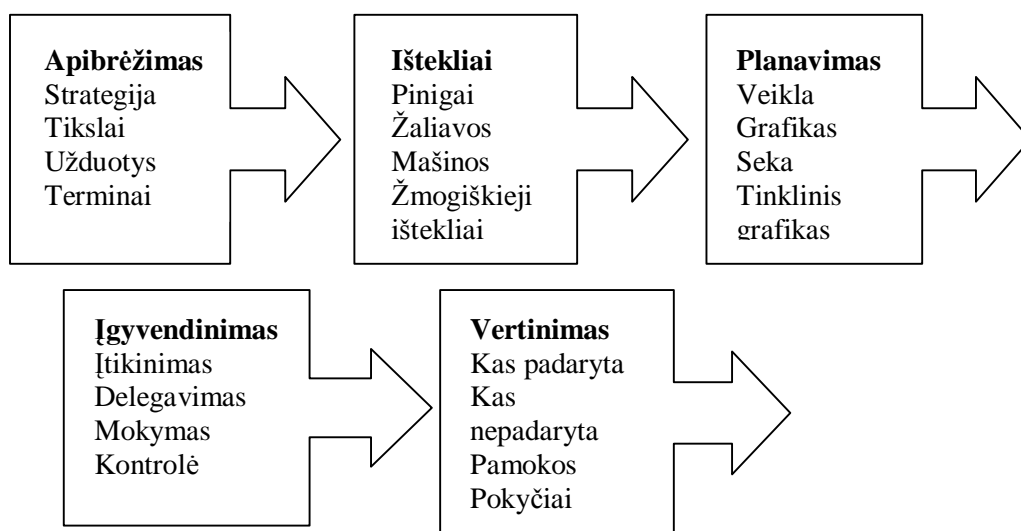
. Tony L. Doherty ir Terry Horne pateikia šiuos projektų valdymo etapus (24, p. 79):

1. Problemų ir poreikių nustatymas;
2. Duomenų rinkimas ir analizė;
3. Siekių ir tikslų nustatymas;
4. Užduočių sąrašo apibrėžimas;
5. Atsakomybės paskirstymas;

6. Terminų nustatymas;
7. Įgyvendinimas;
8. Proceso stebėjimas;
9. Problemų sprendimas;
10. Pagrindinių etapų užbaigimas laiku;
11. Proceso ir rezultatų vertinimas.

Pats žodis „projektas“ reiškia priemonę, būdą, numatymą, pasiūlymą, „ėjimą priekyje“, manymą, kad ir kiti žmonės jaučia tą patį ką ir tu, kai vienas balsas išgirstamas plačiai. Projektų valdymas – sugebėjimas pajungti grupę žmonių tuo pat metu atlikti skirtingas užduotis.

M. Arimavičiūtė projektų valdymo procesą apibrėžia kaip tikslų (iš anksto suplanuotų rezultatų per numatytą laiką) nustatymą, investavimą į išteklius (piniginius, materialinius, žmogiškuosius, laiko ir kt.), aplinką, kurioje kuriamas ir įgyvendinamas objektas, bei rezultatus (fiziniai pramoniniai objektai, technologijos, sistemos, moksliniai tyrimai) (1, p. 223). Efektyvus projektų valdymas – ta ne tik gebėjimas pabaigti projektą laiku, bet ir išsiaiškinti bendrą projekto tikslą, apibrėžti reikalavimus ištekliams, ir detalai suplanuoti užduočių atlikimo terminus. Po to atliekamas projekto įgyvendinimo stebėjimas. Reikalinga reguliari priežiūra ir retais atvejais terminų pratęsimas. Kitas žingsnis yra projekto vertinimas. Projekto vertinimas apima tikslų pasiekimo įvertinimą, ir kitų projektų įgyvendinimo ateityje problemų sprendimą (24, p.80).

2 pav. Projekto valdymo procesas

Šaltinis: Tony L. Doherty, Terry Horne. (2002). *Managing Public Services. Implementing Changes*. London and New York: Routhedge Taylor and Francis group.

Paveiksle pateikta projekto valdymo struktūra pagal kurią, valdymas apima projekto strategijos, tikslų, užduočių, bei terminų apibrėžimą, išteklių parinkimą, projekto eigos ir įgyvendinimo planavimą, patį įgyvendinimo procesą bei vertinimą.

Strateginiai **tiksiai** dažniausiai yra platūs ir neapibrėžti, pvz. mažinti jaunimo nusikalstamumą, ar skatinti jaunimo integraciją į darbo rinką. Norint paversti neapibrėžtus strateginius tikslus į konkrečius veiksmus, reikalingas projektų valdymas, t.y. tikslų išskaidymas ir apibrėžimas į aiškius operatyvinius tikslus, kurie turi būti išmatuojami, tikslūs, suderinti, realūs ir apibrėžti laiko atžvilgiu.

Išteklių valdymo etapas reikalauja projektų vadybininko sudaryti išteklių sąrašą, kuris susideda iš (24, p. 81):

- Pinigų (valstybės biudžetas, ES struktūriniai fondai, programų biudžetai ir kt.);
- Ištekliai (pastatai, įrenginiai)
- Mašinos (kompiuteriai, telefonai, transporto priemonės);
- Žmogiškieji ištekliai (įgūdžiai, patirtis, motyvacija, baudos ir priedai).

Projektų **planavimo** etapo metu detalizuojamos užduotys ir jų atlikimo tvarka. Siekiant apibrėžti projekto veiksmų seką, dažnai naudojamos Grantt lentelės. (žr.8 Priedą) Naudojant šias lenteles paprasta sekti visas užduotis vienu metu.

Projekto **įgyvendinimas** apima motyvavimą ir užduočių paskirstymą. Kontrolė yra vienas iš esminių projektų valdymo elementų. Kontrolė yra sugebėjimas numatyti veiksmus siekiant operatyvinių tikslų įgyvendinimo laiku, bet neperžengiant terminų. Projekto įgyvendinimo metu siekiant kontrolės rengiami projektų valdymo proceso apžvalgos susirinkimai. Projekto proceso apžvalga užtikrina, kad kiekvienas projekto grupės narys bus pakankamai informuotas, ir įtrauktas į projekto įgyvendinimo procesą. Rekomenduojama susirinkimo trukmė neilgiau 30 min.

Įgyvendinus projektą, reikalinga **įvertinti** visus keturis etapus (tikslų apibrėžimą, išteklių paskirstymą, darbų planavimą, ir patį įgyvendinimą), ir atsakyti į šiuos klausimus(24, p. 85):

- Kas vyko gerai?
- Ko nepavyko įgyvendinti?
- Ko galima pasimokyti?
- Ką kitą kartą darytume kitaip?

Projektų vertinimas atliekamas ne tik po projekto įgyvendinimo, bet ir prieš patvirtinant projektą, prieš jį įgyvendinant. Pagal sprendimų projektų poveikio vertinimo metodiką, prieš priimant sprendimą reikalinga įvertinti **projektų poveikį**, aiškinamą kaip sprendimo priėmimo proceso etapą, kurio metu surenkama ir analizuojama informacija, jos pagrindu įvertinamas rengiamo sprendimo projekto įgyvendinimo galimas teigiamas ir/ar neigiamas ilgalaikis ir/ar trumpalaikis poveikis (60, str. 3). Pirmiausia atliekamas sprendimo projekto bazinis vertinimas,

kurio metu atliekama sprendimo projekto įgyvendinimo galimų pasekmių bendro pobūdžio prognozė, argumentuojama, ar tikslinga atlikti išplėstinį vertinimą. Po to jei reikalinga atliekamas išplėstinis vertinimas – „sprendimo priėmimo proceso etapas, kurio metu atliekama išsami, įvairiapusiška pasekmių, galinčių atsirasti įgyvendinus pasirinktą sprendimą, prognozė“ (60, str. 3).

Bazinio ir išplėstinio projektų poveikio vertinimo metu yra analizuojamas poveikis atitinkamai sričiai (jaunimo politika), ekonomikai (įvertinamas poveikis verslo sąlygoms, ūkio ir kitų sričių sektoriams), valstybės finansams (galimas poveikis valstybės ir savivaldybių biudžetams ir pan.), socialinei aplinkai (jaunimui ir kitoms socialinėms grupėms), viešojo administravimo sistemai (institucijų intelektiniams ištekliams), korupcijos mastui, aplinkai, teisinei sistemai ir kt. aspektais. Atlikus bazinį ar išplėstinį vertinimą parengiama vertinimo pažyma (žr. 8 ir 9 Priedus)

Praktikoje projekto valdymas neapima visų valdymo etapų (strategijos, tikslų, užduočių, bei terminų apibrėžimo, išteklių parinkimo, projekto eigos ir įgyvendinimo planavimo, įgyvendinimo bei vertinimo) iš eilės, kaip apibrėžiama teoriškai. Dažniausiai projektų valdymo fazės yra glaudžiai susijusios, ir jų neįmanoma atskirti ar įgyvendinti pateikiama teoriniame modelyje seka.

Jaunimas – socialinė grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį gyvenančius asmenis. Programa yra jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo instrumentas, šalies strategijos ar institucijos strateginio plano dalis. Struktūriniu požiūriu programą sudaro tikslai, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai, numatomi asignavimai ir numatomas poveikis visuomenei. Programa sudaryta iš tam tikros srities, šiuo atveju jaunimo politikos projektų. Jaunimo projektas yra jaunimo programų tikslų pasiekimo etapai, esant ribotiems kainos, laiko ir kokybės ištekliams. Strateginis – programinis valdymas – nuolatinis, dinaminis ir nuoseklus procesas siekiant viešosioms institucijoms prisitaikyti prie vidinės ir išorinės aplinkos pokyčių, parengiant ir įgyvendinant viešąsias programas ir projektus. Programinio valdymo procesas apima programų ir projektų formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir prognozavimo etapus. Galima išskirti šiuos programinio - strateginio valdymo principus: programų ir projektų formavimas ir įgyvendinimas, programinis finansavimas, . Remiantis NVV principais viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymas turi apimti valstybės tarnautojų pareigą koordinuoti jaunimo programas ir projektus, o ne juos patiems įgyvendinti, suteikti daugiau iniciatyvinės teisės jaunimui generuojant idėjas ir rengiant projektus patiems, skatinti konkurencija teikiant viešąsias paslaugas (švietimo, socialines), transformuojant organizacijas, pirmenybę teikti ne taisyklėms, o institucijos misijai, finansuoti programų ir projektų rezultatus, o ne sąnaudas, pagrindinį dėmesį skirti jaunimo poreikių tenkinimui, efektyviai naudoti išteklius, pirmiausia rūpintis prevencija, pirmenybę teikti dalyvavimui ir komandiniam darbui, sukurti tokią struktūrą, kad būtų kuo

efektyviau įgyvendinamos jaunimo programos ir projektai. NVV vienas iš esminių principų yra programų ir projektų efektyvumas, kuris apima išteklių maksimalų panaudojimą siekiant geriausio rezultato ir teigiamo poveikio visuomenei.

2. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ FORMAVIMAS JAUNIMO POLITIKOS KONTEKSTE

Analizuojant jaunimo programų ir projektų formavimą, reikia išsiaiškinti politinių partijų jaunimo politikos tikslus, teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų programų ir projektų (ir jaunimo) formavimo procesą, apibūdinti programas ir projektus formuojančias institucijas.

2.1. Jaunimo politikos gairių formavimas Lietuvos politinių partijų programose

Vienas pradinių ir esminių viešųjų programų valdymo elementų yra problemų ir tikslų apibrėžimas tam tikroje šiuo atveju jaunimo politikos srityje. Jaunimo problemų apibrėžimas ir nustatymas geriausiai atsispindi politinių partijų bendrosiose bei rinkimų programose. Toliau analizuojamos ir lyginamos jaunimo probleminių sričių apsektu Lietuvos politinių partijų programos bei 2007 m. savivaldybių rinkimų programos.

Lietuvos politinių partijų bendrosiose programose jaunimo politika kaip atskira viešosios politikos sritis išskiriama tik dešinėsios politinės jėgos ir centro politinės jėgos partijų programose – Lietuvos krikščionių demokratų, Darbo partijos, bei Pilietinės demokratijos partijos. (žr. Priedas 6) Nors kitų Lietuvos politinių partijų programose neišskiriama jaunimo politikos sritis, tačiau kaip ir minėtose partijose yra apibrėžiamos šios pagrindinės jaunimo problemos: jaunimo integracija į darbo rinką, bei visuomenę, išsilavinimo prieinamumas, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, būsto įsigijimas, jaunimo dalyvavimas savivaldos gyvenime, nevyriausybinų jaunimo organizacijų kūrimasis, jaunimo verslumo skatinimas, pilietiškumo, tolerantiškumo bei patriotiškumo ugdymas, sveika gyvensena, papildomas ugdymas.

Jaunimo politikos kaip atskiros viešosios politikos srities neišskiria bei jaunimo kaip specifinės visuomenės grupės neapibrėžia Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis ir Tėvynės sąjunga. Šios partijos analizuoja atskiras viešosios politikos sritis – švietimo, socialinę politikas, kurios neatskiriamos nuo jaunimo politikos, todėl negalima vienareikšmiškai teigti, jog neanalizuojamos jaunimo problemos. Tačiau šios politinės partijos jaunimui kaip tam tikrai visuomenės grupei neteikia išskirtinio dėmesio.

Jaunimo probleminių sričių ir jaunimo politikos tikslų apibrėžimas politinių partijų programose

Problemė	Politinės partijos	Kairiosios politinės partijos	Centro politinės partijos	Centro dešinėsios politinės partijos	Dešinėsios politinės partijos
integracija į darbo rinką, užimtumas		X	X		X
išsilavinimo prieinamumas		X	X	X	X
narkomanijos, nusikalstamumo prevencija		X	X		X
būsto įsigijimas, lengvatiniai kreditai		X	X		X
dalyvavimas savivaldos gyvenime		X	X		
nevyriausybinių jaunimo organizacijų skatinimas		X	X		X
verslumas		X	X		
pilietiškumo, tolerantiškumo bei patriotiškumo ugdymas		X	X	X	X
sveika gyvensena		X	X		
papildomas ugdymas		X	X		
savivaldos institucijų jaunimo politikos srityje bendradarbiavimo skatinimas			X		
kaimo jaunimo rėmimas			X		
jaunimo emigracija		X	X		X

Sudaryta: darbo autorės remiantis Lietuvos politinių partijų programomis

Lentelėje 2 pateikiamas jaunimo problemų apibrėžimo ir tikslų nustatymo pasiskirstymas pagal politinių partijų bendrąsias bei 2007 m. savivaldybių rinkimų programas. Pagrindiniai jaunimo politikos tikslai minimi visų kryptių partijų programose yra pilietiškumo, patriotiškumo bei tolerantiškumo ugdymas, ir išsilavinimo prieinamumas. Svarbūs tikslai minimi daugumoje partijų programų yra jaunimo integracija į darbo rinką, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, lengvatiniai kreditai būsto įsigijimui, nevyriausybinių jaunimo organizacijų rėmimas, bei jaunimo emigracijos į užsienio valstybes problemos sprendimas. (žr. 4 lentelė)

Partijų programose mažai dėmesio skiriama kaimo jaunimo rėmimui, jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų stiprinimui ir rėmimui, jaunimo verslumo ugdymui, sveikos gyvensenos propagavimui, papildomam jaunimo ugdymui, jaunimo įtraukimui į savivaldos, bei valstybės valdymą.

Lietuvoje jaunų žmonių problemoms daugiausiai dėmesio skiria kairiosios politinės partijos (Lietuvos socialdemokratų partija, Lietuvos valstiečių liaudininkų partija, Lietuvos socialdemokratų sąjunga) ir centro politinės partijos (Pilietiškos demokratijos partija, Darbo partija, Lietuvos centro partija, Lietuvos tautininkų sąjunga, Naujoji sąjunga). (žr. 4 lentelė; 6 priedas)

Daugumos politinių partijų programose apibrėžiamos pagrindinės jaunimo problemos ir nustatomi šie jaunimo politikos tikslai: pilietiškumo, patriotiškumo bei tolerantiškumo ugdymas, ir išsilavinimo prieinamumas, bei jaunimo integracija į darbo rinką, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, lengvatiniai kreditai būsto įsigijimui, nevyriausybinių jaunimo organizacijų rėmimas,

bei jaunimo emigracija į užsienio valstybes problemos sprendimas. Partijų programose mažai dėmesio skiriama kaimo jaunimo rėmimui, jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų stiprinimui ir rėmimui, jaunimo verslumo ugdymui, sveikos gyvensenos propagavimui, papildomam jaunimo ugdymui, jaunimo įtraukimui į savivaldos, bei valstybės valdymą.

2.2. Teisinės bazės, reglamentuojančios jaunimo programų ir projektų formavimą analizė

Teisės aktai, reglamentuojantys jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą:

- Lietuvos Respublikos Konstitucija;
- Lietuvos Respublikos įstatymai;
- Strategijos;
- ES reglamentai ir direktyvos: Lietuvos 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategija, Žmogiškųjų išteklių plėtros programa, Ekonomikos augimo veiksmų programa, Sanglaudos skatinimo veiksmų programa, bei Techninės paramos veiksmų programa.
- Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga, Europos Komisijos Baltoji knyga.

LR Konstitucija viešųjų programų ir projektų formavimą bei įgyvendinimą reglamentuoja netiesiogiai. Joje numatytos piliečių, tarp jų ir jaunimo, teisės į sveikatos priežiūrą, socialinę apsaugą, išsilavinimą ir kt. Šių teisių realizavimo užtikrinimas yra valstybės funkcija, kuri gali būti atliekama per viešąsias programas ir projektus. (44) Taigi, LR Konstitucijoje nustatyti valstybės įsipareigojimai visuomenei yra pagrindas viešųjų programų ir projektų rengimui bei įgyvendinimui.

Išskyrčiau šiuos, viešųjų programų ir projektų formavimą ir įgyvendinimą jaunimo politikos kontekste reglamentuojančius **LR įstatymus**:

- **LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas** - pagrindinis Jaunimo politiką reglamentuojantis įstatymas. Jame įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos, nustatomi šios politikos formavimo ir įgyvendinimo principai ir sritys, jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus formuojančios ir įgyvendinančios valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos, išskiriamos jaunimo organizacijų funkcijos. Šiame įstatyme apibrėžtos jaunimo politikos sritys (pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo; švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo; neformalaus ugdymo; darbo ir užimtumo; apsirūpinimo būstu; laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros; socialinės ir sveikatos apsaugos; sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto), kurios yra viešųjų programų ir projektų formavimo ir įgyvendinimo pagrindas. (43)

- **LR Švietimo įstatymas** – reglamentuoja ne tik švietimo sistemos tikslus ir principus, sandarą, prieinamumą ir kokybę, bet ir švietimo politikos planavimą. „Švietimo

planavimo paskirtis – įvertinus švietimo būklę ir atsižvelgus į visuomenės švietimo poreikius, nustatyti ilgalaikius ir trumpalaikius švietimo tikslus bei uždavinius, apibrėžti prioritetus ir priemones uždaviniams vykdyti.“(46, str.54) Strateginiuose švietimo veiklos planuose numatomi tikslai apibrėžia programų ir projektų rengimą ir įgyvendinimą švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo, jaunimo neformalaus ugdymo srityse.

- **LR Vietos savivaldos įstatymas.** Jame įtvirtintos savivaldybių funkcijos, kurioms priskiriamas dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant socialines (darbo rinkos politikos priemones bei gyventojų užimtumo, kaimo plėtros, pilietiškumo), skirtas įvairioms socialinėms grupėms, tarp jų ir jaunimui, programas.(51)

- **LR Biudžeto sandaros įstatymas,** kuris reglamentuoja „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų turinį, šių biudžetų pajamų sudarymo ir asignavimų naudojimo teisinius pagrindus, taip pat biudžetų rengimo, tvirtinimo, vykdymo, vertinimo ir kontrolės pagrindines nuostatas, procedūras, asignavimų valdytojų pareigas, teises ir atsakomybę“(41, str.1). Įstatyme aiškiai apibrėžtos programos bei specialiosios programos sąvokos, numatyta, jog skirtingų lygių biudžetų asignavimai gali būti panaudoti tik įstaigų, kurioms šie asignavimai skirti, funkcijoms atlikti bei programoms įgyvendinti. Biudžeto sandaros įstatymas taip pat numato asignavimų valdytojų atsakomybę už programų vykdymą, išlaidų sąmatų sudarymą ir vykdymą. Asignavimų valdytojų programos yra įvardijamos kaip jų išlaidų teisinis pagrindas (41, str.7-8). Akcentuojamas viešumo principas sudarant ir vykdant valstybės ir savivaldybių biudžetus, atliekant jų vertinimą ir kontrolę, o tai tuo pačiu reiškia, jog visuomenei turi būti prieinama informacija apie įgyvendinamas viešąsias programas ir projektus, jiems skiriamus išteklius bei pasiektus rezultatus.

Jaunimo politikos strategija išdėstoma **Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje**. Šis dokumentas buvo priimta Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos iniciatyva. Baltojoje knygoje apibrėžiamos pagrindinės jaunimo veiklos sąvokos, konstatuojama situacija, identifikuojamos problemos tokiose srityse, kaip dalyvavimas, socialinė politika, švietimas, žinių informacinė visuomenė, globalizacija, bei jų sprendimo būdai, bendradarbiaujant jaunimui ir valstybinėms institucijoms. „Baltosios knygos iniciatyva sutampa su Europos Sąjungoje jau nuo 1999 m. vykstančiais procesais, siekiant skatinti jaunimo savarankiškumą, savanoriškumą, atsakomybę, taip pat valstybinių institucijų geranoriškumą bendradarbiaujant ir sudarant palankesnes sąlygas jaunimo ir jaunimo organizacijų veiklai“(36).

Jaunimo politikos srityje taip pat galima išskirti šias strategijas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2005-2007 strateginis veiklos planas, Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos 2002-2006 m. veiklos strategija ir kt.

Prie strategijų taip pat priskiriami ilgalaikiai valstybės planavimo dokumentai: Valstybės ilgalaikės raidos strategija, sektorinės, šakinės strategijos.

ES reglamentai ir direktyvos. ES reglamentai ir direktyvos su viešosiomis programomis ir projektais siejasi per ES finansinius struktūrinės paramos instrumentus. Nuo 2007 m. **Bendraji programavimo dokumentą** (BPD), pagal kurį skirtos lėšos turi būti įsisavintos iki 2008 m., keičia **Lietuvos 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategija**. Šioje strategijoje suformuluotiems prioritetams įgyvendinti sudarytos **Žmogiškųjų išteklių plėtros programa, Ekonomikos augimo veiksmų programa, Sanglaudos skatinimo veiksmų programa, bei Techninės paramos veiksmų programa**. Lietuvos 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategija ir programos skirtos jos įgyvendinimui - teisės aktai, nustatantys prioritines ES finansavimo kryptis įgyvendinant jaunimo politiką ir kitas viešosios politikos kryptis, į kurias atsižvelgiant turi būti rengiamos viešojo ir privataus sektoriaus programos ir projektai, pretenduojantys į ES finansinę paramą. Techninės paramos veiksmų programa yra skirta ES lėšų panaudojimo efektyvumui užtikrinti, orientuota į strategijai skirtų teminių programų efektyvų administravimą.

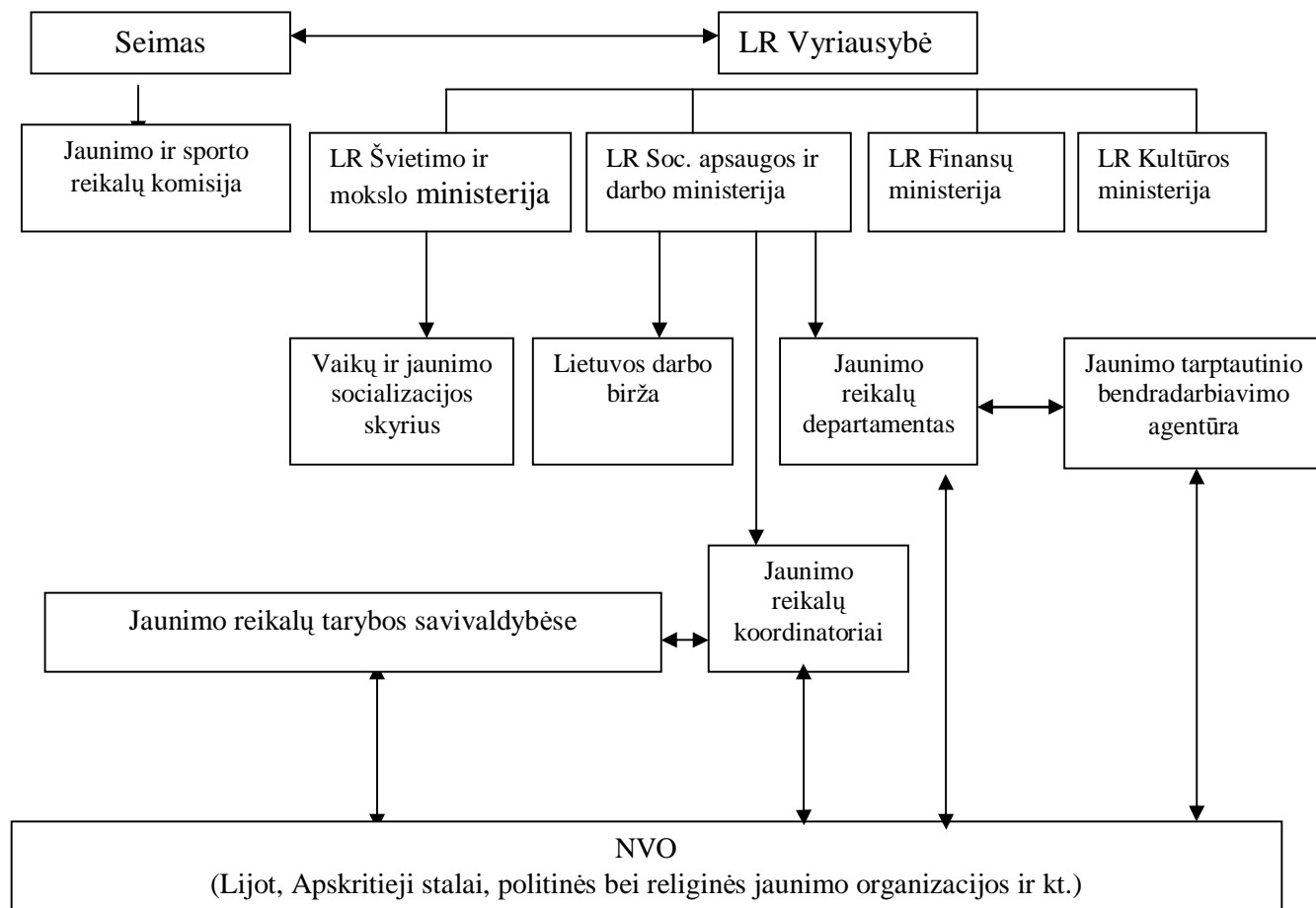
Europos bendrijų iniciatyvos **EQUAL** Bendrasis programavimo dokumentas 2004-2006 metams yra Europos užimtumo ir Europos kovos su diskriminacija strategijų dalis. Jaunimas yra viena iš tikslinių probleminių grupių, kuriai Equal programoje skiriamas ypatingas dėmesys ir priemonės šios socialinės grupės problemoms spręsti. Šiuo metu pagal EQUAL dokumentą jaunimo politikos srityje įgyvendinamas projektas „Jaunimo užimtumo ir motyvacijos stiprinimas“.(52)

Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos Jaunimui – dokumentas, kuriame išskiriami Europos Sąjungos jaunimui taikomi principai (atvirumas, dalyvavimas, atskaitomybė, veiksmingumas, nuoseklumas), būdingos problemos ir numatomos priemonės joms spręsti. Ši knyga „sukurta kaip atsakas į visų su jaunimo politika susijusių šalių, įskaitant valstybes nares, poreikius ir reikalavimus“. Baltojoje knygoje numatomos jaunimo politikai skirtos prioritinės kryptys: švietimas, nenutrūkstamas mokymasis visą gyvenimą, mobilumas, užimtumas ir socialinė integracija, rasizmas ir ksenofobija.(30)

Pagrindiniai teisiniai dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą ir įgyvendinimą, yra valdžios priimami sprendimai (LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, LR Švietimo įstatymas, LR Vietos savivaldos įstatymas) strategijos (Lietuvos 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategija, Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga), taip pat didelę įtaką turi Europos Sąjungos vykdoma politika ir priimami sprendimai (Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos Jaunimui).

2. 3. Lietuvos jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus šioje srityje formuojančios institucijos

Prie politiką formuojančių institucijų Lietuvoje galima priskirti aukščiausio lygmens struktūras - Seimą, Vyriausybę bei ministerijas.

3 pav. Viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymo organizacinė struktūra

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės

Seimas prie viešųjų programų bei projektų rengimo bei įgyvendinimo prisideda savo komitetų veikla bei tvirtindamas įvairius teisės aktus susijusius su viešųjų programų bei projektų rengimu bei įgyvendinimu. Įstatymų projektams nagrinėti Seimas sudaro komitetus, o siauresnės paskirties reikalams nagrinėti yra komisijos. Seime yra **Jaunimo ir sporto reikalų komisija** (žr. 3 pav.), kurios funkcijos: “nagrinėti jaunimo švietimo, akademinio jaunimo, savivaldybių darbo su jaunimu ir socialinius jaunimo klausimus; atlikti parlamentinę kontrolę, išklausti ministerijų ir kitų valstybės institucijų (Valstybinės jaunimo reikalų tarybos ir Kūno kultūros ir sporto departamento) informacijas bei pranešimus; rūpintis Lietuvos ir tarptautinių sportinių renginių bei programų,

įgyvendinimu; nagrinėti Lietuvos Respublikos įstatymus bei kitus teisės aktus, susijusius su jaunimo ir sporto problemomis”(66, str.5).

Su viešųjų programų rengimu bei įgyvendinimu daugiausiai susijusi vyriausybė, jai pavaldžios įstaigos bei ministerijos. Vyriausybė, kurią sudaro visų trylikos ministerijų ministrai bei ministras pirmininkas, tvirtina savo veiklos programą, į kurią atsižvelgdamos bei išanalizavusios valstybės ilgalaikio planavimo dokumentus, ministerijos kuria savo strateginius veiklos planus.

Ministerijų strateginiuose veiklos planuose numatomos programos, kurias ministerijos ketina įgyvendinti savo koordinuojamose srityse. Programos gali būti tarpinstitucinės, tuo atveju jas koordinuoti gali kelios ministerijos ir joms pavaldžios įstaigos.

Ministerijoms įgyvendinti jų kuriamas programas bei projektus gali padėti joms pavaldžios įstaigos. Svarbų vaidmenį formuojant ir įgyvendinant programas ir projektus jaunimo politikos srityje turi **Jaunimo reikalų departamentas** (buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba) prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (žr. 3 pav.). Pagrindinės šios įstaigos veiklos kryptys (73, str.5):

- 1) rengia ir teikia pasiūlymus dėl valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimo;
- 2) rengia Lietuvos Respublikos Vyriausybės jaunimo politikos programas, įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimą, projektus;
- 3) atlieka valstybinių programų, įstatymų, kitų teisės aktų projektų, susijusių su valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, ekspertizę ir pagal savo kompetenciją teikia pasiūlymus šių projektų rengėjams;
- 4) steigia ir tvarko Valstybinį jaunimo fondą, iš Valstybinio jaunimo fondo lėšų remia jaunimo organizacijų ir tarnybų veiklos projektus, kitus jaunimo veiklos projektus;

Pagrindinis Jaunimo politikos vykdytojas ir įvairių programų, projektų iniciatorius yra **LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija**, kuri vykdo šiuos uždavinius: „rengia projektus Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų, susijusių su valstybės politikos įgyvendinimu ministerijai pavestose socialinės apsaugos ir darbo srityje; rengia valstybės strategijas, planus ir ilgalaikes bei tikslines valstybės programas socialinės apsaugos ir darbo srityje arba dalyvauja juos rengiant, organizuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, pagal kompetenciją dalyvauja įgyvendinant kitų institucijų parengtas strategijas ir programas; koordinuoja jaunimo politikos įgyvendinimą visose veiklos srityse“.(55)

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tikslus ir funkcijas padeda įgyvendinti jai priskiriamos įstaigos: Lietuvos darbo birža ir teritorinės darbo biržos, Jaunimo darbo centrai, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba ir padaliniai.

Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendindama valstybines užimtumo garantijas darbo rinkoje, padeda ieškantiems darbo jauniems žmonėms

įsidarbinti, aprūpina darbdavius reikiama kvalifikuota darbo jėga, įtraukia registruotą darbo biržoje jaunimą į gyventojų užimtumo programas, moka bedarbio pašalpas, nustato teritorinių darbo biržų veiklos tikslus, uždavinius bei jų pasiekimo rodiklius. Lietuvoje veikia 46 teritorinės darbo biržos.

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija - „kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija tvarko PHARE Ekonominės ir socialinės sanglaudos programos paramą žmonių išteklių plėtrai; nustato profesinio rengimo profesinėse ir aukštesniosiose mokyklose bei kolegijose principus, organizuoja jų įgyvendinimą; kartu su darbdavių ir darbuotojų organizacijų atstovais nustato reikalavimus valstybiniam profesinio rengimo standartams, organizuoja jų rengimą ir įgyvendinimą; rengia švietimo įstaigų plėtojimo, jų materialinės bazės, finansavimo projektus ir teikia juos LR Vyriausybei; nustato švietimo įstaigų bendrąjį ugdymo turinį bei formas, ugdymo turinio kaitos tendencijas, ugdymo turinio ir ugdymo kokybės kontrolės mechanizmą, rūpinasi švietimo įstaigų priežiūra“ (56, str. 6).

LR Finansų ministerija „rengia Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, kitų teisės aktų, susijusių su valstybės politikos įgyvendinimu ministerijai pavestose finansų srityje, projektus; rengia ir tvirtina Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto programų sąmatų ir skaičiavimų ir patvirtintų savivaldybių biudžetų formas; vykdo Europos Sąjungos Sanglaudos fondo ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų vadovaujančiosios institucijos įgyvendinant Lietuvos 2004-2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą, o nuo 2007 – 2013 m. Lietuvos 2007 – 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategiją funkcijas; rengia pasiūlymus dėl pajamų priskyrimo Lietuvos Respublikos biudžetui ir savivaldybių biudžetams; rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų tarpusavio santykių pagal galiojančius įstatymus“ (53, str. 6).

LR Kultūros ministerija formuoja ir įgyvendina viešąsias programas ir projektus jaunimo laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros, sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto politikos srityje. Institucija kontroliuoja, kaip naudojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos ministerijos reguliavimo sričiai priskirtose kultūros įstaigose ir organizacijose; remdamasi kultūros ir meno sričių ekspertų pasiūlymais, inicijuoja ir padeda įgyvendinti kultūros programas, finansiškai remia svarbias kultūros programas profesionaliojo ir mėgėjų meno srityse, remia nevyriausybinių organizacijų kultūrinę veiklą; inicijuoja regionų kultūros plėtros strategiją, skatina įvairių formų kultūros savivaldą; kaupia ir skleidžia kultūros informaciją, informuoja visuomenę apie ministerijos veiklą jos kompetencijai priskirtais klausimais; atlieka Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos visuomenės informavimo srityje funkcijas (54, str.6).

Nevyriausybėmis organizacijomis laikomos visuomeninės organizacijos, asociacijos, labdaros organizacijos ir fondai, dauguma viešųjų įstaigų, kurioms būdingi tam tikri bruožai: įkurtos

laisva valia, nepriklausomai nuo valdžios; ne pelno organizacijos, savanoriškos, turi savivaldą ir tarnauja ne siauros asmenų grupės, o visuomenės interesams.

Viešųjų programų ir projektų formavimui ir įgyvendinimui turi įtakos ir jaunimo nevyriausybinių organizacijų, kurioms atstovauja **Lietuvos jaunimo organizacijų taryba** (LiJOT) – „nepriklausoma, nepolitinė, nacionalinė, savarankiškumo pagrindu veikianti jaunimo organizacijų asociacija“. LiJOT „teikia pasiūlymus valstybės institucijoms, sprendžiančioms jaunimo bei jaunimo organizacijų problemas; rengia diskusijas, susitikimus, seminarus, konferencijas, susijusias su LiJOT Narių veikla; siekia, kad būtų priimti jaunimui ir jaunimo organizacijoms palankūs įstatymai, kiti teisės aktai, dalyvauja rengiant tokius įstatymus bei kitus teisės aktų projektus, teikia pasiūlymus kompetentingoms valdžios ir valdymo institucijoms; plėtoja tarptautinius ryšius ir tarptautinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos Respublikos ir užsienio organizacijų, savo veikla tenkinančių jaunimo poreikius“ (LiJOT įstatatai).(35)

Formuojant Lietuvos viešąsias programas ir projektus jaunimo politikos srityje, didžiausią įtaką programų ir projektų formavimui turi aukščiausios valstybės institucijos LR Seimas (Jaunimo ir sporto reikalų komisija), Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Vyriausybės) ir ministerijos. Pakankamai glaudus aukščiausiųjų institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybėmis organizacijomis, užtikrina efektyvų jaunimo problemų sprendimą, padeda nustatyti jaunimo politikos tikslus ir gaires. Pagrindiniai teisiniai dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą ir įgyvendinimą, yra valdžios priimami sprendimai, strategijos, taip pat didelę įtaką turi Europos Sąjungos vykdoma politika ir priimami sprendimai. Efektyviam strateginiam ir viešųjų programų bei projektų valdymui užtikrinti egzistuojančių teisės aktų pakanka, nes reglamentuojamos visos sritys, pradedant strateginių planų parengimu, baigiant viešųjų programų vertinimu.

3. LIETUVOS JAUNIMO PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMAS

Siekiant apibrėžti jaunimo programų ir projektų įgyvendinimą, išskiriami: jaunimo programos ir projektus reglamentuojančių teisės aktų analizė, šioje srityje programos ir projektus įgyvendinančios institucijos, bei personalas, apibūdinami jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo finansavimo šaltiniai.

3.1. Jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo teisinis reglamentavimas

Viešųjų jaunimo programų ir projektų įgyvendinimą reglamentuoja teisės aktai (įstatymai, LR Vyriausybės nutarimai ir strategijos), apsprendžiantys programų ir projektų finansavimą, programų parengimą ir įgyvendinimą, viešųjų jaunimo institucijų strateginių planų ir programų bei projektų įgyvendinimą.

Įstatymų skiltyje svarbus kasmet tvirtinamas **Valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas**, kuriame pateikiami tikslūs valstybės biudžeto paskirstymo duomenys, nurodomi valstybės ir savivaldybių skolinimosi limitai.

Viešųjų programų ir projektų formavime įgyvendinant jaunimo politiką svarbią vietą užima **LR Vyriausybės nutarimai:**

- LR Vyriausybės nutarimas **Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo**, kuris iš esmės jungia visus institucijos strateginio planavimo principus, kuriuos įtvirtina vienas ar kitas teisės aktas. Nutarimo I-ojoje dalyje teigiama, jog ši metodika „nustato strateginio planavimo sistemą, strateginio planavimo ir biudžeto pagal programas sudarymo principus, taip pat institucijos strateginio veiklos plano rengimo ir ūkio šakos (sektoriaus) plėtros strategijos rengimo tvarką (str.1). Šis nutarimas reglamentuoja formalias strateginio planavimo sprendimų rengimo organizavimo ir koordinavimo procedūras, t.y. šiuo teisės aktu reglamentuotas institucijų strateginio planavimo grupių sudarymas ir šių grupių darbo organizavimas.(61)

- Teisės aktas, sudarantis prielaidas parengti ir priimti tinkamiausius strateginio planavimo sprendimus, įtvirtinantis strateginio planavimo sprendimų pagrįstumo, taip pat jų kompleksškumo principus- LR Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimas **Dėl sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo ir įgyvendinimo**. Teisiškai reglamentuota sprendimų projektų poveikio vertinimo metodika reikalauja iš institucijų kompleksškai išanalizuoti ir įvertinti strateginių sprendimų alternatyvas ir atsižvelgiant į alternatyvų įvairių aspektų vertinimo išvadas pasirinkti tinkamiausią. Šalia problemos sprendimo alternatyvų poveikio įvairiais aspektais vertinimo, strateginio planavimo sprendimų pagrįstumo principas pabrėžiamas rekomenduojant institucijoms atlikti status quo (kas atsitiktų, jei nebūtų sprendžiama iškilusi problema) analizę.

Pagal šią teisiškai reglamentuotą metodiką prielaidas priimti tinkamiausius strateginio planavimo sprendimus sudaro bazinio ir išplėstinio alternatyvių sprendimų projektų vertinimo išvados. Teisės akte pateikiamos formalios sprendimų projektų vertinimo procedūros ir įvardintas sprendimų projektų vertinimo būdas.(60)

- Prielaidas strateginio planavimo bei programinio valdymo sprendimų adekvatumo aplinkos pokyčiams principui įgyvendinti sudaro viešojo sektoriaus institucijų strateginiuose veiklos planuose numatytų vykdyti programų vykdymo kontrolę ir vertinimą reglamentuojantis LR Vyriausybės 2001m.balandžio 5d. nutarimas Nr.379 **Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymo vertinimo tvarkos patvirtinimo**. Šis teisės aktas įpareigoja institucijas planuoti veiklą pagal programų vykdymo kontrolės metu gautų duomenų vertinimo išvadas. Teisiškai įtvirtintas šis metodinis institucijų planavimo aspektas- planavimo ir kontrolės suderinamumo principas- leidžia atitinkamai tikslinti institucijų strateginius veiklos planus. Pažymėtina yra ir tai, kad įvairių ūkio šakų veiklą reglamentuojančių teisės aktų pavienės nuostatos skatina sektorių aplinkos monitoringą siekiant užtikrinti jų kryptingą plėtrą.(57)

Jaunimo politikos viešųjų programų rengimą bei įgyvendinimą įtakoja ir šie nutarimai: Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-2008 metų programos, Dėl valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatų ir valstybinio jaunimo fondo įstatų patvirtinimo, Dėl vaikų ir jaunimo socializacijos programos patvirtinimo, Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginio planavimo komiteto sudarymo ir jo darbo organizavimo, Dėl Lietuvos valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos, Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos rengimo koncepcijos, Seimo jaunimo ir sporto reikalų komisijos nuostatai ir t.t.

Strategijos. Prie strategijų pirmiausiai yra priskiriami įvairių institucijų strateginiai veiklos planai.

Svarbus dokumentas jaunimo viešųjų programų ir projektų formavimo ir įgyvendinimo srityje yra **Jaunimo reikalų departamento 2006-2008 m. strateginis veiklos planas**, kuriame numatomos Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2006 – 2008 m. **programos**: jaunimo pilietiškumo ugdymo ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimo programa; programų jaunimui įgyvendinimo, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizės programa; jaunimo socializacijos, kūrybinės saviraiškos ir dalyvavimo kuriant žinių visuomenę programa; nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programa.(73)

Teisės aktuose glaudžiai susiję programų ir projektų formavimas ir įgyvendinimas, todėl sudėtinga tiksliai apibrėžti formuojančią ir įgyvendinančią teisinę bazę. Viešųjų jaunimo programų ir projektų įgyvendinimui svarbūs yra LR Vyriausybės nutarimai, reglamentuojantys programų ir projektų rengimą (Strateginio planavimo metodika), ir sprendimų priėmimą (Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodika). Didelės įtakos programų įgyvendinimui turi Jaunimo reikalų

departamento strateginis planas, kuriame numatytas būtent Jaunimo reikalų departamento programų įgyvendinimas.

3.2. Lietuvos jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus įgyvendinančios institucijos

Lietuvos jaunimo politikos įgyvendinimas siejamas su viešųjų programų ir projektų įgyvendinimu. Svarbų vaidmenį įgyvendinant jaunimo politiką turi **Jaunimo reikalų departamentas** (JRD) prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuris „steigiamas valstybinei jaunimo politikai įgyvendinti ir kitoms įstatymuose bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose nustatytoms funkcijoms vykdyti“ (64, str.1). Ši institucija: „rengia ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei, ministerijoms, Vyriausybės įstaigoms, apskričių valdytojū ir savivaldybių vykdomųjų institucijų administracijai pasiūlymus dėl valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimo; rengia Lietuvos Respublikos Vyriausybės jaunimo politikos programas, įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimą, projektus; atlieka valstybinių programų, įstatymų, kitų teisės aktų projektų, susijusių su valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, ekspertize ir pagal savo kompetenciją teikia pasiūlymus šių projektų rengėjams“ (64, str. 5). Šiuo metu JRD įgyvendina jaunimo politiką per šias viešąsias programas:

- Jaunimo pilietiškumo ugdymo ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimo programa;
- Programų jaunimui įgyvendinimo, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizės programa;
- Jaunimo socializacijos, kūrybinės saviraiškos ir dalyvavimo kuriant žinių visuomenę programa;
- Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programa.

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra - Jaunimo reikalų departamento (JRD) bei Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) 1999 m. vasario mėn. įsteigta viešoji įstaiga, kurios svarbiausias tikslas – „užtikrinti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo vystymąsi bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui“ (34). Įstaigos uždaviniai: dalyvauti, vykdant valstybės tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje; bendradarbiauti su užsienio institucijomis, dirbančiomis jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo srityje; teikti informaciją apie tarptautinio bendradarbiavimo galimybes; teikti informaciją Lietuvos jaunimui bendrą supratimą apie jaunimo politiką Lietuvoje ir užsienio šalyse, tarptautinio bendradarbiavimo galimybes, jaunimo iniciatyvos reikšmę valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimui ir pan.; remti jaunimo bendradarbiavimo apskričių ir savivaldybių lygyje stiprinimą; koordinuoti Europos Sąjungos programos jaunimui finansinės paramos skyrimą

tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo projektams, ypatingai skirtiems jauniems žmonėms, gyvenantiems tobulėjimui ir pažinimui nepalankioje aplinkoje.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LIJOT) - didžiausia nevyriausybinė jaunimo organizacija Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas, bei jaunimo interesus atstovaujanti ir jaunimo politiką formuojanti organizacija, Vyriausybės partnerė, formuojant Valstybinės jaunimo reikalų tarybos sudėtį. LIJOT „telkia jaunimo organizacijas aktualioms problemoms spręsti, teikia pasiūlymus valstybinėms institucijoms, sprendžiančioms jaunimo ir jaunimo organizacijų problemas, taip pat rengia, analizuoja ir teikia informaciją apie jaunimo organizacijų ir valstybinių institucijų, savo veikla tenkinančių vaikų ir jaunimo poreikius, darbą Lietuvoje ir užsienyje, bei vysto tarptautinius ryšius ir tarptautinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir kitų valstybių jaunimo organizacijų ir rengia susitikimus, diskusijas, konferencijas ir kitus renginius“(35).

Vietiniame valstybės lygmenyje svarbiausia jaunimo politiką ir viešąsias programas bei projektus įgyvendinanti institucija yra prie savivaldybių įkurta **Jaunimo reikalų taryba**. Ši institucija inicijuoja miesto jaunimo situacijos sociologinius ir statistinius tyrimus; analizuoja jaunimo situaciją reglamentuojančių teisės aktų ir programų ekspertizę; analizuoja užsienio valstybių savivaldybių patirtį sprendžiant jaunimo problemas; formuluoja pasiūlymus Savivaldybės tarybai, Savivaldybės merui, Savivaldybės administracijos direktoriui, Savivaldybės administracijos padaliniais, ministerijoms, Vyriausybės įstaigoms, kitoms institucijoms. Skatindamos jaunimo iniciatyvą ir vykdydamos jaunimo socialinę integraciją, nusikalstamumo bei kitų socialinių problemų prevenciją, jaunimo reikalų tarybos skleidžia informaciją, žinias ir patirtį apie jaunimo iniciatyvas, jaunimo socialinę integraciją, nusikalstamumo bei kitų socialinių problemų prevencijos veiklą, bei įgyvendina programas ir projektus šiose srityse. Savivaldos lygmenyje įgyvendinti jaunimo programas ir projektus padeda Jaunimo reikalų koordinatoriai, kurių svarbiausia funkcija bendradarbiauti su nevyriausybinėmis jaunimo organizacijomis, padėti rengti jaunimui projektus, bei padėti Jaunimo reikalų taryboms formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybėje.

Analizuojant jaunimo politikos srityje viešąsias programas ir projektus įgyvendinančias institucijas, galima teigti, jog pagrindines funkcijas šioje srityje atlieka Jaunimo reikalų departamentas prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir vietos lygmeniu – Jaunimo reikalų tarybos bei jaunimo reikalų koordinatoriai miestų ir rajonų savivaldybėse. Neįmanoma visiškai atskirti jaunimo politiką ir programas bei projektus formuojančias ir įgyvendinančias institucijas, nes kai kurios institucijos dalyvauja ne tik viešųjų programų ir projektų įgyvendinime, bet ir formavime, pvz. Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.

Kadangi vienas iš naujosios viešosios vadybos bruožų yra decentralizacija, daugiau atsakomybės ir iniciatyvos jaunimo programų rengime ir formavime turėtų tekti miesto ir rajono savivaldybėse veikiančioms Jaunimo reikalų taryboms.

Jaunimo programos ir projektus formuojančių ir įgyvendinančių institucijų struktūrų analizė. Strateginis – programinis valdymas yra pagrindinė viešojo administravimo reformos proceso dalis. Efektyviam viešųjų programų ir projektų valdymui užtikrinti viešosioms institucijoms tarp ir jų jaunimo organizacijoms reikalinga prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų, tobulėjančių technologijų. Norbert Thom ir Adrian Ritz 1 lentelėje išskiria šiuos naujosios viešosios vadybos tikslus ir jų poveikį organizacijų struktūroms.

5 lentelė

Viešojo sektoriaus reformos tikslai ir jų pasekmės organizacijos struktūroms

Reformos tikslai	Organizacinės pasekmės
Daugiau veiksmų erdvės	Savarankiškesni organizaciniai vienetai
Daugiau supratimo apie sąnaudas	Struktūros, kurios leidžia apskaičiuoti paslaugų ir produktų sąnaudas
Didesnė orientacija į klientą	Struktūros, kurios orientuojasi į paslaugų gavėją
Procesų ir veiklos pagreitinimas	Struktūros, kurios orientuojasi į paslaugų realizavimo procesus
Paslaugų kokybės gerinimas	Oreintavimasis į paslaugos gavėją ir gamybos procesus

Šaltinis: Thom, N., Ritz, A. (2004). *Viešoji vadyba*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.

Tradicinės funkcinės viešojo administravimo institucijų struktūros ne visuomet tinka programų ir projektų valdymui, nes į savo tiesioginių funkcijų atlikimą susikoncentravę padaliniai, dažnai nespėja pakankamai efektyviai atlikti užduočių, susijusių su jų kompetencijai priskirtų programų bei projektų koordinavimu.

Siekiant atskleisti jaunimo programas ir projektus valdančių institucijų struktūrų prisitaikymą prie kintančios aplinkos sąlygų, atitikimą naujosios viešosios vadybos pagrindiniams principams, reikia pirmiausia apibrėžti organizacijų valdymo struktūrų ypatumus.

Funkcinės organizacijos apibūdinimas. Lietuvos jaunimo programos ir projektus formuojančių ir įgyvendinančių Lietuvos Respublikos ministerijų (Švietimo, Socialinės apsaugos ir darbo, Kultūros, Finansų ministerijų) struktūra tradiciškai yra funkcinė. Funkcinei (tradicinei) struktūrai būdinga tai, kad „vienos ir tos pačios funkcinės srities (finansai, personalas, tyrimai ir projektavimas, investicijos, švietimas) personalas sutelkiamas atitinkamame struktūriniame funkciname padalinyje“ (25, p.333).

B. Neverauskas ir kt. apibrėžia šiuos funkcinės organizacijos trūkumus: nepakankamai dėmesio skiriama programai ir projektui, vadovų atsakomybės nebuvimas, netiesioginis projektų valdymas, silpna projektą vykdančių žmonių motyvacija, lėta komunikacija tarp padalinių (11, p.95). Šiuos trūkumus galima išspręsti keičiant organizacijos struktūrą, įtraukiant į valstybės tarnautojų, įgyvendinančių programas ir projektus, pareigų sąrašą projektų valdymo funkcijas,

atsakomybės suteikimas programų ir projektų padalinio vadovui išspręstų projektų koordinavimo efektyvumą ir nuimtą atsakomybę dėl projektų valdymo nuo funkcinų padalinių vadovų, vadovo, atsakingo už projektų valdymą, paskyrimas ir tiesioginis pavaldumas programų ir projektų užsakovui išspręstą netiesioginio pavaldumo problemą, programos ar projekto įgyvendinimo priskyrimas prie tiesioginių funkcijų, privalomi, reguliarūs susirinkimai, kuriuose būtų aptariamoms programos ar projekto įgyvendinimo problemoms.

Galima teigti, jog dėl funkcinės organizacijų struktūros, Lietuvos Respublikos ministerijų koordinuojamų programų ir projektų valdymui (švietimo, finansų, socialinės apsaugos ir darbo, kultūros) iškyla sunkumų dėl patirties dalijimosi tarp padalinių, funkcinų vadovų atsakomybės nebuvimo, nepakankamo dėmesio ir motyvacijos programų ir projektų valdymui, dėl tarnautojų teikiamos pirmenybės tiesioginių funkcijų atlikimui.

Projektinės organizacijos ypatumų apibrėžimas. Pagal B. Neverauską ir kt. projektinėje organizacijoje „projektas yra savarankiškas vienetas, su savo techniniu ir administraciniu personalu, o su organizacija susietas tik atsiskaitymo už darbus procedūromis.“ (11, p.7)

Projektinės organizacijos struktūros turi ir privalumų ir trūkumų.(žr. 6 lentelė)

6 lentelė

Projektinės organizacijos struktūros privalumai ir trūkumai

Privalumai	Trūkumai
<ul style="list-style-type: none"> • Stipri programos ar projekto vadovo valdžia • Projekto personalo nariai tiesiogiai pavaldūs programos ar projekto vadovui • Greitesnis sprendimų priėmimas • Formuojamas patyrusių ekspertų korpusas • Stipri komandos narių motyvacija ir atsakomybė • Greitas projekto komandos reagavimas į vadovybės pageidavimus • Komanda pasižymi veiksmų vienvė • Struktūros lankstumas ir gebėjimas prisitaikyti prie aplinkos 	<ul style="list-style-type: none"> • Programos ar projekto komandos netikrumas dėl savo ateities po programos ar projekto įgyvendinimo • Įtempti konkurenciniai komandos tarpusavio santykiai su kitais kolegomis • Galimas administracinių procedūrų ignoravimas • Ne visi sudėtingi technologiniai uždaviniai yra išsprendžiami programos nariams

Šaltinis: Neverauskas B., Stankevičius V., Viliūnas V., Černiūtė I. (2001). Projektų valdymas. Kaunas: Technologija

Išlaikant greitesnį sprendimų priėmimą, struktūros lankstumą, veiksmų vienvė, gebėjimą prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų, ir neignoruojujant administracinių procedūrų, užtikrinant komandos narių ateitį po projekto baigimo, efektyviai sprendžiant komandos vidaus ir išorės konfliktus, galima teigti, jog viešųjų programų ir projektų valdymui efektyviausia organizacinė struktūra yra projektinė.

Matricinė organizacija. Matricinė organizacija yra funkcinės ir projektinės organizacijų integruota kombinacija, kuria siekiama išsaugoti projektinės ir funkcinės organizacijos privalumus ir išvengti trūkumų. (11, p.97) Išskiriamos trijų rūšių matricinės struktūros: silpna, stipri ir subalansuota. Stipri matricinė organizacija panaši į funkcinę organizacijos struktūrą, kai kiekvienas

funkcinis padalinys turi už projektus atsakingą darbuotoją, taip pat organizacijoje įkuriamas ir už programas bei projektus atsakingas padalinys. Ši matricinė organizacija panaši į projektinę, tačiau skirtingai negu visiškai savarankiški projektai, čia jie kiek stipriau susieti su bendra organizacija. Silpnos matricinės organizacijos struktūroje kiekviename funkciname padalinyje įkuriama pareigybė projektams įgyvendinti. Subalansuotoje matricinėje organizacijoje pagal programos ar projekto specifiką parenkama tarpinė struktūra. Kai projektui reikia ekspertinių žinių, stengiamasi žmonių, dirbančių prie projekto, net ir laikinai neatskirti nuo padalinio.

Sudėtinga priskirti jaunimo programas ir projektus įgyvendinančias institucijas vienam struktūros tipui, dažniausiai organizacijos turi funkcinės, projektinės ar matricinės organizacijos bruožų.

Tradiciškai funkcinę organizacinę struktūrą turi LR Kultūros ministerija. (žr. 1 priedas), kurioje yra šie funkciniai skyriai: Informacinės visuomenės plėtros, profesionalaus ir mėgėjų meno, tarptautinių ryšių ir Europos reikalų, teisės ir personalo, autorių teisių, saugomų teritorijų ir paveldo apsaugos, finansų ir turto valdymo, buhalterinės apskaitos ir atskaitomybės, bendrųjų reikalų skyrius, bei vidaus audito tarnyba.

Kitų Lietuvos Respublikos ministerijų (Socialinės apsaugos ir darbo, švietimo ir mokslo, Finansų), kurių kompetencijai priklauso jaunimo programų ir projektų rengimas bei finansavimas, struktūrose daugiausiai išvelgiami funkcinės organizacijos bruožai, kai vienos ir tos pačios funkcinės srities (finansai, personalas, tyrimai ir projektavimas, investicijos, švietimas) personalas sutelkiamas atitinkamame struktūriniame funkciname padalinyje. Tačiau yra ir matricinės organizacijos požymis – viešąsias programas ir projektus rengiantis skyrius. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje už programų rengimą ir strateginį planavimą atsakingas Socialinės politikos analizės ir prognozavimo departamentas.(žr. 12 priedas) Švietimo ir mokslo ministerijos struktūroje viešąsias programas švietimo srityje, taip pat ir jaunimui, rengia strateginio planavimo ir analizės skyrius.(žr. 13 priedas) LR Finansų ministerijoje už strateginį planavimą ir programų bei projektų valdymą bei finansavimą atsakingi - Europos Sąjungos programų valdymo departamentas ir programų valdymo poskyris prie teisės departamento.(žr. 14 priedas) Valstybinę jaunimo reikalų tarybą taip pat galima priskirti prie funkcinės valdymo struktūros, dėl institucijos suskirstymo į skyrius (Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo skyrius, Informacijos analizės ir tarptautinių ryšių skyrius, bei Finansų skyrius) pagal funkcijas. (žr. 15 priedas) Atlikus gilesnę analizę, Valstybinės jaunimo reikalų tarybos struktūroje pakankamai didelis dėmesys skiriamas programų ir projektui rengimui bei jų įgyvendinimo koordinavimui, todėl galima išvelgti silpnos matricinės organizacijos požymių.

Tarp jaunimo programas ir projektus valdančių organizacijų arčiausiai projektinės struktūras turinčių galima priskirti Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą (žr. 16 priedas), ir

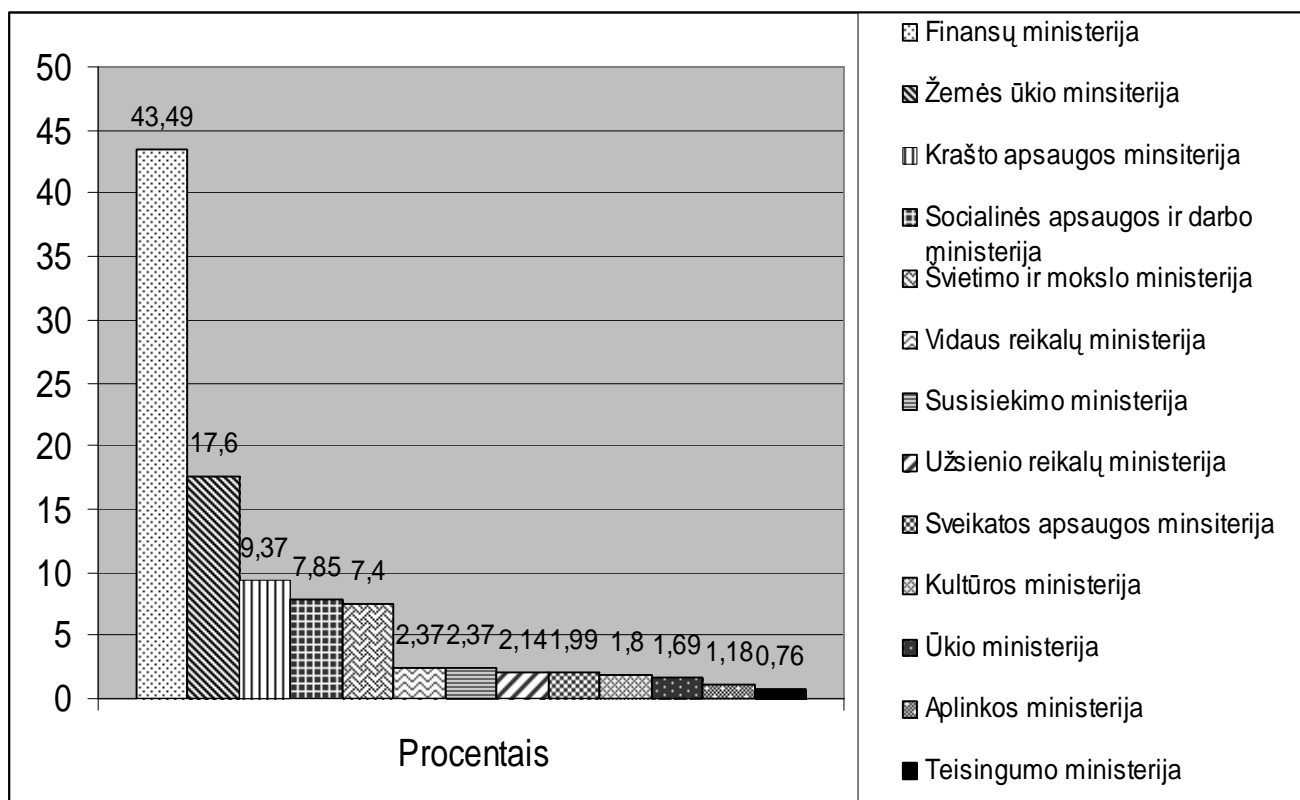
nevyriausybinių organizaciją - Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą (Lijot) (žr. 17 priedas). Šiose jaunimo viešąsias programas ir projektus įgyvendinančiose struktūrose atskiroms programoms ir projektams yra paskiriami už jų valdymą ir įgyvendinimą atsakingi žmonės. Lijot organizacijoje išskiriamos šios už programų ir projektų koordinavimą atsakingų žmonių pareigybės: tarptautinių programų vadovas, savanorystės programos koordinatorius, programų vadovas, EQUAL projekto vadovas. Tarptautinę programą „Jaunimas“ įgyvendinančioje Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūroje už šios programos valdymą Lietuvoje atsakingi projektų koordinatoriai.

Apibendrinant tradicinės funkcinės viešojo administravimo institucijų struktūros ne visuomet tinka programų ir projektų valdymui, nes į savo tiesioginių funkcijų atlikimą susikoncentravę padaliniai, dažnai nespėja pakankamai efektyviai atlikti užduočių, susijusių su jų kompetencijai priskirtų programų bei projektų koordinavimu. Išlaikanti greitesnį sprendimų priėmimą, struktūros lankstumą, veiksmų vienovę, gebėjimą prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų viešųjų programų ir projektų valdymui efektyviausia organizacinė struktūra yra projektinė, bei stipri matricinė. Arčiausiai projektinės organizacijos struktūros yra Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą. Matricinės organizacijos valdymo bruožų turi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, švietimo ir mokslo, finansų ministerijos, bei Valstybinė jaunimo reikalų taryba.

3.3. Jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo finansavimas

Vienas esminių programinio valdymo principų yra programinis finansavimas, kai tam tikros srities politikos (jaunimo politikos) finansavimas priklauso nuo parengiamų programų ir projektų. Analizuojant jaunimo politikos finansavimo politiką, galima išsiaiškinti kiek programinio finansavimo principas taikomas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje.

Jaunimo programos ir projektai yra finansuojami iš valstybės biudžeto, ES struktūrinių fondų, bei kitų Lietuvos ir pasaulio fondų. Iš valstybės biudžeto jaunimo programos ir projektai yra finansuojami per Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros, Finansų ministerijas, LR Vyriausybę (Valstybinę jaunimo reikalų tarybą) iki 2006 m. (nuo 2006 m. per Jaunimo reikalų departamentą prie Soc. Apsaugos ir darbo ministerijos), miestų ir rajonų savivaldybes (savivaldybių jaunimo reikalų tarybas ir jaunimo reikalų koordinatorius). Iš 1 pav. pateiktos LR Valstybės biudžeto 2005 m. vykdymo išlaidų ataskaitos atskiroms ministerijoms, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai iš viso buvo skirta 7,85 proc., Švietimo ir mokslo ministerijai – 7,4 proc., Kultūros – 1,8 proc., Finansų ministerijai skirta 43,49 proc. viso 2005 m. valstybės biudžeto. Didžiausia biudžeto lėšų dalis skirta LR Finansų ministerijai.

4 pav. LR Valstybės biudžetas 2005 m. vykdymo išlaidų atskiroms ministerijoms

palyginimas

Šaltinis: LR Finansų ministerija. Biudžeto vykdymas. 2005 metų apyskaita. [žiūrėta 2006-05-26]. Prieiga per internetą: <[http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/\\$File/F1.2.pdf](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/$File/F1.2.pdf)>

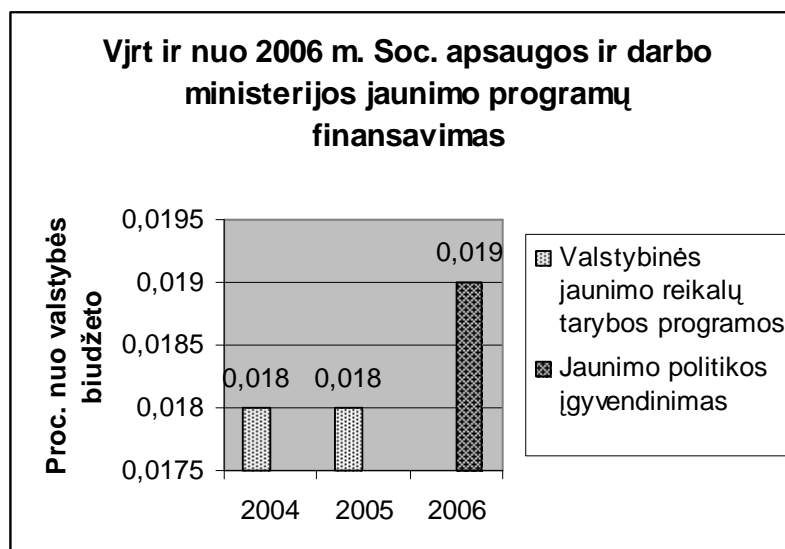
Svarbiausiais vaidmuo įgyvendinant jaunimo programas ir projektus yra reglamentuotas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, todėl reikalinga apžvelgti šios institucijos 2006 m. iš valstybės biudžeto finansuotas programas.

Programų, numatytų socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginiame veiklos plane, 2006 m. finansavimas

Programa	Finansavimas (tūkst.Lt)	Finansavimas (proc.)
Valstybinės pensijos, šalpos ir kitos socialinės paramos išmokos	614022,4	67,7
Socialinė parama bendrojo lavinimo mokyklose besimokantiems mokiniams	68583,8	7,6
Parama socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kita ministerijos veikla	22091,6	2,4
Užimtumo didinimas	27743,4	3,1
Socialinių paslaugų plėtra įstaigose prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	16843,0	1,9
Specialioji Europos socialinio fondo programa (BPD įgyvendinti)	72241,7	8
Specialioji Europos socialinio fondo programa (Bendrijos iniciatyvai EQUAL įgyvendinti)	11930,9	1,3
Vaiko ir jaunimo teisių į apsaugą, aprūpinimą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime įgyvendinimas	5755,0	0,6
Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra	4096,6	0,5
Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa BPD įgyvendinti	15220,6	1,7
Profesinio sveikatos pakenkimo prevencija ir saugos darbe gerinimas	920,5	0,1
Gyvenimo lygio, gyventojų užimtumo, socialinio draudimo ir socialinės paramos Lietuvoje moksliniai tyrimai	479,8	0,1
Specialioji PHARE programa (bendrojo finansavimo lėšos ir PVM)	155,0	0,02
Neįgaliųjų socialinė integracija	41823,5	4,6
Specialioji Europos pabėgėlių fondo programa	1298,7	0,1
Jaunimo politikos įgyvendinimas	3314,3	0,4
Viso:	906874,5	

Šaltinis: LR Valstybės biudžeto 2007 m. sausio 1 d. vykdymo ataskaita. [žiūrėta 2007-04-28], Prieiga per internetą: <[http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/12AAED157C1E4686C22572AD004C2DD7/\\$File/F1Islaidos.pdf](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/12AAED157C1E4686C22572AD004C2DD7/$File/F1Islaidos.pdf)>

Pagal lentelėje pateiktus duomenis daugiausiai lėšų Socialinės apsaugos ir darbo ministerija skiria šioms sritims: Valstybinėms pensijoms, šalpoms ir kitoms socialinėms paramoms (67,7), bendrojo lavinimo mokyklose besimokančių mokinių socialinei paramai (7,6 proc.), socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kitai ministerijos veikla (2,4 proc.), o jaunimo politikos įgyvendinimui skiria (0,4 proc.) viso Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos biudžeto. Iki 2006 m. jaunimo politikos įgyvendinimas buvo finansuojamas per Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės formuojamas ir įgyvendinamas programas, nuo 2006 m. įsteigtas Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, ir nuo praeitų metų jaunimo politikos programos ir projektai finansuojami per Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Jaunimo politikos įgyvendinimo programą. Pagal minėtą programą skiriamas finansavimas ir Jaunimo reikalų departamento programoms .

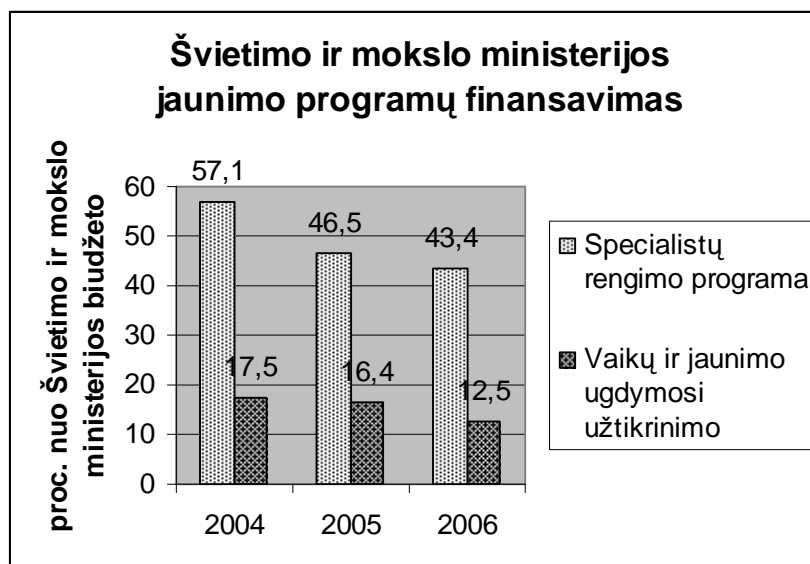

5 pav. Vjrt ir Socialinės apsaugos darbo ministerijos jaunimo politikos programų finansavimo (2004 – 2006) proc. nuo valstybės biudžeto

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis LR valstybės biudžeto 2005, 2006, 2007 m. sausio 1 d. vykdymo ataskaitomis

Remiantis 5 pav. pateikta Valstybinės jaunimo reikalų tarybos programų ir jaunimo politikos įgyvendinimo programos finansavimo 2004 – 2006 m. ataskaita galima teigti, jog Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės perorganizavimas į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos davė teigiamos įtakos jaunimo politikos programų finansavimo padidėjimui 0,001 proc. (151 tūkst. Lt. lyginant su trijų metų vid. valstybės biudžeto dydžiu) nuo viso valstybės biudžeto (žr. 5 pav.).

Svarbų vaidmenį formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką turi ir LR švietimo ir mokslo ministerija. 6 pav. Pateiktas Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų (Specialistų rengimo programa, Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimo programa) finansavimo dinamika nuo 2004 m. iki 2006 m.

6 pav. Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų ir projektų finansavimas pagal programas (2004 m. – 2006 m.)

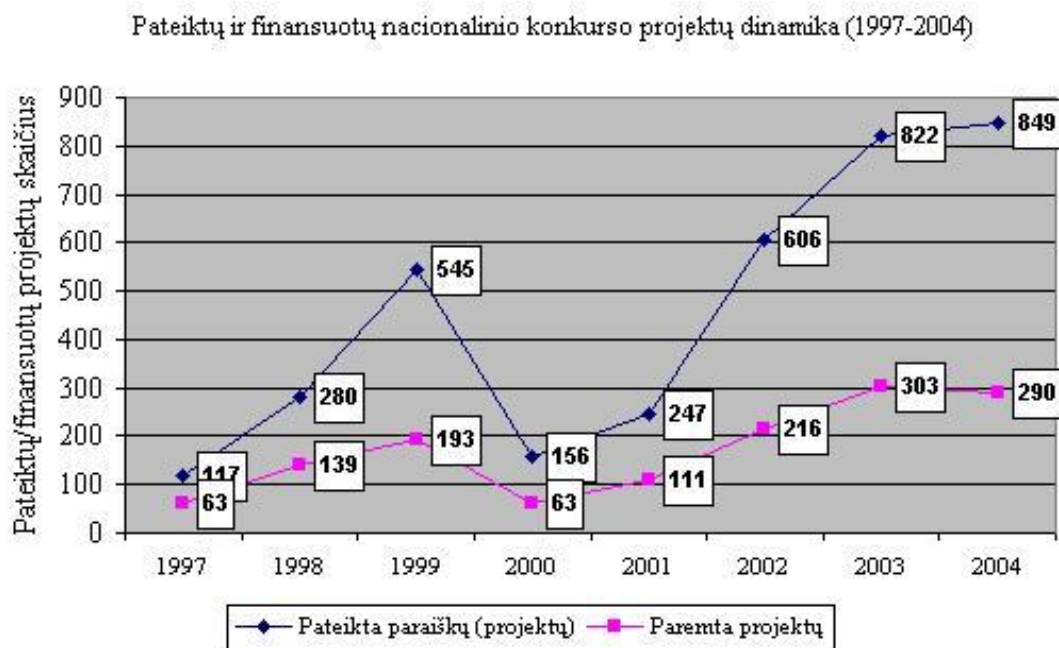
Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis LR valstybės biudžeto 2005, 2006, 2007 m. sausio 1 d. vykdymo ataskaitomis

Pagal 6 pav. Pateiktus duomenis apie Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų finansavimą, galima teigti, jog viešosioms jaunimo programoms nuo 2004 m. kasmet skiriama vis mažiau lėšų lyginant su LR Švietimo ir mokslo ministerijos biudžetu, ir nuo 2004 m. iki 2006 m. specialistų rengimo programos finansavimas sumažėjo 13,7 procentinių punktų, o Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimo programos finansavimas nukrito 5 procentiniais punktais lyginant išlaidas programoms remti su visu Švietimo ir mokslo ministerijos biudžetu.

Jaunimo nacionalinių ir regioninių nevyriausybinų organizacijų (Lijot, „Apskritųjų stalų“, studentų atstovybių ir kt. nevyriausybinų jaunimo organizacijų) projektų finansavimas taip pat vykdomas per programų ir projektų finansavimą pagal Jaunimo reikalų departamento (buvusios Valstybinės jaunimo reikalų tarybos), Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros, miestų ir rajonų kultūros, švietimo, aplinkos apsaugos skyrių įgyvendinamas programas, tarptautinių fondų ir organizacijų finansuojamas programas.

Pagal Jaunimo reikalų departamento (JRD) strategijoje numatytas programas (jaunimo pilietiškumo ugdymo ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimo; programų jaunimui įgyvendinimo, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizės; jaunimo socializacijos, kūrybinės saviraiškos ir dalyvavimo kuriant žinių visuomenę; nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos) nevyriausybines, bei pagal Asociacijų, Viešųjų įstaigų bei Labdaros ir paramos fondų įstatymus ir atskirtos nuo valstybės ir savivaldybių valdžios struktūrų jaunimo organizacijos teikia projektus, ir praėję JRD vertinimą

gauna lėšas šiems projektams įgyvendinti. Pirmame paveiksle apžvelgiami VJRT pateiktų ir šios institucijos finansuotų projektų kaitos tendencija 1997 – 2004 metais. Matyti, jog pateikiamų projektų skaičius kasmet didėja, tačiau finansinių lėšų, skiriamų projektų finansavimui, per tuos metus mažai padidėjo.

7 pav. VJR tarybai pateiktų ir finansuotų nacionalinio konkurso projektų dinamika (1997-2004)

Šaltinis: Jaunimo reikalų departamentas. Projektų finansavimas. [žiūrėta 2007-02-17]. Prieiga per Internetą: <www.jrd.lt>.

Jaunimo reikalų departamentas (buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba) su finansavimą gavusiomis organizacijomis sudaro sutartis, kuriose aprašomi organizacijos išsipareigojimai, nustatomas finansavimo dydis, finansavimo teikimo terminai, lėšų naudojimo, atskaitomybės ir atsakomybės sąlygos. Paskirtą finansavimą, atsižvelgiant į numatomą veiklą, organizacijos gauna pagal sudarytą grafiką.

Tarybos sekretorius gali sustabdyti lėšų pervedimą finansavimą gavusioms organizacijoms, jeigu jos Tarybai laiku nepateikia finansinių apyskaitų, kaip panaudojamos lėšos, ar nevykdo kitų sutartyje numatytų išsipareigojimų.(67)

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra per **Europos Sąjungos programą „Jaunimas“** (nuo 2007 m. programa „Veiklus jaunimas“) teikia finansavimą jaunimo nevyriausybinėms organizacijoms projektams. Programa „Jaunimas“ - tai mokymosi ir švietimo programa, skirta bendrai Europos šalių jaunimo veiklai, pagrįstai neformalaus mokymosi ir ugdymo principais, bei bendradarbiavimui jaunimo politikos srityje. Programa įgyvendinama per „Jaunimo

Europai“, „Europos savanorių tarnybos“, „Jaunimo iniciatyvos“, „Jungtinių projektų“, „Informacijos, bendradarbiavimo, mokymo“ paprogrames, kurioms yra teikiami projektai.

Europos Sąjungos subsidija remiasi ko-finansavimo principu, t.y. kitų valstybinių, nevyriausybinių ar privačių finansavimo šaltinių indėliu. Programa "Jaunimas" skiria dalinę subsidiją, todėl labai svarbus tampa visų partnerių indėlis į projektą (finansinis arba natūrinis). Dalyviai turėtų būti įtraukti į lėšų, reikalingų projekto įgyvendinimui, paiešką, taip prisidedami prie jaunimo mainų projekto parengimo.

ES programos "Jaunimas" subsidija yra skiriama remiantis realiais kelionės bei ypatingųjų išlaidų apskaičiavimais, o taip pat fiksuotomis sumomis, skiriamomis projekto veiklos išlaidoms, bei vienam dalyviui vienai dienai skiriamomis normomis/ įkainiais.(74)

Prie Lietuvos kultūros ministerijos įsteigto **Baltijos kultūros fondo** tikslas – inicijuoti, vykdyti ir remti projektus, skatinančius kūrybinius mainus bei tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant konceptuales ir novatoriškus projektus.

Prioritetas teikiamas:

- edukaciniams projektams, skatinantiems jaunų menininkų, atitinkamų sričių specialistų ugdymą, profesionalių menininkų įgūdžių tobulinimą, meno švietimo įstaigų dėstytojų struktūros ir metodų gerinimą bei šalies kultūros įvaizdžio formavimą Lietuvoje ir užsienyje;
- šiuolaikinės literatūros propagavimui, skatinančiam aktualias diskusijas, spartinančias eurointegracijos procesus, populiarinančiam skaitymo įgūdžius.(27)

Europos socialinio fondo misija yra padėti išvengti nedarbo ir su juo kovoti, geriau aprūpinti Europos darbo jėgą ir kompanijas tuo, ko reikia įveikti naujus iššūkius ir apsaugoti žmones nuo ryšio su darbo rinka praradimo. Šiems tikslams pasiekti Fondas teikia Europos Sąjungos finansavimą daugiausiai ilgalaikėms programoms, plėtojančioms ar atkuriančioms žmonių gebėjimą būti įdarbintiems. Pagrindinis dėmesys yra skiriamas sudaryti galimybes piliečiams įgyti tinkamus darbo ir socialinius gebėjimus.(29)

Europos jaunimo fondą (EJF) įkūrė Europos Taryba teikti finansinę paramą Europos jaunimo veiklai. Jis siekia skatinti Europos jaunimo bendradarbiavimą teikiant jaunimo veiklai finansinę paramą. Kalbama apie veiklą, propaguojančią taiką, supratimą ir bendradarbiavimą pagarbos žmogaus teisėms, demokratijos, tolerancijos ir solidarumo dvasia.

Leonardo da Vinčio programos tikslai:

- Tobulinti žmonių, ypač jaunimo, įgūdžius ir kompetencijas, visų lygių pirminio profesinio rengimo srityje per neatsiejamą nuo darbo mokymą siekiant geresnių įdarbinimo ir profesinės integracijos galimybių.
- Tobulinti tęstinio profesinio rengimo kokybę ir nuolatinį įgūdžių ir žinių siekimą.

- Skatinti ir stiprinti profesinio rengimo indėlį į inovacijų procesą siekiant didinti konkurencingumą bei verslumą, taip pat naujas įdarbinimo galimybes.

Finansuojamos kelionės, draudimo, pragyvenimo (pagal nustatytas normas savaitei) išlaidos, projekto administravimo (pagal nustatytas normas savaitei) išlaidos, pedagoginio, kalbinio, kultūrinio parengimo išlaidos (stažuocių dalyviams), pirmą kartą paraišką teikiančiai SVV įmonei skiriama 300 EUR paskatinamoji premija.

Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšos skiriamos profesionaliajam ir liaudies menui bei kūno kultūrai ir sportui remti. Fondą steigia ir jo nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Fondas nėra juridinis asmuo. Jo lėšos laikomos specialioje Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės sąskaitoje. Fondo lėšomis pagal Fondo tarybos priimtus sprendimus disponuoja Kūno kultūros ir sporto departamentas.

Fondo lėšas sudaro:

- dalis akcizo pajamų, gautų už alkoholinius gėrimus ir tabako gaminius;
- 20 procentų lėšų, gautų iš lošimų mokesčio;
- valstybės ir savivaldybių biudžetų tiksliniai asignavimai;
- juridinių ir fizinių asmenų dovanotos (paaukotos) lėšos;
- palūkanos už bankuose saugomas Fondo lėšas;
- kitos teisėtai įgytos lėšos.(37)

Europos Sąjungos Socrates programos koordinavimo paramos fondo finansavimas įgyvendinamas per „Socrates“, „Europos pažymėjimo“, „Erasmus mundus“, „Tempus“, „Bolonijos“ proceso programas.(31) Šių programų tikslas yra šveitimo ir aukštojo mokslo rėmimas, bei plėtros skatinimas.

Erasmus Mundus yra aukštųjų mokyklų bendradarbiavimui ir mobilumui skirta programa. Programa remia Europos aukščiausios kokybės Magistrantūros kursus ir padeda plėtoti Europos aukštojo mokslo matomumą ir patrauklumą trečiosiose šalyse. Programa taip pat teikia ES finansuojamas stipendijas trečiųjų šalių piliečiams mokytis magistrantūroje ir ES piliečiams, studijuojantiems trečiosiose šalyse. Siūloma programos trukmė yra penkeri metai - 2004-2008 m. , o biudžetas 230 mln. eurų. Planuojamas 2005-2006 m. biudžetas yra 63,3 milijonų eurų.

Šiaurės šalių kultūros fondo rėmimas vykdomas per šias programas ir projektus:

- Closer Culture Neighbours - programa, remianti jaunų (iki 36 m.) profesionalių kultūros vadybininkų stažuotes Šiaurės šalyse;
- NordProLink - stažuocių Šiaurės šalyse programa jauniems smulkaus ir vidutinio verslo įmonių darbuotojams;

- Nordplus Neighbour - remia Šiaurės ir Baltijos šalių bei Šiaurės vakarų Rusijos regiono švietimo ir mokslo įstaigų, taip pat švietimo srityje dirbančių nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo tinklų kūrimą ir jų veiklą;
- Sleipnir - paramos programa jauniems (iki 36 m.) profesionaliems menininkams, vykstantiems kūrybinės veiklos tikslais į Šiaurės šalis;
- Valhalla - projektas, skirtas vaikų ir jaunimo kultūrai Šiaurės ir Baltijos šalyse bei Šiaurės vakarų Rusijoje.(71)

Pagal Jaunimo reikalų departamento, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros, tarptautinių fondų ir organizacijų finansuojamas programos, suteikiama galimybė jaunimo nevyriausybiniams organizacijoms aktyviai dalyvauti jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime teikiant projektus organizuojamuose konkursuose. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos programų ir jaunimo politikos įgyvendinimo programos finansavimo 2004 – 2006 m. ataskaita galima teigti, jog Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės perorganizavimas į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos davė teigiamos įtakos jaunimo politikos programų finansavimo padidėjimui. Remiantis duomenimis apie Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų finansavimą, nuo 2004 m. iki 2006 m. specialistų rengimo programos (nuo 57,1 iki 43,4 proc.) ir vaikų bei jaunimo ugdymosi užtikrinimo programos (nuo 17,5 iki 12,5 proc.) finansavimas sumažėjo lyginant su Švietimo ir mokslo ministerijos biudžetu.

3.4. Jaunimo programos ir projektus įgyvendinantis personalas

Viešąsias jaunimo srities programas ir projektus įgyvendina ne tik viešųjų jaunimo institucijų, tokių kaip Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų tarybų ir jaunimo reikalų koordinatorių savivaldybėse, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros personalas, bet ir kitų jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų (Švietimo ir mokslo ministerijos, Kultūros ministerijos, Finansų ministerijos, įvairių skyrių savivaldybėse) personalas.

Paskutiniu metu ypatingai didelis dėmesys skiriamas žmogiškųjų išteklių plėtrai, mokymams, kvalifikacijos kėlimui, motyvavimui. Lietuvos viešojo administravimo instituto rengiamos ir įgyvendinamos intelektualiujų išteklių plėtrai skirtos programos: „Administracinių gebėjimų tobulinimo programa“, „Struktūrinių fondų strateginio valdymo programa“, „Europos Sąjungos paramos programų valdymo programa“, „Kompiuterinio raštingumo mokymo programa“ ir kt. Valstybės tarnybos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos taip pat rengia valstybės tarnautojų mokymo programas – „Įvadinio mokymo programa“, „Finansinių išteklių valdymas“, „Viešosios politikos ir interesų vadyba“ ir kt.

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengia įvadinio mokymo programas savivaldos lygmenyje dirbantiems Jaunimo reikalų koordinatoriams.

Bendrajį programavimo dokumentą (BPD) nuo 2007 – 2013 m. pakeis Lietuvos 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija, kurios viena iš programų yra 2007 – 2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa. Vienas iš šios programos prioritetų yra „administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ (75, p. 108). Prioritetui pasiekti numatyti uždaviniai (75, p. 108):

- tobulinti žmogiškųjų išteklių valdymą bei administracinius gebėjimus valstybės tarnyboje;
- skatinti racionalų išteklių paskirstymą ir efektyvų jų panaudojimą, gerinti veiklos valdymą;
- tobulinti visos viešojo administravimo sistemos sandarą ir atskirų institucijų struktūrą;
- didinti ekonominės veiklos reglamentavimo kokybę, mažinti administracinę naštą verslui, tobulinti kitą administracinę verslo aplinką;
- skatinti viešųjų politikų ar paslaugų reformą ir tolesnį sektorių liberalizavimą, gerinti viešųjų paslaugų teikimą verslui ir piliečiams;
- geriau įgyvendinti ES iniciatyvas ir teisyno nuostatas;
- skatinti viešojo ir privataus sektorių partnerystę.

Tikslaus skaičiaus su jaunimo programomis ir projektais dirbančių žmonių neįmanoma nustatyti, nes jaunimo programas ir projektus formuoja ir įgyvendina ne tik valstybės institucijos (Jaunimo reikalų departamento, jaunimo reikalų tarybos valstybės tarnautojai ir jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybėse, Švietimo ir mokslo ministerijos valstybės tarnautojai, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros darbuotojai), bet ir nevyriausybinė organizacijų vadovai, mokymo įstaigų darbuotojai. Valstybės tarnautojų ir biudžetinių darbuotojų mokymo, kvalifikacijos kėlimo programas rengia Lietuvos viešojo administravimo institutas, Valstybės tarnybos departamentas, Jaunimo reikalų departamentas.

Viešųjų jaunimo programų ir projektų formavimui svarbūs yra LR Vyriausybės nutarimai, reglamentuojantys programų ir projektų rengimą (Strateginio planavimo metodika), ir sprendimų priėmimą (Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodika), bei strategijos - Jaunimo reikalų departamento strateginis planas, kuriame numatytas programų įgyvendinimas. Tradicinės funkcinės viešojo administravimo institucijų struktūros ne visuomet tinka programų ir projektų valdymui, nes į savo tiesioginių funkcijų atlikimą susikoncentravę padaliniai, dažnai nespėja pakankamai efektyviai atlikti užduočių, susijusių su jų kompetencijai priskirtų programų bei projektų koordinavimu. Išlaikanti greitesnį sprendimų priėmimą, struktūros lankstumą, veiksmų vienovę,

gebėjimą prisitaikyti prie kintančių aplinkos sąlygų viešųjų programų ir projektų valdymui efektyviausia organizacinė struktūra yra projektinė, bei stipri matricinė. Arčiausiai projektinės organizacijos struktūros yra Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūrą ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą. Matricinės organizacijos valdymo bruožų turi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, švietimo ir mokslo, finansų ministerijos, bei Valstybinė jaunimo reikalų taryba. Pagal Jaunimo reikalų departamento, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros, tarptautinių fondų ir organizacijų finansuojamas programas, suteikiama galimybė jaunimo nevyriausybinėms organizacijoms aktyviai dalyvauti jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime teikiant projektus organizuojamuose konkursuose. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos programų ir jaunimo politikos įgyvendinimo programos finansavimo 2004 – 2006 m. ataskaita galima teigti, jog Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės perorganizavimas į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos davė teigiamos įtakos jaunimo politikos programų finansavimo padidėjimui. Remiantis duomenimis apie Švietimo ir mokslo ministerijos jaunimo politikos programų finansavimą, nuo 2004 m. iki 2006 m. specialistų rengimo programos (nuo 57,1 iki 43,4 proc.) ir vaikų bei jaunimo ugdymosi užtikrinimo programos finansavimas sumažėjo.

4. VIEŠŪJŲ PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VERTINIMAS JAUNIMO POLITIKOS LIETUVOJE ASPEKTU

Mokslinėje literatūroje bei praktikoje viešųjų programų vertinamas apibrėžiamas kaip veiklos audito dalis, arba finansinio audito sritis, ir net kaip atskira kryptis. Lietuvos Valstybinio audito reikalavimuose programų auditas yra veiklos audito sudedamoji dalis - „veiklos audito objektas yra audituojamo subjekto veikla ar atskiros jos dalys: strateginiai tikslai, planai, vykdomos programos ir pan.“ (50)

Remiantis ES vertinimo reglamentu, programų vertinimas ir auditas yra skirtingos sąvokos, nes auditas pirmiausia siejasi su programos resursų įgyvendinimo teisėtumu ir taisyklingumu. Vertinimas yra labiau analitinis procesas, ir vertina programas visuomenės požiūriu (iš įvairių galimų perspektyvų). Vertinimu analizuojamas strategijos ateities pagrįstumas, ir kaip programos tikslai spendžia problemas, kad būtų gaunama nauda. Auditoriai remiasi teisinėmis galiomis, ir teisės aktais, tuo tarpu vertintojai pasikliauja argumentų galia. Veiklos auditas yra arčiau vertinimo, ir stipriai susijęs su programų efektyvumo klausimais ir valdymu. Veiklos auditas ir vertinimas siekia to paties tikslo – programų kokybės gerinimo, tik vertinimas atsižvelgia į rezultatų subalansuotumą, programų ryšį ir ilgalaikę perspektyvą.

Reikia skirti programų vertinimo ir monitoringo sąvokas. Monitoringas vertina programų rezultatų (programomis sukurtas prekes ir paslaugas) pateikimą vartotojams. Tai nuolatinio programos įgyvendinimo proceso stebėjimas, koreguojant trumpalaikius uždavinius (13). Vertinimas, atliekamas remiantis programos ciklo žingsniais, ir susideda iš gilesnių studijų. Monitoringas yra svarbus programų vykdymo pagerinimo raktas, sėkmingas vertinimas dažnai priklauso nuo sėkmingo monitoringo, nes monitoringo (stebėjimo) metu surenkami duomenys naudojami vertinimo metu.

4.1. Jaunimo programų ir projektų vertinimo procesas pagal PART modelį

PART modelis labiausiai atitinka programos vertinimo pagal programos ciklo žingsnius modelį. Pagal JAV mokslininkų sukurtą programų vertinimo modelį, galima išanalizuoti šiuo metu įgyvendinamas jaunimo programas ir projektus. Išskiriamos šios programų vertinimo sritys: (9, p. 24):

1. *Programos tikslas (paskirtis), sandara (dizainas)* – siekiama įvertinti programos tikslų, paskirties bei sandaros (dizaino) aiškumą ir pateisinamumą;
2. *Strateginiai tikslai* – siekiama įvertinti, ar programos tikslai atitinka institucijos tikslus;

3. *Programos įgyvendinimas* – įvertinama, kaip institucija įgyvendina programą (organizavimas, finansavimas ir kitos pastangos);

4. *Programos rezultatai* – siekiama įvertinti programos veiklą pagal nustatytus tikslus.

Norint įvertinti *programos tikslų aiškumą ir pateisinamumą*, reikia įvertinti „sąsajas tarp programos ir grupių interesų, problemų ar poreikių, nustatyti programos santykį su specifiniais nacionaliniais poreikiais, institucijos misija, strateginiais tikslais“ (1, p. 288).

„Jaunimo politikos įgyvendinimo“ programos tikslas aiškiai suformuluotas, ir atitinka Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tikslus, t.y. „užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę integraciją“. Programoje taip pat nurodyta, šios programos tikslų atitikimas vyriausybės prioritetams „Užtikrinti nacionalinės kultūros ir sveikatinimo plėtrą“, „Stiprinti šalies intelektualinį potencialą siekiant švietimo ir mokslo kokybės ir veiksmingumo“ bei „Plėtoti informacinę ir žinių visuomenę, skatinti visuomenės teisinį švietimą“. (32)

Švietimo ir mokslo ministerijos įgyvendinama „specialistų rengimo programa“ atitinka Vyriausybės prioritetą – „stiprinti šalies intelektualinį potencialą siekiant švietimo ir mokslo kokybės ir veiksmingumo“. (70)

Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinamos programos tenkina šiuos Vyriausybės prioritetus: „užtikrinti švietimo, mokslo, nacionalinės kultūros ir sveikatinimo plėtrą“, „užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką“, „plėtoti informacinę ir žinių visuomenę“ (73). „Jaunimo politikos įgyvendinimo“ programos tikslas glaudžiai susijęs su Jaunimo reikalų departamento įgyvendinamų programų tikslais. Jaunimo politikos įgyvendinimo programa apima Jaunimo reikalų departamento programų įgyvendinimą ir šių programų finansavimą. Kitaip tariant jaunimo politika Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinama formuojant ir remiant Jaunimo reikalų departamento veiklą ir programas, administruojant ES programą „Jaunimas“, bei programą „Eurodesk“. (32)

Pagal PART modelį vienas iš esminių sričių yra *programos dizaino (struktūros) vertinimas*. Analizuojant Lietuvoje įgyvendinamas jaunimo programas tikslinga vertinti programos formulavimą, bei struktūrą atsižvelgiant į „Strateginio planavimo metodiką“. Šiame Vyriausybės 2002 m. patvirtintame dokumente, nurodyta tarpinstitucinių ir institucinių programų struktūra yra panaši – programose turi būti apibrėžti:

- tikslai,
- uždaviniai,
- juos įgyvendinančių priemonių planas,
- vertinimo kriterijai,
- lėšos.

Tarpinstitucinėse programose, skirtingai nei institucinėse, turi būti pateikta aplinkos analizė, laukiami rezultatai, bei papildomai priemonių plane nurodomi terminai, vykdytojai, lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai. Analizuojant viešąsias jaunimo programas (žiūrėti 5 priedą) struktūros atžvilgiu, galima teigti, jog nagrinėjamoje kiekvienoje iš dešimt programų išskiriamas *tikslas, ar keli tikslai*. Tarpinstitucinėse programose išskiriamas strateginis tikslas ir keli tikslai. Tokia tikslų struktūrą turi „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, bei „Paramos jauniems menininkams programa“, kitoje tarpinstitucinėje „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programoje – numatytas vienas tikslas (62). Kiekvienoje institucinėje programoje pateikiamas dažniausiai vienas tikslas, išskyrus Šveitimo ir mokslo ministerijos įgyvendinamą „Specialistų rengimo“ programą, kurioje numatyti trys tikslai.

Pagal Strateginio planavimo metodiką, institucinėse programose kiekvienam tikslui įgyvendinti suformuluojami *uždaviniai*. Tarpinstitucinėse programose pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką atskiri tikslai nesiejami su konkrečiais uždaviniais, išskyrus „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programoje“ tikslui įgyvendinti suformuluoti uždaviniai.

Pagal strateginio planavimo metodiką, vertinamose institucinėse programose uždaviniais numatomas programos tikslo pasiekimas, įgyvendinimas. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strategijoje vertinant uždavinius tikslo pasiekimo aspektu, galima pažymėti, jog tikslui „Skatinti jaunimo dalyvavimą įgyvendinant nacionalinę narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programą“ pasiekti numatyti uždaviniai, kurie be narkomanijos prevencijos programų įgyvendinimo, taip pat apima „jaunimo psichologinių krizių, jaunimo nusikalstamumo prevencijos vykdymą“.(73). Kitaip tariant programos uždaviniais siekiama daugiau tikslų, nei suformuluotas ketvirtas pagal prioritetą Jaunimo reikalų departamento tikslas.

Tarpinstitucinėse jaunimo programose nustatomas *priemonių* programos tikslams įgyvendinti planas, kuriame numatomos programos tikslų įgyvendinimo priemonės, terminai, vykdytojai, lėšų poreikis ir finansavimo šaltiniai, kaip ir reikalaujama Strateginio planavimo metodikoje. Institucinių – strateginių programų terminas yra vieneri metai (paprastai institucinės programos yra tęstinės), ir numatoma lėšų suma konkrečiai programai įgyvendinti, o ne atskiroms priemonėms.

Kaip buvo minėta anksčiau, strateginio planavimo metodikoje nustatyti produkto, rezultato ir efekto kriterijai. Institucinėse jaunimo programose reikalaujama produkto ir rezultato įvertinimo kriterijų, o tarpinstitucinėse programose jaunimui konkrečiai neapibrėžiami tokie kriterijai, tik pateikiamas apibendrintas reikalavimas dėl vertinimo kriterijų pateikimo pačioje programoje. Institucinių programų reikalavimus, kai išskiriami produkto ir rezultato kriterijai, atitinka tik LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinama Jaunimo politikos įgyvendinimo programa ir LR švietimo ir mokslo ministerijos programa jaunimui – „Specialistų rengimas“. Likusiose

jaunimo institucinėse programose išskiriami kriterijai, neatsižvelgiant ar tai produkto, ar rezultato vertinimo kriterijai. Tarpinstitucinės viešosios jaunimo programos iš esmės atitinka strateginio planavimo metodikos reikalavimus, išskyrus Vyriausybės nutarimu patvirtintą „Paramos jaunesiems menininkams programą“, kurioje visiškai neišskiriami programos vertinimo kriterijai (58).

Analizuojant ES jaunimo programą „Jaunimas“ struktūros aspektu, būtina išskirti, jog šioje programoje apibrėžiami jaunimo politikos tikslai, prioritetai (paprogramės), institucijos, įgyvenančios programą, programos dalyviai (valstybės), paraiškų dalyvauti programoje terminai, bendrieji vertinimo kriterijai (kam teikiamas prioritetas vertinant projektus), programos projektų finansavimas. Paprogramių išskyrimas būdingas ir Jaunimo reikalų departamento programoms (74).

Vertinant programas pagal Strateginio planavimo metodiką, galima teigti, jog programų struktūros reikalavimus atitinka „Specialistų rengimo“ ir „Jaunimo politikos įgyvendinimo“ institucinės programos. Tarpinstitucinių programų struktūros reikalavimus visiškai atitinka „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programa“. Iš dalies strateginio planavimo metodikos reikalavimus atitinka iš analizuotų 10 viešųjų jaunimo programų Jaunimo reikalų departamento programos (neatitinka kriterijų nustatymas, neišskiriami konkrečiai produkto ir rezultato kriterijai, bendrai pateikiamas kiekybinių kriterijų sąrašas). Strateginio planavimo metodikos reikalavimus labiau neatitinka nei atitinka „Paramos jaunesiems menininkams programa“, kurioje visiškai neišskiriami vertinimo kriterijai.

Siekiant įvertinti viešųjų jaunimo programų **įgyvendinimą**, reikalinga atsakyti į šiuos klausimus (1, p. 289):

- Ar institucija reguliariai renka patikimą informaciją apie veiklą naudojamą programai vykdyti ir veiklai gerinti?
- Ar programų koordinatoriai ir programos partneriai atsakingi už klaidas ir veiklos rezultatus?
- Ar tinkamai naudojamos lėšos numatytiems tikslams pasiekti?
- Ar programa numato būdus veiklos išlaidų efektyvumui didinti?
- Ar programos įgyvendinimo pokyčiai sutampa su biudžeto pokyčiais?
- Ar administruojant programų išlaidas taikomi veiksmingi finansų valdymo metodai?
- Ar programoje numatyti veiksmai gerinant valdymo kokybę?

Pačiose jaunimo politikos tarpinstitucinėse programose („Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“) ir strateginio planavimo metodikoje, aprašančioje tarpinstitucinių programų formavimą ir vykdymą, nenurodytas konkretus reikalavimas kiekvienais metais atsiskaityti už programos įgyvendinimą ir jos rezultatus, tik tarpinstitucinėse programose nurodoma institucija, kuri yra atsakinga už tos programos koordinavimą. Strateginio valdymo metodikoje apibrėžiama, kad

aplinkos analizė reikalinga norint ateityje įvertinti programos rezultatus ir poveikį: „iš naujo apsvarstant esamas ir rengiant tolesnes institucijos programas ar priemones – aplinkos ir išteklių analizė padeda nustatyti, kurios institucijos programos ar priemonės buvo efektyviausios. Pagal analizės išvadas gali būti tikslinga keisti arba atsisakyti neefektyvių institucijos programų ar priemonių“. (61, str. 32.3)

Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kultūros ministerija, Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teikia kasmetines veiklos ataskaitas, kuriose yra aptariami institucinių programų įgyvendinimo vertinimo kriterijai (LR Švietimo ir mokslo ministerija, 2006 m. veiklos ataskaita 2007 m. vasario 19 d. Vilnius, Nr. 13 – 06 – MPPav- 3). Buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba (dabar Jaunimo reikalų departamentas) kiekvienais metais rengia vykdomų programų veiklos ataskaitas, kuriose pateikiamos įgyvendintos priemonės programos uždaviniams ir tikslams pasiekti, lėšos paskirtos priemonėms įgyvendinti, priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai (Valstybės jaunimo reikalų tarybos 2005 m. veiklos ataskaita). Kultūros ministerija 2006 m. veiklos ataskaitoje pamini atsakomybę įgyvendinant tarpinstitucinę „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programa“, tačiau ataskaitoje nepateikia šios programos įgyvendinimo vertinimo kriterijų.

Kiekvienai tarpinstitucinei programai paskiriama atsakinga institucija, kuri turi teikti programos įgyvendinimo ataskaitas LR Vyriausybei, o institucinių programų priežiūrai ir atsiskaitymams paskiriamas koordinatorius. Pvz. Už švietimo ir mokslo ministerijos „vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimo“ programą atsakingas Alvydas Puodžiukas.

Išanalizavus programų įgyvendinimo vertinimą, galima teigti, jog mažai dėmesio skiriama programų rezultatų ir poveikio įvertinimui, nepakankamai reglamentuojamas tarpinstitucinių programų įgyvendinimo ataskaitų rengimas, tuo pačiu neieškoma efektyvesnių išteklių panaudojimo būdų, neskatinimas programų valdymo kokybės gerinimas.

Vertinant programų rezultatus reikalinga išsiaiškinti ar daroma pažanga siekiant ilgalaikių rezultatų, ar pasiekti numatyti metiniai uždaviniai, gerinamas išlaidų naudojimo efektyvumas, ar programos veikla palyginama su kitomis programomis, siekiančiomis panašių tikslų (1, p. 290).

Institucijos veiklos ataskaitose pateikiami programų tikslų pasiekimo įvertinimo kiekybiniai kriterijai pateikiantys programoje numatytų uždavinių priemonių įgyvendinimo rezultatus, tačiau nėra vertinami ilgalaikių tikslų poveikis ir rezultatai. Nepateikiama veiklos ataskaitose programų išteklių panaudojimo efektyvumo rekomendacijos, nevertinama kas įgyvendinant programą buvo atlikta gerai ir kas nepasisėkė.

PART modelio principų taikymas vertinant jaunimo politikos programas ir viešųjų jaunimo programų vertinimo sistemos analizė atskleidė, kad mažai dėmesio skiriama programų rezultatų ir poveikio įvertinimui, nepakankamai reglamentuojamas tarpinstitucinių programų įgyvendinimo

ataskaitų rengimas, tuo pačiu neieškoma efektyvesnių išteklių panaudojimo būdų, neskatinimas programų valdymo kokybės gerinimas, nėra vertinami ilgalaikių tikslų poveikis ir rezultatai. Nepateikiama veiklos ataskaitose programų išteklių panaudojimo efektyvumo rekomendacijos, nevertinama kas įgyvendinant programą buvo atlikta gerai ir kas nepasisėkė. Vertinant programas pagal Strateginio planavimo metodiką, galima teigti, jog programų *struktūros* reikalavimus atitinka „Specialistų rengimo“ ir „Jaunimo politikos įgyvendinimo“ institucinės programos. Tarpinstitucinių programų struktūros reikalavimus visiškai atitinka „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programa“. Iš dalies strateginio planavimo metodikos struktūros reikalavimus atitinka iš analizuotų dešimties viešųjų jaunimo programų - Jaunimo reikalų departamento programos (neatitinka kriterijų nustatymas, neišskiriami konkrečiai produkto ir rezultato kriterijai, bendrai pateikiamas kiekybinių kriterijų sąrašas). Strateginio planavimo metodikos struktūros reikalavimus neatitinka „Paramos jaunesniems menininkams programa“, kurioje visiškai neišskiriami vertinimo kriterijai.

4.2. Viešųjų jaunimo projektų vertinimas Lietuvoje

Jaunimo projektai yra viešųjų jaunimo programų dalis, tik viešąsias jaunimo programas formuoja ir rengia valstybės institucijos, o projektus formuoja ir įgyvendina įvairios nevyriausybinės organizacijos, pats jaunimas, siekdami valstybės institucijų numatytų tikslų, programose apibrėžtų uždavinių. Suformuluoti jaunimo projektai teikiami valstybės institucijai, kuri suformavo konkrečią programą ir skiria jai finansavimą, vertinti.

Projektų vertinimas gali būti:

1. Pirminis (atrankinis) projektų vertinimas – vertinamos projektų paraiškos, struktūra ir atitikimas programoms tikslams, siekiant projekto finansavimo.
2. Projekto įgyvendinimo vertinimas - vertinami projekto tikslų pasiekimas, išlaidų, rezultatų vertinimas ir tt.

Pirminį – atrankinį projektų vertinimą atlieka viešosios institucijos, kurios formuoja programas ir rengia konkursus programų finansuojamiems projektams. Jaunimo projektų vertinimas yra organizuojamas Jaunimo reikalų departamento prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, LR Švietimo ir mokslo ministerijos, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros jaunimo reikalų tarybų ir jaunimo reikalų koordinatorių, siekiant atrinkti finansuojamus pagal šių institucijų strategines programas projektus.

Jaunimo projektų atrankos ir vertinimo etapai

Vertinimo etapai (Jaunimo reikalų departamentas)	Vertinimo etapai (Švietimo ir mokslo ministerija)	Vertinimo etapai (Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra)
<p>- Atviro konkurso metu parengiamos paraiškos dalyvauti konkurse dėl finansavimo</p> <p>- Vertinant projektus atsižvelgiama į projekto prioritetų atitikimą programai</p> <p>- Galutinį sprendimą dėl lėšų skyrimo priima Departamento direktorius, remdamasis ekspertų komisijos ir Jaunimo reikalų tarybos rekomendacijoms, kita susijusia informacija</p>	<p>- Nustatoma projektų teikimo tvarka ir projektų vertinimo prioritetai ir reikalavimai.</p> <p>- Pateiktus projektus vertina ekspertai</p> <p>- projektai reitinguojami ir tvirtinami atitinkamose komisijose</p>	<p>- Formalių kriterijų įvertinimas: dalyvių amžius ir skaičius, projekto pradžios data ir renginio trukmė, projekte dalyvaujančios šalys, raštiški partnerių sutikimai dalyvauti projekte ir kt.</p> <p>- Projektų turinio įvertinimas: ekspertų vertinimas projekto tinkamumas procentais</p> <p>- Galutinio sprendimo priėmimas valdybos posėdyje: priimamas sprendimas dėl projektų finansavimo, atsižvelgiant į ekspertų vertinimus ir numatytą projektams skirti subsidijos dalį</p>

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės remiantis atlikta ekspertų apklausa

Paraiškų vertinimo tvarka. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra. [žiūrėta 2007-04-12]. Prieiga per Internetą: <www.jtba.lt>.

Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus įsakymas: Jaunimo nusikalstamumo, psichologinių krizių ir smurto prevencijos projektų finansavimo 2007 m. nuostatai. 2007 m. vasario 27 d. Nr. 2V-35-(1.4)

Remiantis lentelėje pateikta informacija Jaunimo reikalų departamente, Švietimo ir mokslo ministerijoje bei JTBA projektai atrankami konkurso metu ir įvertinami pagal pasirinktus kriterijus bei reikalavimus sudarytos ekspertų grupės. Jaunimo reikalų departamente (JRD) galutinį sprendimą priimama JRD direktorius, remiantis ekspertų išvadomis. JTBA galutinį sprendimą dėl projekto finansavimo priima valdyba, atsižvelgdama į ekspertų vertinimus, o Švietimo ir mokslo ministerijoje galutinai projektai patvirtinami komisijose.

Įgyvendinus projektą, jaunimo nevyriausybinių organizacijų, projekto rengėjai ir vykdytojai, parengia projekto įgyvendinimo ataskaitą, kurioje įvertinama (Valstybinei jaunimo reikalų tarybai teikiamų paraiškų ruošimo ir projektų vykdymo bei ataskaitų ruošimo rekomendacijos, Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2001 m. gruodžio 21 d. sprendimas Nr. 5):

- kiek pavyko pasiekti planuotą rezultatą (įvertinama procentais),
- sėkmės ir nesėkmės,
- projekto nauda jį parengusiai organizacijai ir projekto dalyviams,
- projekto dalyvių tikslinės grupės pasirinkimo tikslingumas,
- bendradarbiavimo su projekto partneriais sunkumai,
- projekto tęstinumas,
- projekto lėšų paskirstymo efektyvumas (žr. 10 Priedą)

Projektų vertinimas atliekamas dviem etapais - pirmiausia valstybės institucijų, formuojančių programas, vertinami projektai siekiant atrinkti geriausius projektus ir suteikti jiems finansavimą, antra – projektus vertina juos įgyvendinantis jaunimas ir jaunimo organizacijos, norėdami ateityje išvengti tų pačių klaidų, siekdami išanalizuoti kiek pavyko pasiekti norimą rezultatą. PART modelio principų taikymas vertinant jaunimo politikos programas ir viešųjų jaunimo programų vertinimo sistemos analizė atskleidė, kad mažai dėmesio skiriama programų rezultatų ir poveikio įvertinimui, nepakankamai reglamentuojamas tarpinstitucinių programų įgyvendinimo ataskaitų rengimas, tuo pačiu neieškoma efektyvesnių išteklių panaudojimo būdų, neskatinamas programų valdymo kokybės gerinimas, nėra vertinami ilgalaikių tikslų poveikis ir rezultatai. Nepateikiama veiklos ataskaitose programų išteklių panaudojimo efektyvumo rekomendacijos, nevertinama kas įgyvendinant programą buvo atlikta gerai ir kas nepasisekė. Vertinant programas pagal Strateginio planavimo metodiką, galima teigti, jog programų *struktūros* reikalavimus atitinka „Specialistų rengimo“ ir „Jaunimo politikos įgyvendinimo“ institucinės programos. Tarpinstitucinių programų struktūros reikalavimus visiškai atitinka „Vaikų ir jaunimo socializacijos programa“, „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programa“. Iš dalies strateginio planavimo metodikos struktūros reikalavimus atitinka iš analizuotų dešimties viešųjų jaunimo programų - Jaunimo reikalų departamento programos (neatitinka kriterijų nustatymas, neišskiriami konkrečiai produkto ir rezultato kriterijai, bendrai pateikiamas kiekybinių kriterijų sąrašas). Strateginio planavimo metodikos struktūros reikalavimus neatitinka „Paramos jaunesiems menininkams programa“, kurioje visiškai neišskiriami vertinimo kriterijai..

5. VALSTYBINĖS JAUNIMO POLITIKOS PROGNOZAVIMAS ES KONTEKSTE

Jaunimo politikos ir viešųjų programų bei projektų šioje srityje **prognozavimą** lemia strategijos: Valstybės ilgalaikės raidos strategija, LR Vyriausybės 2004 – 2008 m. programa, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginis veiklos planas, LR Švietimo ministerijos strateginis veiklos planas, LR Kultūros ministerijos strateginis veiklos planas, LR Finansų ministerijos strateginis veiklos planas, Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga, Jaunimo reikalų departamento (buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba) strateginis veiklos planas, Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos Jaunimui.

Lietuvos Jaunimo politikos Baltojoje knygoje apibrėžiamos pagrindinės jaunimo veiklos sąvokos, konstatuojama situacija, identifikuojamos problemos tokiose srityse, kaip dalyvavimas, socialinė politika, švietimas, žinių informacinė visuomenė, globalizacija, bei jų sprendimo būdai, bendradarbiaujant jaunimui ir valstybinėms institucijoms.

Jaunimo reikalų departamento 2006-2008 m. strateginiame veiklos plane numatomos tęstinės Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2006 – 2008 m. programos: jaunimo pilietiškumo ugdymo ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimo programa; programų jaunimui įgyvendinimo, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizės programa; jaunimo socializacijos, kūrybinės saviraiškos ir dalyvavimo kuriant žinių visuomenę programa; nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programa.(73)

Šiuo metu yra parengta ES jaunimo politikos **strategija 2007-2013 m.** - „**Veiklus jaunimas**“ programos projektas, kuris tęsia ES ir valstybių narių jaunimo politikos tikslų formavimą ir įgyvendinimą.

9 lentelė

ES programos „Jaunimas“ 2000-2006 m ir programos „Veiklus jaunimas“ 2007-2013 m. panašumai ir skirtumai

Kriterijus	ES programa „Jaunimas“ 2000-2006 m.	ES programa „Veiklus jaunimas“ 2007 – 2013 m.	Skirtumai ir panašumai
1. Jaunimo amžius	15 – 25 metų asmenys	13–30 metų amžiaus jaunimas (pagrindinė tikslinė grupė — 15–28 metų amžiaus žmonės)	Lyginant su ankstesne programa, planuojamoje programoje „Veiklus jaunimas“ jauni žmonės apima didesnę amžiaus grupę.
2. Finansavimas	520 million EUR	885 mln. EUR	Planuojamas 2007-2013 m .biudžetas didesnis 41 proc. už ankstesnės programos biudžetą
3. Programos tikslai	- padėti jauniems žmonėms integruotis į visuomenę, skatinti iniciatyvumą; - padėti jauniems žmonėms įgyti žinių, įgūdžių ir	- Skatinti aktyvų jaunų žmonių pilietiškumą (Europos gyventojų pilietiškumą); - ugdyti jaunų žmonių solidarumo jausmą ir skatinti toleranciją, ypač	ES jaunimo politikoje numatomas jaunimo pilietiškumo stiprinimas (ko nebuvo ankstesnėje programoje). Ankstesnėje

	<p>kompetencijos bei šios patirties pripažinimo;</p> <ul style="list-style-type: none"> - suteikti jauniems žmonėms aktyviai reikšti jų solidarumą su jais supančiu pasauliu, remti jų kovą su rasizmu ir ksenofobija; - skatinti geresnį Europos kultūrų įvairovės bendros kultūrinio palikimo vertės supratimą; - padėti naikinti bet kokios formos diskriminaciją, skatinti visų socialinių sluoksnių lygybę; - suteikti vietinio lygmens projektams teigiamą Europinį aspektą 	<p>tam, kad būtų sutvirtinta socialinė Europos Sąjungos sanglauda;</p> <ul style="list-style-type: none"> - skatinti jaunų žmonių iš įvairių šalių tarpusavio supratimą; - prisidėti prie paramos sistemų, kuriomis remiama jaunų žmonių veikla, kokybės gerinimo ir pilietinės visuomenės organizacijų jaunimo reikalų srityje veiksnų didinimo; - skatinti Europos bendradarbiavimą jaunimo reikalų srityje. 	<p>ES programoje solidarumas daugiau siejamas su jaunimo kova prieš rasizmą ir ksenofobiją, o būsimoje programoje jaunimo solidarumas susijęs su ES socialine sanglauda. 2007-2013 m. programoje panašiai kaip ankstesnėje, skatinamas Europos bendradarbiavimas jaunimo politikos srityje, bei tarptautinis pačio jaunimo bendradarbiavimas.</p>
4. Prioritetai pagal paprogrames	<p>1. Jaunimas Europai (Tarptautiniai jaunimo mainai ir jaunimo susitikimai)</p> <p>2. Europos savanorių tarnyba (suteikia galimybę jaunimui praleisti iki 12 mėn. Užsienyje Europos savanoriais įvairių sričių)</p> <p>3. Jaunimo iniciatyvos (remia jaunų žmonių rengiamų vietinių projektų įgyvendinimą).</p> <p>4. Jungtiniai projektai (vienija ES programas „Socrates“, „Leonardo da Vinci“ ir „jaunimas“)</p> <p>10 Informacija/ Bendradarbiavimas/ Mokymas (prisideda prie igūdžių ugdymo bei naujovių skatinimo tarptautiniame jaunimo darbe, ji taip pat padeda kurti bei stiprinti jaunimo organizacijų bendradarbiavimo ryšius, skatinti dalijimąsi vertinga patirtimi. 5 paprogramė padeda planuoti, rengti ir įgyvendinti programas „Jaunimas“ 1, 2 ir 3 paprogramių projektus)</p>	<p>1. Jaunimas Europai (mainų, mobilumo ir individualių iniciatyvų rėmimas, jaunimo skatinimas dalyvauti demokratiame gyvenime)</p> <p>2. Europos savanoriškoji tarnyba (jaunų žmonių skatinimas dalyvauti plačiajai visuomenei naudingoje savanoriškoje veikloje užsienyje)</p> <p>10 Pasaulio jaunimas (bendradarbiavimo su šalimis partnerėmis skatinimas — tinklų kūrimas, informacijos mainų rėmimas, parama tarptautinei veiklai)</p> <p>10 Jaunimo rėmimo sistemos (mainų, mokymo ir informacijos sistemų vystymo skatinimas)</p> <p>10 Europos bendradarbiavimas jaunimo reikalų srityje (parama politinio bendradarbiavimo plėtrai jaunimo reikalų srityje)</p>	<p>Ankstesnės programos 1 ir 3 prioritetai sujungiami į vieną, t.y. 1 paprogramę 2007-2013 m. programoje, kuri apima jaunimo mainus, bei jaunimo iniciatyvų rėmimą. 5 prioritetas abiejose programose iš esmės nepasikeitė – toliau skatinama jaunimo politikos plėtra ir vystymasis, tik planuojamoje programoje dar daugiau dėmesio skiriama jaunimo rėmimo sistemų plėtrai (3 ir 4 prioritetai). Abiejose programose išliko Europos savanoriškoji tarnyba. Ir planuojamame programos projekte nebeliko ES „jaunimo“ programos glaudaus sąryšio su kitomis ES jaunimo programomis (nebenumatoma paprogramė „Jungtiniai projektai“).</p>

Šaltinis: 2007–2013 m. programa „Veiklus jaunimas“ — sąlyginis Programos vadovo paskelbimas, ES oficialusis leidinys. [žiūrėta 2006.12.10]. Prieiga per Internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/lt/oj/2006/c_295/c_29520061205lt0028002.pdf>.

Programa „Jaunimas“, Švietimas ir kultūra, Europos Komisija. Vartotojo vadovas. [žiūrėta 2006.12.10]. Prieiga per Internetą: <http://ec.europa.eu/youth/program/guide05_lt.pdf>.

Pagal 9 lentelėje pateiktą ES programos „Jaunimas“ ir „Veiklus jaunimas“ lyginamąją analizę, galima teigti, jog 2007 – 2013 m. jaunimo politikos strategijoje numatomas 41 proc. didesnis biudžetas, nei 2000-2006 m. programoje „Jaunimas“. Kitas svarbus aspektas – praplėsta jaunimo amžiaus grupė, t.y. vietoje 15-25 m. intervalo, numatomoje ES jaunimo politikos strategijoje apibrėžtas 13 – 30 m. jaunų žmonių amžius. Lyginant programų tikslus, galima išskirti, jog 2007-2013 m. programoje panašiai kaip ankstesnėje, remiama Europos jaunimo politikos vystymasis ir plėtra, bei skatinamas tarptautinis paties jaunimo bendradarbiavimas. Programoje „Veiklus jaunimas“ akcentuojamas jaunimo pilietiškumo stiprinimas, bei solidarumas įgyvendinant ES sanglaudos politiką. Vertinant programas prioritetų aspektu, galima išskirti, kad ir toliau skatinama ES jaunimo politikos plėtra ir vystymasis, tik planuojamoje programoje dar daugiau dėmesio skiriama jaunimo rėmimo sistemų plėtrai (3 ir 4 prioritetai programoje „Veiklus jaunimas“). Ir toliau ES jaunimo programose išliko Europos savanoriškoji tarnyba, bei jaunimo mainų ir iniciatyvų rėmimas.

Šiuo metu ES programa „Jaunimas“, ir numatoma „Veiklus jaunimas“ programa, įgyvendinama decentralizuotai, taip siekiant priartinti ją prie vietinių, nacionalinių jaunimo politikos tikslų. Šiai programai įgyvendinti Lietuvoje, yra įsteigtos institucija (Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra), kuri administruoja Bendrijos subsidijų naudojimą, teikia informaciją potencialiems programos vartotojams bei konsultuoja paraiškų pateikėjus. Ši institucija taip pat veikia kaip tarpinė jungtis tarp Europos Komisijos, projektų organizatorių ir pačių jaunų žmonių. Jaunimo politikos perspektyva Lietuvoje apibrėžia pagrindinius jaunimo politikos tikslus: dalyvavimas, socialinė politika, švietimas, žinių informacinė visuomenė, globalizacija, bei jų sprendimo būdai, bendradarbiaujant jaunimui ir valstybinėms institucijoms.

6. EKSPERTŲ NUOMONĖS JAUNIMO POLITIKOS PROGRAMŲ IR PROJEKTŲ VALDYMO ASPEKTU TYRIMO REZULTATAI

6.1. Tyrimo metodika

Atliktas viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymo Lietuvoje tyrimas. Tyrimo **tikslas** – išsiaiškinti ekspertų nuomonę jaunimo politikos programų ir projektų valdymo atžvilgiu. Šiam tikslui pasiekti iškelti **uždaviniai**:

1. Išsiaiškinti ekspertų nuomonę viešąsias jaunimo programas ir projektus formuojančios ir įgyvendinančios teisinės bazės aspektu.
2. Išanalizuoti institucijų pasirengimą efektyviai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politikos programas ir projektus.
3. Apibrėžti viešųjų jaunimo programų ir projektų finansavimo privalumus ir trūkumus.
4. Išsiaiškinti jaunimo politikos programas ir projektus formuojančio ir įgyvendinančio personalo žinių ir gebėjimų poreikius.
5. Pateikti viešųjų jaunimo programų ir projektų vertinimo sistemos ypatumus.
6. Atskleisti jaunimo politikos programų ir projektų perspektyvą Lietuvoje.

Tyrimo organizavimo tvarka. Suformulavus tyrimo tikslą ir uždavinius buvo pasirinktas ekspertų apklausos metodas ir pagal tam tikrus kriterijus pasirinkti ekspertai. 2005 m. balandžio 18 – 30 d. atliktas tyrimas, kurio metu apklausta su viešosiomis jaunimo programomis ir projektais dirbantys ekspertai. Tyrimo metu gauti duomenys apdoroti kompiuterinėmis programomis, atlikta duomenų analizė ir interpretacija. Po to tyrimo rezultatai apibendrinti ir pateiktos rekomendacijos.

Tyrimo metodai. Atliekant jaunimo politikos programų ir projektų valdymo Lietuvoje tyrimą naudotasi šiais *tyrimo metodais*:

1. Ekspertų apklausa naudojant klausimyną;
2. Tyrimo duomenys apdoroti SPSS ir Excel programomis;

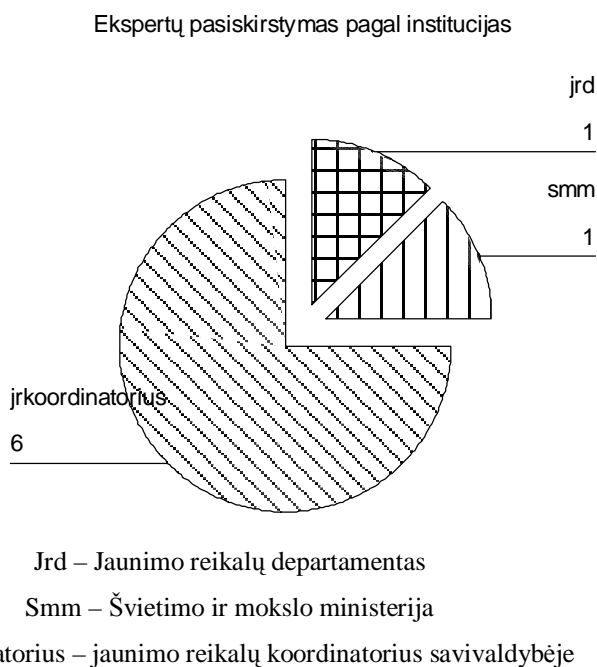
Ekspertų apklausa – specifinės rūšies apklausa, kurios metu apklausiami specialiai pasirinkta žmonių grupė, turinti kurios nors srities žinių. Kaip teigia K. Karvelis, ekspertų apklausa, kaip tyrimo metodas, itin tinka edukaciniuose tyrimuose, pavyzdžiui norint įvertinti mokymo ar studijų programas, švietimo sistemos ypatumus ir pan. Šiuo atveju atliktas vienkartinė apklausa, kuriai buvo specialiai parengtas klausimynas. Ekspertų klausimyną sudaro 9 atviri klausimai, sudaryti remiantis tyrimo uždaviniais – siekiama išsiaiškinti ekspertų nuomonę teisinės bazės, institucijų struktūrų tinkamumo programų ir projektų formavimui ir įgyvendinimui atžvilgiu, siekiama išskirti programų ir projektų finansavimo sistemos privalumus ir trūkumus, personalo žinių ir įgūdžių stoką, jaunimo programų ir projektų valdymo perspektyvą Lietuvoje.

Tyrimo metu gauti duomenys kategorizuojami ir suvedami naudojant SPSS bei Excel programą. Atlikta kokybinė duomenų analizė – tai būdingi, tipiški surinktų duomenų požymiai, pagal kuriuos ir grupuojami duomenys. Kokybinei analizei priskiriamas:

1. Sisteminimas – tai duomenų grupavimas kiekvienos grupės viduje pagal požymių skirstymą į esminius ir neesminius;
2. Klasifikavimas – ryšių atskleidimas pagal esminius požymius tarp kiekvienos grupės reiškinų ir preliminarios išvados apie grupių santykius. Ryšiai gali būti priežastiniai, funkciniai, struktūriniai.
3. Kategorizavimas – tyrimo metu gautų duomenų sugrupavimas į tam tikras kategorijas, remiantis panašumais ar skirtumais.

Imties tūris, tūrio pagrįstumas. Tyrimui atsitiktinai atrinkti 8 ekspertai. Iš viso buvo išsiųsta 13 klausimynų, grįžo užpildyti – 8. Pasak R. Tidikio, tinkamiausias ekspertų skaičius, vykdant ekspertų apklausą yra 5 – 7 ekspertai (23, p. 515).

Tiriamųjų pasirinkimo būdai. Siekiant tyrime kuo objektyviau atspindėti ekspertų nuomonę jaunimo politikos programų ir projektų valdymo atžvilgiu, tiriamieji pasirinkti atsižvelgiant į tam tikrą kriterijų – jaunimo politikos programas ir projektus formuojantys ir įgyvendinantys valstybės institucijų darbuotojai.

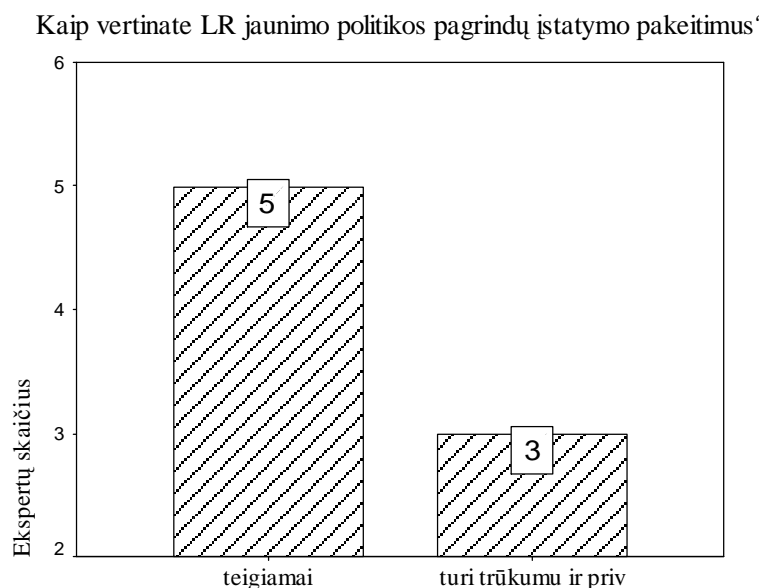
8 pav. Ekspertų pasiskirstymas pagal viešąsias jaunimo programas ir projektus valdančias institucijas

Iš viso apklausti 8 ekspertai (žr. 8 pav.): 1 – Jaunimo reikalų departamento prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo skyriaus darbuotojas, 1 – LR Švietimo ir mokslo ministerijos Vaikų ir jaunimo socializacijos skyriaus darbuotojas, ir 6 jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybėse.

6.2. Jaunimo politikos programų ir projektų valdymo problemų ir stiprybių tyrimo rezultatų analizė

Ekspertų nuomonės apie **teisinę bazę**, reglamentuojančią viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymą, analizė. Tyrimo metu siekiama išsiaiškinti ar pakankamai yra teisės aktų reglamentuojančių jaunimo programų ir projektų formavimą ir įgyvendinimą. Visi 8 ekspertai mano, kad šiuo metu yra pakankamai teisės aktų, reglamentuojančių programų ir projektų valdymą jaunimo politikos srityje. Tačiau išanalizavus teorinę medžiagą, buvo pastebėta, jog nepakankamai teisiškai reglamentuojamos tarpinstitucinės jaunimo programos, LR Vyriausybės patvirtintose tarpinstitucinėse programose nereikalaujama programų metinių ataskaitų, nenustatyta programų įgyvendinimo veiklos atskaitomybė.

Nuo 2006 m. sausio 1 d. įsigaliojo LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimai dėl Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės reorganizavimo į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Dauguma ekspertų (5) teigiamai vertina LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimus, 3 ekspertai mano, kad yra institucijų reorganizavimo trūkumų ir privalumų. (žr. 9 pav.)

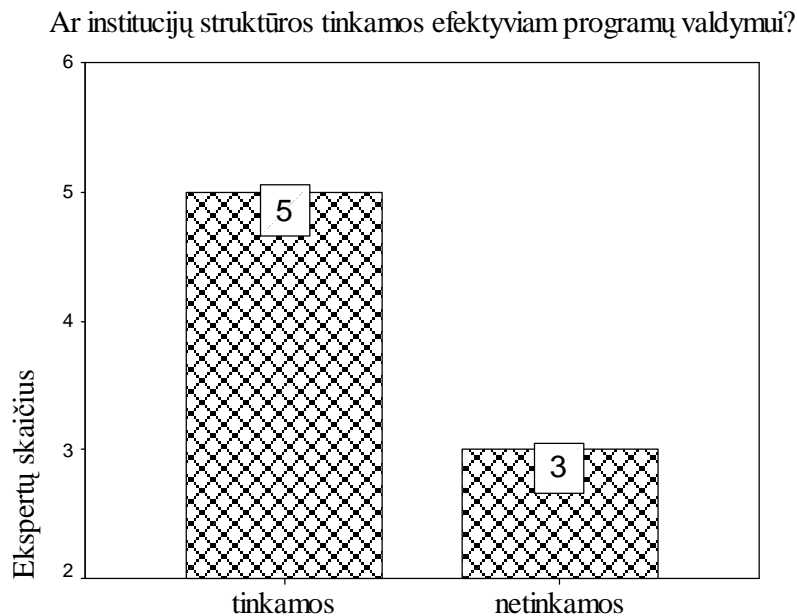

9 pav. LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimų vertinimas (N = 8)

Ekspertai išskiria šiuos įstatymo pakeitimo privalumus institucijų reorganizavimo aspektu: konkretnė struktūra, teisiškai tvirtesni įgaliojimai, vieningesnis ir kompleksiškesnis lėšų panaudojimas, vieningesnis jaunimo politikos uždavinių įgyvendinimas, aktyvesnis bendradarbiavimas su kitų sektorių (švietimo, sporto) institucijomis. Tačiau ekspertų išskiriami šie trūkumai – „paties jaunimo dalyvavimas jiems aktualių klausimų sprendime nutolo, nes Jaunimo

reikalų departamento taryba, kurią sudaro ir NVO atstovai, tampa patariamąja institucija, ir gali teikti tik rekomendacijas“ (Ekspertas iš Jaunimo reikalų departamento), o sprendimus priima Jaunimo reikalų departamento direktorius. Įstatymo pakeitimas reorganizuojant tarybą į departamentą suteikia jaunimo politikos/programų formavimui ir įgyvendinimui konkretumo, aiškesnės atskaitomybės ir atsakomybės, tačiau nutolsta nuo vieno iš pagrindinių naujosios viešosios vadybos principų – daugiau iniciatyvos teisių ir dalyvavimo priimant sprendimus pačiam jaunimui. Organizacijų struktūros tinkamumo efektyviam programų ir projektų formavimui ir įgyvendinimui požiūriu, galima rekomenduoti jaunimo reikalų departamento tarybai suteikti daugiau sprendžiamųjų įgaliojimų, taip suteikiant galimybę jaunimui pačiam dalyvauti priimant jiems aktualius sprendimus.

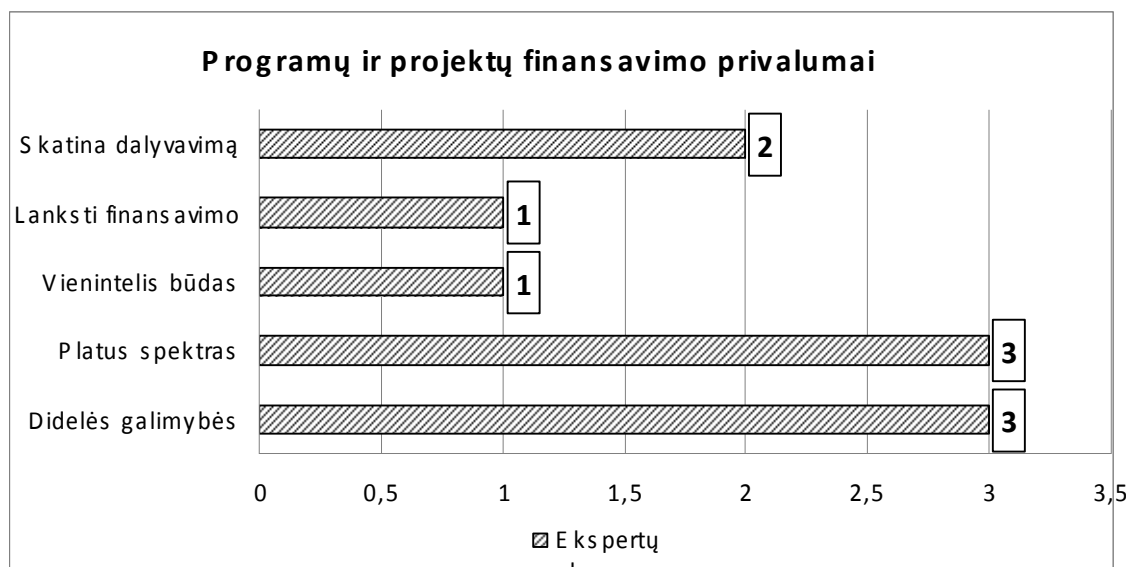
Daugiau nei pusė (5) apklausoje dalyvavusių ekspertų mano, kad jaunimo politikos programas ir projektus formuojančių ir įgyvendinančių **institucijų struktūros** yra tinkamos efektyviam programų ir projektų valdymui. (žr. 10 pav.)

10 pav. Institucinių struktūrų pasirengimas efektyviai formuoti ir įgyvendinti viešąsias programas ir projektus Lietuvoje (N= 8)

Likusi dalis (3) ekspertų (žr. 10 pav.) mano, kad institucinės struktūros nėra labai tinkamos efektyviam programiniam valdymui ir išskiria šias priežastis: dubliuojasi tam tikrų institucijų (Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ministerijos ir Vaikų ir jaunimo skyriaus Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje) funkcijos, viešųjų jaunimo programų ir joms skirtų lėšų derinimas su ministerija, kuris lėtina sprendimų priėmimo efektyvumą ir operatyvumą, kai kuriose savivaldybėse jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės priskiriamos kitiems (švietimo, kultūros) skyriams savivaldybėse, apsunkina jaunimo reikalų koordinavimą vietos lygmenyje.

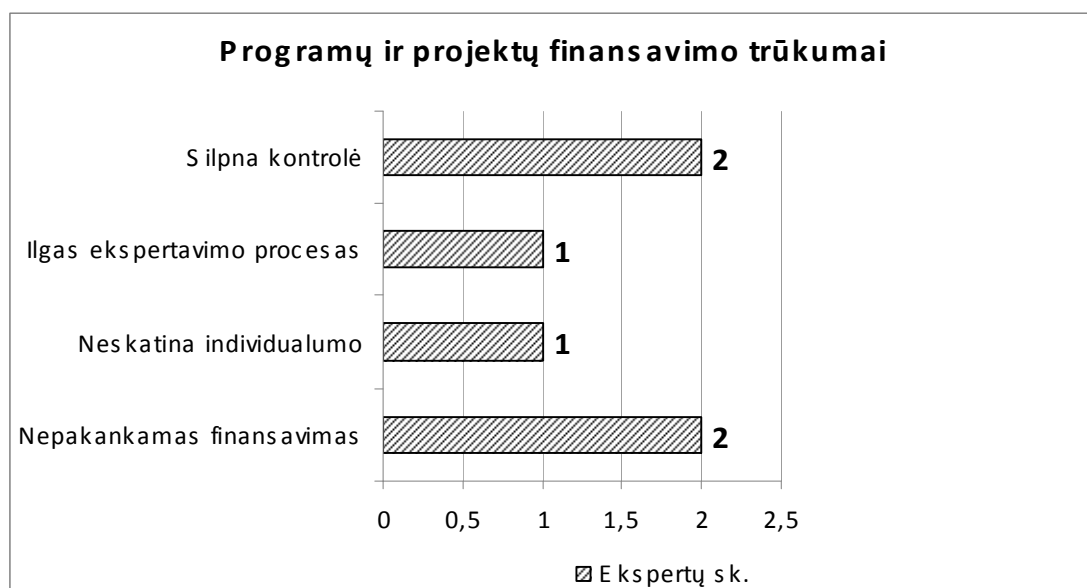
Vienas iš programų ir projektų įgyvendinimo sudėtinių dalių yra **programų ir projektų finansavimas**. Šio tyrimo metu ekspertai vertino jaunimo projektų ir biudžetinių programų finansavimo privalumus ir trūkumus.

11 pav. Jaunimo programų ir projektų finansavimo sistemos privalumai (N = 8)

Ekspertų manymu, didžiausi jaunimo programų ir projektų privalumai yra platus spektras (švietimo, socialinių, sporto, aplinkosaugos) programų, kuriose gali dalyvauti jaunimas siekdamas finansavimo, bei didelė tikimybė laimėti finansavimą, jei ne viename, tai kitame konkurse, nes projektų finansavimo konkursai rengiami ne vienu metu, skirtingoms programoms taikomi skirtingi projektų finansavimo kriterijai, skirtingos finansavimo lėšos. (žr. 11 pav.) Taip pat vienas iš didesnę svarbą turinčių privalumų yra tas, kad programų finansavimo sistema skatina jaunimo dalyvavimą, idėjų kūrimą ir jų realizavimą. Vienas iš ekspertų išskiria jaunimo programų ir projektų finansavimo sistemos lankstumą, t.y. galimybę koreguoti finansavimo sistemos nuostatus, atsižvelgiant į organizacijų poreikius ir finansuojančių struktūrų patirtį. To paties eksperto manymu, programų ir projektų finansavimo privalumas tas, kad tai vienintelis legalus būdas gauti/teikti paramą, t.y. visoms jaunimo organizacijoms, teikiančioms projektus yra sudaromos vienodos teisės ir galimybės gauti finansavimą.(žr. 11 pav.)

Ekspertai išskiria jaunimo politikos programų ir projektų finansavimo trūkumus. (žr. 12 pav.)

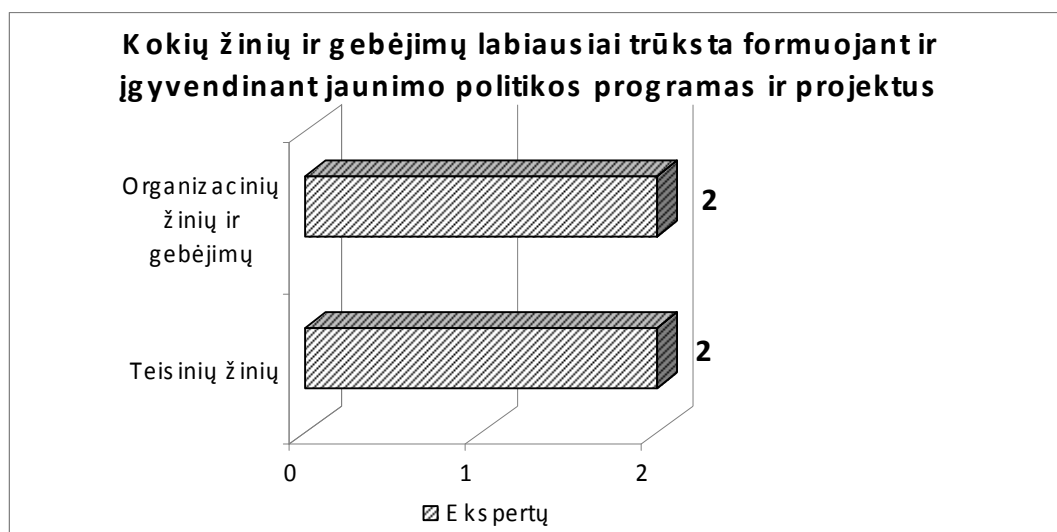

12 pav. Viešųjų jaunimo programų ir projektų finansavimo trūkumai (N = 8)

Tyrimė dalyvavusių ekspertų manymu, vieni iš didžiausių finansavimo sistemos trūkumų yra nepakankamas finansavimas ir silpna finansuojamų projektų vykdymo kontrolė. (žr. 12 pav.) Atsižvelgiant į teorinę analizę, nepakankamą finansavimą galima paaiškinti, kaip kasmet didėjanti kiekį paraiškų, ir nedidėjanti programoms teikiama finansavimą, nedidėjanti finansuotų paraiškų kiekį. (žr. 7 pav.) Be to prie finansavimo trūkumų priskiriamas ilgas ir reikalaujantis didelių resursų projektų ekspertavimo procesas, bei finansavimo procesas, stabdantis nevyriausybinių organizacijų veiklos individualumą (žr. 12 pav.), t.y. organizacijos yra stumiamos teikti panašias paslaugas ir veiklas, prarandant savo identitetą. Šių finansavimo sistemos trūkumų sprendimui galima pasiūlyti, didinti programų veiklos diferenciaciją, dar plėsti finansuojamų programų sričių spektrą, didinti įgyvendinamų projektų veiklos kontrolę, taip išvengiant dirbtinių projektų (kuriuos parašo už pinigus, ir tokie projektai neturi išliekamosios vertės) finansavimo ir neatsakingumo, bei užtikrinti efektyvų skiriamų lėšų panaudojimą.

Apibendrinant galima teigti, jog jaunimo politikos programų ir projektų finansavimo sistema atitinka šiuo naujosios viešosios vadybos principus – skatina paties jaunimo dalyvavimą įgyvendinant programas ir projektus, pakankamai lanksti finansavimo procedūrų keitimo sistema, Nors vis dar finansuojamos išlaidos programoms, o ne rezultatai, nes nepakankamai išplėtotą projektų veiklos įvertinimo ir kontrolės sistema.

Ypač didelę reikšmę viešųjų jaunimo programų ir projektų efektyvumui turi žmogiškųjų išteklių žinios ir gebėjimai.

13 pav. Personalo, formuojančio ir įgyvendinančio jaunimo programas ir projektus išskiriama gebėjimų ir žinių stoka (N = 8)

Šiuo metu yra rengiama pakankami mokymų ir seminarų, todėl daliai ekspertų netrūksta jokios srities žinių ar gebėjimų. Kiti ekspertai pasigenda organizacinių žinių ir gebėjimų (projektų organizavimo, vadybinių gebėjimų, žinių apie organizacijas ir jų specifika), bei teisinių žinių, kaip parengti programas ir įtvirtinti įvairias nuostatas. (žr. 13 pav.) Vadybinių, organizacinių žinių ir gebėjimų trūkumas rodo, kad naujosios viešosios vadybos principai skverbiasi į Lietuvos viešosios politikos įvairias sritis, šiuo atveju į jaunimo politiką.

Svarbus viešosios jaunimo politikos programų ir projektų valdymo elementas yra vertinimas. Nors tyrimo klausimyne ekspertų buvo klausama apie biudžetinių jaunimo programų ir projektų vertinimo sistemą institucijoje, tačiau tyrimo metu buvo pateikti jaunimo projektų vertinimo sistemos principai ir etapai, siekiant projektų finansavimo, ir visiškai neišskiriama valstybinių programų įgyvendinimo vertinimo sistema (žr. 10 lentelė).

10 lentelė

Jaunimo projektų vertinimo sistemos panašumai ir skirtumai institucijose

Jaunimo projektų vertinimo sistema Švietimo ir mokslo ministerijoje	Jaunimo projektų vertinimo sistema Jaunimo reikalų departamente	Jaunimo projektų vertinimo sistema savivaldybėse	Panašumai ir skirtumai
1. Nustatoma projektų teikimo tvarka ir projektų vertinimo prioritetai ir reikalavimai 2. Pateiktus projektus vertina ekspertai, 3. Projektai reitinguojami ir tvirtinami atitinkamose komisijose.	1. Jaunimo iniciatyvos finansuojamos atviro konkurso būdu. 2. Pateiktas paraiškas vertina ekspertų komisija 3. Projektai išreitinguojami. 4. Pateikiami tvirtinti departamento direktoriui	1. Skelbiamas konkursas – paraiškų priėmimo terminai. 2. Organizacijos teikia programas (projektus) 3. Įvertinamas jų atitikimas kriterijams. 4. Paraiškas vertina	Visose jaunimo programose įgyvendinančiose institucijose jaunimo projektų vertinimo sistema panaši: atviro konkurso metu pateikiamos paraiškos, kurias vertina ekspertų komisijos pagal nustatytus kriterijus, ir teikia tvirtinti. Skiriasi tik projektus tvirtinanti

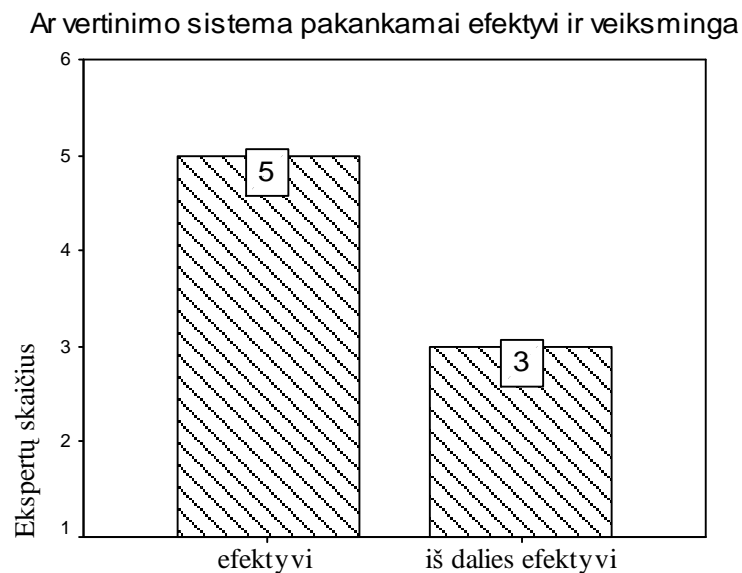
		komisija ir Administracijos direktorei pateikia rekomendacinio pobūdžio protokolą	institucija – administracijos direktorius savivaldybėse, departamento direktorius jaunimo reikalų departamente, ir komisijos švietimo ir mokslo ministerijoje.
--	--	---	--

Ekspertai pateikia šiuos jaunimo projektų atrankos vertinimo etapus:

1. Atviro konkurso metu pateikiamos paraiškos;
2. Paraiškas vertina ekspertų komisija pagal nustatytus kriterijus (Jaunimo reikalų departamente kiekvieną paraišką vertina 3 vertintojai, atrinkti atviro konkurso būdu pagal kompetenciją. Vertintojai užpildo vertinimo anketas iš 20 klausimų, kiekvieną 0-2. Tokiu būdu susidaro kiekvieno vertintojo balų suma iš kurios išvedamas vidurkis ir pagal tai projektai yra išreitinguojami. Jaunimo projektus vertinant savivaldybėse atsižvelgiama į šiuos kriterijus: aktualumas, naudingumas visuomenei ir jaunimui, įgyvendinimo galimybė, projekto sąmatos realumas, numatomų tikslų ir uždavinių pasiekimo galimybė, pasiruošimas įgyvendinti projektą.
3. Atrinkti projektai teikiami tvirtinti, priklausomai nuo institucijos, direktoriui ar atitinkamoms komisijoms.

Biudžetinių programų įgyvendinimą vertina išorės auditoriai (LR Valstybės kontrolė) ar/ir institucijos vidaus audito tarnyba.

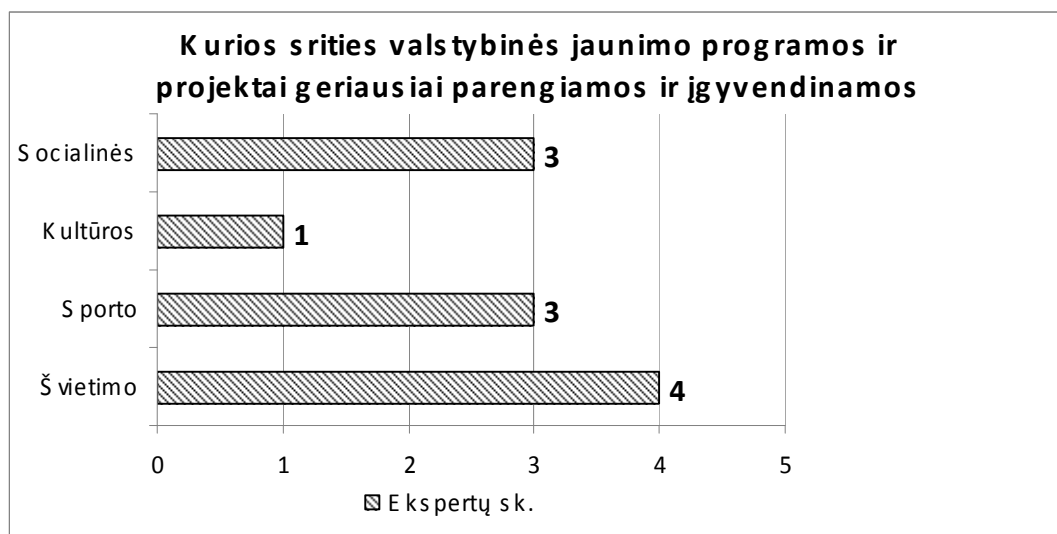
Tyrimo metu ekspertai vertino jaunimo projektų vertinimo sistemos efektyvumą. (žr. 14 pav.)

14 pav. Programų ir projektų vertinimo sistemos efektyvumas ir veiksmingumas (N = 8)

Daugiau nei pusė (5 iš 8) ekspertų mano, kad projektų vertinimo sistema yra efektyvi, nes į vertinimo procesą įtraukiami įvairios srities ekspertai – vertintojai, kad būtų atstovaujami visi interesai ir užtikrinamas sprendimų priėmimo demokratiškumas. Kita dalis ekspertų (3 iš 8) teigia, kad jaunimo projektai vertinami iš dalies efektyviai, t.y. projektų vertintojai ne visada yra kompetentingi, nepakankamai išsiginę į programą ar projektą, taip pat pati vertinimo sistema reikalauja kontrolės ir priežiūros, tačiau tam neužtenka specialistų.

Vertinant jaunimo politikos programas ir projektus perspektyvos aspektu, ekspertų manymu, geriausiai parengiamos švietimo (seminarų ir mokymų) programos (4 ekspertai), pakankamai gerai parengiamos socialinės (narkomanijos prevencijos) ir sporto programos (po 3 ekspertus), ir prasčiausiai ekspertų vertinamos kultūros programos (tik 1 ekspertas prie geriausiai parengiamų priskiria kultūros programas). (žr. 15 pav.)

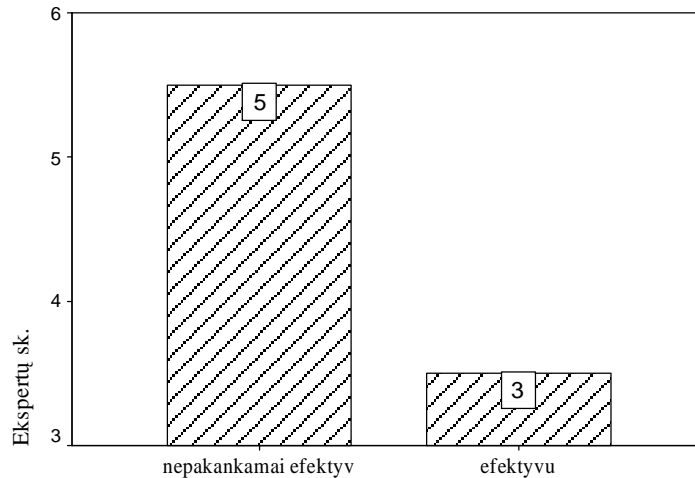

15 pav. Geriausiai parengiamos ir įgyvendinamos viešosios jaunimo programos ir projektai
N = 8

Remiantis ekspertų nuomone, reikalinga stipriai tobulinti kultūros programų parengimo ir įgyvendinimo efektyvumą, o švietimo, socialinių ir sporto programų efektyvumą toliau palaikyti ir skatinti.

Vienas iš siektinų ES regioninės jaunimo politikos prioritetų yra jaunimo programų ir projektų įgyvendinimas vietos lygmeniu, jaunimo politikos decentralizavimas.

Kaip vertinate savivaldybėse parengiamas programas ir projektus

Vietos savivaldos programų efektyvumas

16 pav. Vietos lygmeniu formuojamų ir įgyvendinamų jaunimo politikos programų ir projektų vertinimas efektyvumo aspektu (N = 8)

Daugumos ekspertų (5 iš 8) manymu, viešosios jaunimo programos ir projektai vietos savivaldos lygmeniu formuojamos ir įgyvendinamos nepakankamai efektyviai, t.y. trūksta kompetencijos, supratimo apie programų ir projektų formavimą, be to labai priklauso nuo politinės situacijos savivaldybėje. (žr. 16 pav.) Trys iš aštuonių ekspertų teigia, kad savivaldos lygmenyje formuojamos ir įgyvendinamos programos ir projektai pakankamai efektyviai, t.y. labai gerai parengti programų nuostatai, didelis dalyvaujančių programose skaičius. Ekspertai sutinka, kad jaunimo programų ir projektų formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu siektinas ir skatinamas reiškinys, tolesnės jaunimo politikos vienas iš svarbiausių prioritetų – „labai skatinamas reiškinys, turėtų tai būti tolesnės jaunimo politikos prioritetas, būtina plėsti projektų rėmimą savivaldos, tikslingos teritorijos ribose“ (ekspertas iš Švietimo ir mokslo ministerijos).

Programų ir projektų **įgyvendinimas** ekspertų manymu turi šių **privalumų ir trūkumų**:

- daugiau nei pusė (63 proc.) ekspertų mano, kad jaunimo politikos programos ir projektus formuojančių ir įgyvendinančių institucijų struktūros yra tinkamos efektyviam programų ir projektų valdymui; mažesnė dalis ekspertų (37 proc.) mano, kad institucinės struktūros nėra labai tinkamos efektyviam programiniam valdymui ir išskiria šias priežastis (dubliuojasi tam tikrų institucijų funkcijos, viešųjų jaunimo programų ir joms skirtų lėšų derinimas su ministerija, kai kuriose savivaldybėse jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės priskiriamos kitiems (švietimo, kultūros) skyriams savivaldybėse);
- finansavimo privalumai yra platus spektras (švietimo, socialinių, sporto, aplinkosaugos) programų (3 ekspertai), didelė tikimybė laimėti finansavimą (3 ekspertai), skatinamas jaunimo dalyvavimas, idėjų kūrimas ir jų realizavimas (2 ekspertai), finansavimo

sistemos lankstumas (1 ekspertas), vienintelis legalus būdas gauti/teikti paramą (1 ekspertas). finansavimo sistemos trūkumai: nepakankamas finansavimas (2 ekspertai) ir silpna finansuojamų projektų vykdymo kontrolė (2 ekspertai), ilgas ir reikalaujantis didelių resursų projektų ekspertavimo procesas (1 ekspertas), bei finansavimo procesas, stabdantis nevyriausybinių organizacijų veiklos individualumą (1 ekspertas). Atitinka šiuos naujosios viešosios vadybos principus – skatina paties jaunimo dalyvavimą įgyvendinant programas ir projektus, pakankamai lanksti finansavimo procedūrų keitimo sistema, tačiau vis dar finansuojamos išlaidos programoms, o ne rezultatai, nes nepakankamai išplėtotą projektų veiklos įvertinimo ir kontrolės sistema;

- Šiuo metu yra rengiama pakankami mokymų ir seminarų, todėl daliai ekspertų netrūksta jokios srities žinių ar gebėjimų; dalis ekspertų pasigenda organizacinių žinių ir gebėjimų (2 ekspertai), bei teisinių žinių (2 ekspertai). Vadybinių, organizacinių žinių ir gebėjimų trūkumas rodo, kad naujosios viešosios vadybos principai skverbiasi į Lietuvos viešosios politikos įvairias sritis, šiuo atveju į jaunimo politiką;

Ekspertai išskiria šiuos viešųjų jaunimo programų ir projektų **vertinimo sistemos teigiamus ir neigiamus elementus**: daugiau nei pusė (63 proc.) ekspertų mano, kad projektų vertinimo sistema yra efektyvi, nes į vertinimo procesą įtraukiami įvairios srities ekspertai – vertintojai, mažesnė dalis ekspertų (38 proc.) teigia, kad jaunimo projektai vertinami iš dalies efektyviai (projektų vertintojai ne visada yra kompetentingi, nepakankamai įsigilinę į programą ar projektą, taip pat pati vertinimo sistema reikalauja kontrolės ir priežiūros);

Ekspertų išskiriamos jaunimo politikos programų ir projektų **perspektyvos galimybės**: geriausiai parengiamos švietimo (seminarų ir mokymų) programos (4 ekspertai), pakankamai gerai parengiamos socialinės (narkomanijos prevencijos) ir sporto programos (po 3 ekspertus), prasčiausiai ekspertų vertinamos kultūros programos (tik 1 ekspertas prie geriausiai parengiamų priskiria kultūros programas); daugumos ekspertų (5 iš 8) manymu, viešosios jaunimo programos ir projektai vietos savivaldos lygmeniu formuojamos ir įgyvendinamos nepakankamai efektyviai, t.y. trūksta kompetencijos, supratimo apie programų ir projektų formavimą, be to labai priklauso nuo politinės situacijos savivaldybėje. Jaunimo programų ir projektų formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu siektinas ir skatinamas reiškinys, tolesnės jaunimo politikos vienas iš svarbiausių prioritetų;

IŠVADOS

Ø Jaunimas – socialinė grupė, apimanti asmenybės formavimosi bei perėjimo prie savarankiško gyvenimo visuomenėje laikotarpį gyvenančius asmenis. Programa yra jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo instrumentas, šalies strategijos ar institucijos strateginio plano dalis. Struktūriniu požiūriu programą sudaro tikslai, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo kriterijai, numatomi asignavimai ir numatomas poveikis visuomenei. Programa sudaryta iš tam tikros srities, šiuo atveju jaunimo politikos projektų. Jaunimo projektas yra jaunimo programų tikslų pasiekimo etapai, esant ribotiems kainos, laiko ir kokybės ištekliams;

Ø Strateginis – programinis valdymas – nuolatinis, dinaminis ir nuoseklus procesas siekiant viešosioms institucijoms prisitaikyti prie vidinės ir išorinės aplinkos pokyčių, parengiant ir įgyvendinant viešąsias programas ir projektus. Programinio valdymo esminiai principai: efektyvumas, programos masto sumažinimas iki mažesnių veiklos vienetų (projektų), tikslų rašytinių programinių planų ir biudžetų, turinčių aiškius tikslus ir uždavinius, panaudojimas, į programą orientuotos valdymo atsakomybės ir atskaitomybės paskyrimas, tiesioginis valdymo metodų taikymas įgyvendinant tam tikras programas ir projektus, visos komandos efektyvumo siekimas;

Ø Programų ir projektų valdymo proceso analizė susideda iš jaunimo programų formavimo (problemos apibrėžimo, tikslų formulavimo, alternatyvų analizės ir geriausios alternatyvos pasirinkimo, programas ir projektus formuojančių teisės aktų ir formuojančių institucijų), įgyvendinimo (programinio finansavimo, įgyvendinančių jaunimo programas ir projektus teisės aktų ir institucijų apibrėžimo, jaunimo programas įgyvendinančio personalo tyrimo), vertinimo (jaunimo programų ir projektų įgyvendinimo vertinimo principų ir kriterijų nustatymo), ir prognozavimo (jaunimo politikos strategijų ir programų analizė);

Ø Daugumos politinių partijų programose apibrėžiamos pagrindinės jaunimo problemos ir nustatomi šie jaunimo politikos tikslai: pilietiškumo, patriotiškumo bei tolerantiškumo ugdymas, ir išsilavinimo prieinamumas, bei jaunimo integracija į darbo rinką, narkomanijos, nusikalstamumo prevencija, lengvatiniai kreditai būsto įsigijimui, nevyriausybinių jaunimo organizacijų rėmimas, bei jaunimo emigracija į užsienio valstybes problemos sprendimas. Partijų programose mažai dėmesio skiriama kaimo jaunimo rėmimui, jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų stiprinimui ir rėmimui, jaunimo verslumo ugdymui, sveikos gyvensenos propagavimui, papildomam jaunimo ugdymui, jaunimo įtraukimui į savivaldos, bei valstybės valdymą;

Ø Pagrindiniai teisiniai dokumentai, reglamentuojantys jaunimo politikos viešųjų programų ir projektų formavimą, yra valdžios priimami sprendimai (LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas, LR Švietimo įstatymas, LR Vietos savivaldos įstatymas) strategijos (Lietuvos 2007

– 2013 m. struktūrinės paramos panaudojimo strategija, Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga), taip pat didelę įtaką turi Europos Sąjungos vykdoma politika ir priimami sprendimai (Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos Jaunimui).

Ø Formuojant Lietuvos viešąsias programas ir projektus jaunimo politikos srityje, didžiausią įtaką programų ir projektų formavimui turi aukščiausios valstybės institucijos LR Seimas (Jaunimo ir sporto reikalų komisija), Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (buvusi Valstybinė jaunimo reikalų taryba prie Vyriausybės) ir ministerijos. Pakankamai glaudus aukščiausių institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, užtikrina efektyvų jaunimo problemų sprendimą, padeda nustatyti jaunimo politikos tikslus ir gaires;

Ø Viešųjų jaunimo programų ir projektų įgyvendinimui svarbūs yra LR Vyriausybės nutarimai, reglamentuojantys programų ir projektų rengimą (Strateginio planavimo metodika), ir sprendimų priėmimą (Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodika). Didelės įtakos programų įgyvendinimui turi Jaunimo reikalų departamento strateginis planas, kuriame numatytas būtent Jaunimo reikalų departamento programų įgyvendinimas.

Ø Pagrindines funkcijas jaunimo politikos programų ir projektų įgyvendinimo srityje atlieka Jaunimo reikalų departamentas prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir vietos lygmeniu – Jaunimo reikalų tarybos bei jaunimo reikalų koordinatoriai miestų ir rajonų savivaldybėse. Neįmanoma visiškai atskirti jaunimo politiką ir programas bei projektus formuojančias ir įgyvendinančias institucijas, nes kai kurios institucijos dalyvauja ne tik viešųjų programų ir projektų įgyvendinime, bet ir formavime, pvz. Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba.

Ø Pagal Jaunimo reikalų departamento, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros, tarptautinių fondų ir organizacijų finansuojamas programas, suteikiama galimybė jaunimo nevyriausybinėms organizacijoms aktyviai dalyvauti jaunimo politikos formavime ir įgyvendinime teikiant projektus organizuojamuose konkursuose. Viešosios jaunimo politikos programos ir projektai finansuojami iš valstybės ir savivaldybės biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir programų, bei iš kitų Lietuvos ir pasaulio fondų.

Ø Jaunimo programas ir projektus formuoja ir įgyvendina ne tik valstybės institucijos (Jaunimo reikalų departamento, jaunimo reikalų tarybos valstybės tarnautojai ir jaunimo reikalų koordinatoriai savivaldybėse, Švietimo ir mokslo ministerijos valstybės tarnautojai, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros darbuotojai), bet ir nevyriausybinių organizacijų vadovai, mokymo įstaigų darbuotojai. Valstybės tarnautojų ir biudžetinių darbuotojų mokymo, kvalifikacijos kėlimo programas rengia Lietuvos viešojo administravimo institutas, Valstybės tarnybos departamentas, Jaunimo reikalų departamentas.

Ø PART modelio principų taikymas vertinant jaunimo politikos programas ir viešųjų jaunimo programų vertinimo sistemos analizė atskleidė, kad mažai dėmesio skiriama programų rezultatų ir poveikio įvertinimui, nepakankamai reglamentuojamas tarpinstitucinių programų įgyvendinimo ataskaitų rengimas, tuo pačiu neieškoma efektyvesnių išteklių panaudojimo būdų, neskatinamas programų valdymo kokybės gerinimas, nėra vertinami ilgalaikių tikslų poveikis ir rezultatai. Nepateikiama veiklos ataskaitose programų išteklių panaudojimo efektyvumo rekomendacijos, nevertinama kas įgyvendinant programą buvo atlikta gerai ir kas nepasisėkė.

Ø Projektų vertinimas atliekamas dviem etapais - pirmiausia valstybės institucijų, formuojančių programas, vertinami projektai siekiant atrinkti geriausius projektus ir suteikti jiems finansavimą, antra – projektus vertina juos įgyvendinantis jaunimas ir jaunimo organizacijos, norėdami ateityje išvengti tų pačių klaidų, siekdami išanalizuoti kiek pavyko pasiekti norimą rezultatą. Tačiau projektų galutinis veiklos įvertinimas projektus įgyvendinančiam jaunimui yra rekomendacinio pobūdžio;

Ø Pagal ES programos „Jaunimas“ ir „Veiklus jaunimas“ lyginamąją analizę, galima teigti, jog 2007 – 2013 m. jaunimo politikos strategijoje numatomas 41 proc. didesnis biudžetas, nei 2000-2006 m. programoje „Jaunimas“, praplėsta jaunimo amžiaus grupė (vietoje 15-25 m. intervalo, numatomoje ES jaunimo politikos strategijoje apibrėžtas 13 – 30 m. jaunų žmonių amžius), toliau skatinama ES jaunimo politikos plėtra ir vystymasis, tik planuojamoje programoje dar daugiau dėmesio skiriama jaunimo rėmimo sistemų plėtrai. Ir toliau ES jaunimo programose išliko Europos savanoriškoji tarnyba, bei jaunimo mainų ir iniciatyvų rėmimas.

Ø Ekspertai išskiria šiuos programų ir projektų **formavimo sistemos privalumus**: pakankamai teisės aktų; LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimas reorganizuojant Valstybinę jaunimo reikalų tarybą į Jaunimo reikalų departamentą suteikia jaunimo politikos/programų formavimui ir įgyvendinimui konkretumo, aiškesnės atskaitomybės ir atsakomybės;

Ø Programų ir projektų **įgyvendinimas** ekspertų manymu turi šių **privalumų ir trūkumų**:

- daugiau nei pusė (5 iš 8) ekspertų mano, kad jaunimo politikos programas ir projektus formuojančių ir įgyvendinančių institucijų struktūros yra tinkamos efektyviam programų ir projektų valdymui;
- finansavimo privalumai yra platus spektras programų (3 ekspertai), didelė tikimybė laimėti finansavimą (3 ekspertai), skatinamas jaunimo dalyvavimas, idėjų kūrimas ir jų realizavimas (2 ekspertai), finansavimo sistemos lankstumas (1 ekspertas), vienintelis legalus būdas gauti/teikti paramą (1 ekspertas). Finansavimo sistemos trūkumai: nepakankamas finansavimas (2 ekspertai) ir silpna finansuojamų projektų vykdymo kontrolė (2 ekspertai), ilgas ir reikalaujantis didelių resursų

projektų ekspertavimo procesas (1 ekspertas), bei finansavimo procesas, stabdantis nevyriausybių organizacijų veiklos individualumą (1 ekspertas);

- Šiuo metu yra rengiami pakankami mokymų ir seminarų, todėl daliai ekspertų netrūksta jokios srities žinių ar gebėjimų; dalis ekspertų pasigenda organizacinių žinių ir gebėjimų (2 ekspertai), bei teisinių žinių (2 ekspertai);

Ø Ekspertai išskiria šiuos viešųjų jaunimo programų ir projektų **vertinimo sistemos teigiamus ir neigiamus elementus**: daugiau nei pusė (5 iš 8) ekspertų mano, kad projektų vertinimo sistema yra efektyvi, nes į vertinimo procesą įtraukiami įvairios srities ekspertai – vertintojai, mažesnė dalis ekspertų (3 iš 8) teigia, kad jaunimo projektai vertinami iš dalies efektyviai (projektų vertintojai ne visada yra kompetentingi, nepakankamai įsigilinę į programą ar projektą, taip pat pati vertinimo sistema reikalauja kontrolės ir priežiūros);

Ø Ekspertų išskiriamos jaunimo politikos programų ir projektų **perspektyvos galimybės**: geriausiai parengiamos švietimo (seminarų ir mokymų) programos (4 ekspertai), pakankamai gerai parengiamos socialinės (narkomanijos prevencijos) ir sporto programos (po 3 ekspertus), prasčiausiai ekspertų vertinamos kultūros programos (tik 1 ekspertas prie geriausiai parengiamų priskiria kultūros programas); daugumos ekspertų (5 iš 8) manymu, viešosios jaunimo programos ir projektai vietos savivaldos lygmeniu formuojamos ir įgyvendinamos nepakankamai efektyviai, tačiau jaunimo programų ir projektų formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu siektinas ir skatinamas reiškinys, tolesnės jaunimo politikos vienas iš svarbiausių prioritetų;

Ø Darbo pradžioje išsikelta hipotezė, kad viešųjų programų ir projektų valdymas įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje atitinka programinio valdymo ir „naujosios viešosios vadybos“ principus iš dalies pasitvirtino. Programos yra skaidomos į projektus, sudaromi strateginiai – programiniai planai, bei programinis biudžetas, nustatomi jaunimo politikos tikslai ir uždaviniai, į programą orientuota atsakomybė. Tačiau pasigendama programinių tikslų aiškumo ir uždavinių konkretumo, nors programose apibrėžiama atsakomybė, tačiau mažai reglamentuojama atskaitomybė, funkcinės - hierarchinės organizacijos neskatina valdymo lankstumo. Esant minėtiems trūkumams, sudėtinga siekti visos komandos, ir pačių programų bei projektų veiklos ir rezultatų efektyvumo. Vadybinių, organizacinių žinių ir gebėjimų trūkumas rodo, kad naujosios viešosios vadybos principai skverbiasi į Lietuvos jaunimo politiką. Programų ir projektų finansavimo sistema atitinka šiuos naujosios viešosios vadybos principus – skatina paties jaunimo dalyvavimą įgyvendinant programas ir projektus, pakankamai lanksti finansavimo procedūrų keitimo sistema, tačiau vis dar finansuojamos išlaidos programoms, o ne rezultatai, nepakankamai išplėtotą projektų veiklos įvertinimo ir kontrolės sistema. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos reorganizavimas į Jaunimo reikalų departamentą, nutolsta nuo vieno iš pagrindinių naujosios

viešosios vadybos principų – daugiau iniciatyvos teisių ir dalyvavimo priimant sprendimus pačiam jaunimui

REKOMENDACIJOS

Ø Remiantis „naujosios viešosios vadybos“ principais, viešųjų jaunimo programų ir projektų valdymas turi apimti valstybės tarnautojų pareigą koordinuoti jaunimo programas ir projektus, o ne juos patiems įgyvendinti, suteikti daugiau iniciatyvinės teisės jaunimui generuojant idėjas ir rengiant projektus patiems, skatinti konkurenciją teikiant viešąsias paslaugas (švietimo, socialines), transformuojant organizacijas, pirmenybę teikti ne taisyklėms, o institucijos misijai, finansuoti programų ir projektų rezultatus, o ne sąnaudas, pagrindinį dėmesį skirti jaunimo poreikių tenkinimui, efektyviai naudoti išteklius, pirmiausia rūpintis prevencija, pirmenybę teikti dalyvavimui ir komandiniam darbui, bei decentralizacijai, sukurti tokią struktūrą, kad būtų kuo efektyviau įgyvendinamos jaunimo programos ir projektai;

Ø Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kaip organizacijos struktūros tinkamumo efektyviam programų ir projektų formavimui ir įgyvenimui požiūriu, galima rekomenduoti departamento tarybai suteikti daugiau sprendžiamųjų įgaliojimų, taip suteikiant galimybę jaunimui pačiam dalyvauti priimant jiems aktualius sprendimus.

Ø Finansavimo sistemos trūkumų sprendimui galima pasiūlyti, didinti programų veiklos diferenciaciją, dar plėsti finansuojamų programų sričių spektrą, didinti įgyvendinamų projektų veiklos kontrolę, taip išvengiant dirbtinių projektų (kuriuos parašo už pinigus, ir tokie projektai neturi išliekamosios vertės) finansavimo ir neatsakingumo, bei užtikrinti efektyvų skiriamų lėšų panaudojimą.

Ø Remiantis ekspertų nuomone, reikalinga stipriai tobulinti kultūros programų parengimo ir įgyvendinimo efektyvumą, o švietimo, socialinių ir sporto programų efektyvumą tobulinti ir skatinti.

Ø Remiantis atliktu tyrimu, ir įvertinus ekspertų pateikiamus institucijų struktūros trūkumus, reikalinga peržiūrėti struktūrų nuostatus ir veiklos sferas bei funkcijas, ir išsiaiškinti struktūras, kurių funkcijos dubliuojasi, siekiant didesnės atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei. Siekiant efektyvumo ir NVV principo – decentralizuoti jaunimo politikos įgyvendinimą, atskiriant Jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybę nuo kitų skyrių ir funkcijų, nesusijusių tiesiogiai su jaunimo politikos koordinavimu. Norint efektyviai formuoti ir įgyvendinti jaunimo politiką, pirmiausia reikia skatinti vietos lygmenyje formuojamų ir įgyvendinamų jaunimo politikos programų ir projektų valdymo efektyvumą.

Ø Siekiant jaunimo projektų vertinimo sistemos efektyvumo, reikalinga į vertinimo procesą įtraukti tik kvalifikuotus specialistus, turinčius jaunimo politikos programų ir projektų

valdymo ir vertinimo žinių, bei paskirti specialistus, kurie koordinuotų ir kontroliuotų patį jaunimo projektų vertinimo procesą.

DISKUSIJA

Baigiamajame darbe analizuojama viešųjų programų ir projektų efektyvaus valdymo įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje, bei jaunimo politikos programų ir projektų valdymo atitikimo programinio valdymo ir „naujosios viešosios vadybos“ principams problema, kurią įvertinti ir apibrėžti kiekybinėmis charakteristikomis sudėtinga, todėl buvo pasirinktas kokybinis tyrimo metodas – ekspertų apklausa, bei stengiamasi išskirti konkrečius programinio valdymo bei „naujosios viešosios vadybos“ principus. Kokybinis tyrimo metodas reikalauja objektyvumo vertinant gautus duomenis, bei gebėjimo atrinkti kvalifikuotus ekspertus, kurie sugebėtų analizuoti pasirinktą problemą. Iškilę sunkumų pasirenkant specialistus, nes Lietuvoje yra nedaug ekspertų, galinčių analizuoti jaunimo politikos programų ir projektų valdymo problemas. Tačiau jau atrinkus ekspertus, ir išsiuntus klausimynus, buvo sulaukta neigiamos reakcijos iš LR Kultūros ir mokslo ministerijos darbuotojos, kuri dirba su kultūros (taip pat ir jaunimo) programomis ir projektais. Neigiamas atsakymas dėl klausimyno užpildymo parodo eksperto nuomonę, ir suteikia naudingos informacijos, kad tam tikros valstybės institucijos nesuteikia jaunimui galimybės dalyvauti sprendžiant jiems aktualias problemas, bei teikiant moksliniu tyrimu pagrįstas rekomendacijas siekiant programų ir projektų valdymo efektyvumo. Šiame darbe pateikiamos rekomendacijos kaip siekti efektyvumo formuojant ir įgyvendinant jaunimo programas ir projektus, tačiau nereikia pamiršti, kad efektyvus programų ir projektų valdymas yra ilgas ir reikalaujantis nuolatinių pastangų procesas.

Baigiamajame darbe analizuojama aktuali tema ne tik visuomenei ar mokslo bendruomenei, bet ir pačiai darbo autorei. Magistro baigiamasis darbas tęsia autorės bakalauro darbo temą „Jaunimo integracijos į darbo rinką politikos formavimas: problemos ir galimybės (Šiaulių miesto atvejo analizė)“. Tik šiame darbe jaunimo politikos formavimo tema nagrinėjama plačiau ir apima ne tik jaunimo užimtumo problemų sprendimo analizę Šiaulių miesto atveju, bet ir kitų jaunimo problemų sprendimą formuojant ir įgyvendinant viešąsias programas ir projektus Lietuvoje.

Viešųjų programų ir projektų valdymo įgyvendinant jaunimo politiką Lietuvoje temą galima pratęsti, ir analizuoti vietos savivaldos jaunimo politikos ir programų valdymą. Savivaldybėse formuojamų ir įgyvendinamų jaunimo politikos programų ir projektų analizė suteiktų informacijos apie jaunimo politikos decentralizavimo įgyvendinimą, regioninę jaunimo politiką ir jos formavimo bei įgyvendinimo efektyvumą.

Baigiamasis darbas bus išsiųstas elektroniniu paštu, tyrime dalyvavusių ekspertų prašymu, į Jaunimo reikalų departamentą prie LR socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, LR švietimo ir mokslo ministeriją, bei tyrime dalyvavusiems jaunimo reikalų koordinatoriams savivaldybėse.

LITERATŪRA

1. Arimavičiūtė, M. (2005). *Viešojo sektoriaus institucijų strateginis valdymas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
2. Arimavičiūtė, M., Domarkas, V., Gineitienė, D., Jančiauskas, E., Pumputis, A., Puškorius, S. ir kt. (2002). *Viešojo sektoriaus institucijų administravimas*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
3. B. Guy Peters. (2002). *Biurokratijos politika*. Vilnius: Pradai.
4. Bartkus, E., Raipa, A. (2001). Viešojo sektoriaus veiklos efektyvumas ir jo vertinimo galimybės. *Inžinerinė ekonomika*, 6 (26), p. 25 – 31.
5. Bučinskas, A., Raipa, A., Staponkienė, J. (2004). Viešosios programos naujojo viešojo valdymo struktūroje. *Tiltai*. Nr. 2, p. 1 – 9.
6. David H. Rosenbloom, Robert S. Krovchuk. (2005). *Public Administration. Understanding Management, Politics, and Law in the Public Sector*. McGraw: Hill international edition.
7. Donald P. Moynihan (2006). Managing for Results in State Government: Evaluating a Decade of Reform. *Public Administration Review*. January/February. Prieiga per Internetą: <<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.15406210.2006.00557.x>>. p. 77 – 87.
8. Herbert A. Simon. (2003). *Administracinė elgsena. Sprendimų priėmimo procesų administracinėse organizacijose tyrimas*. Vilnius: Knygiai.
9. Jonathan D. Breul, (2007). Three Bush Administration Management Reform Initiatives: The President's Management Agenda, Freedom to Manage Legislative Proposals, and The Program Assessment Rating Tool. *Public Administration Review*. January/February. [žiūrėta 2007-03-12]. Prieiga per Internetą: <<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1540-6210.2006.00692.x>>, p. 21 – 26.
10. Jucevičius, R. (1998). *Strateginis organizacijų vystymas*. Kaunas: Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras.
11. Neverauskas B., Stankevičius V., Viliūnas V., Černiūtė I. (2001). *Projektų valdymas*. Kaunas: Technologija.
12. Nicholas Henry. (2001). *Public Administration and Public Affairs*. New Jersey: Prentice Hall Upper Saddle River.
13. Nigel Nagarajan, Marc Vanheukelen. (1997). *Evaluating EU expenditure programmes. A guide to intermediate and ex post evaluation*. European Commission. Budget. [žiūrėta

- 2006-10-15]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/budget/evaluation/guide/guide00_en.htm>.
14. Parsons, W. (2001). *Viešoji politika*. Vilnius: Eugrimas.
 15. Pollitt, Ch., Bouckaert, G. (2003). *Viešojo valdymo reforma: lyginamoji analizė*. Vilnius: Algarvė.
 16. Raipa, A. (2001). Viešasis administravimas: pokyčiai, modernizavimo tendencijos. *Tiltai*, 2. p. 47 – 57.
 17. Raipa, A. (ats. red.) (2001). *Viešojo administravimo efektyvumas*. Kaunas: Technologija.
 18. Raipa, A. (ats. red.) (2002). *Viešasis administravimas*. Kaunas: Technologija.
 19. Robert B. Denhardt. (2001). *Viešųjų organizacijų teorijos*. Vilnius: Algarvė.
 20. Stephen Page, What New about the New Public Management? Administrative Change in the Human Services. *Public Administration Review*, November/December 2005, Vol. 65, No. 6. Prieiga per Internetą: <<http://www.blackwell-synergy.com/doi/pdf/10.1111/j.1540-6210.2005.00500.x>>.
 21. Stoškus, S. (2002). *Bendrieji vadybos aspektai*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
 22. Thom, N., Ritz, A. (2004). *Viešoji vadyba*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
 23. Tidikas, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
 24. Tony L. Doherty, Terry Horne. (2002). *Managing public services. Implementing Changes*. London and New York: Routhedge Taylor and Francis group.
 25. Vasiliauskas, A. (2002). *Strateginis valdymas*. Vilnius: Enciklopedija.
 26. 2007–2013 m. programa „Veiklus jaunimas“ — sąlyginis Programos vadovo paskelbimas, ES oficialusis leidinys. [žiūrėta 2006.12.10]. Prieiga per Internetą: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/site/lt/oj/2006/c_295/c_29520061205lt0028002.pdf>.
 27. Apie mus. Baltijos kultūros fondas. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <<http://www.bkf.lt/apiemus.htm>>.
 28. Auditing Standards Committee. *Implementation guidelines for performance auditing*. [žiūrėta 2006-11-18]. Prieiga per Internetą <http://www.intosai.org/Level3/Guidelines/3_AudStandComm/3_ImplGPerfAud_E.pdf>.
 29. ESF Europos socialinis fondas (2000-2006). Finansavimo paieška. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <<http://www.eurodesk.lt/index.php?language=lt&page=10078&id=20048>>.

30. Europos Komisijos Baltoji knyga: Naujas postūmis Europos jaunimui [žiūrėta 2006-01-13]. Prieiga per internetą: <<http://www.vjrt.lt/lt/politika/es>>.
31. Europos Sąjungos Socrates programos koordinavimo paramos fondas. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <<http://www.socrates.lt/index.php>>.
32. Jaunimo politikos įgyvendinimas. LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos programa. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per Internetą: <<http://www.socmin.lt/index.php?-1888746284>>.
33. Jaunimo reikalų departamento prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus įsakymas: Jaunimo nusikalstamumo, psichologinių krizių ir smurto prevencijos projektų finansavimo 2007 metais konkurso nuostatai, 2007 m. vasario 27 d. Nr. 2V-35-(1.4)
34. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra. Apie mus. [žiūrėta 2006-01-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.jtba.lt/index.php?pageID=12&>>.
35. Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos įstatai. Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. Veiklos reglamentavimas. [žiūrėta 2006-01-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.lijot.lt/index.php?language=lt&page=42>>.
36. Lietuvos Jaunimo politikos Baltoji knyga [žiūrėta 2006-01-13]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w3_viewer.ViewDoc?p_int_tekst_id=17406&p_int_tv_id=718&p_org=0>.
37. Lietuvos Respublikos kultūros ir sporto rėmimo fondas. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <<http://www.ksrf.lt/index.php/m/Meniu/a/MeniuKlik/>>.
38. LR 2004 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. Vilnius, 2003m. gruodžio 11 d. Nr.IX-1884 (Žin., 2003, Nr. 121-5466).
39. LR 2005 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. Vilnius, 2004m. lapkričio 9d. Nr.IX-2550 (Žin., 2004, Nr. 171-6303)
40. LR 2006 metų Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas. Vilnius, 2005m. gruodžio 8 d. Nr.X-433 (Žin., 2005, Nr. 150-5462).
41. LR Biudžeto sandaros įstatymas. Vilnius, 2000m. liepos 11d. Nr. VIII – 1821 (Žin., 1990, Nr. 24-596)
42. LR Finansų ministerija. Biudžeto vykdymas. 2005 metų apyskaita. [žiūrėta 2006-05-26]. Prieiga per internetą: <[http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/\\$File/F1.2.pdf](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/$File/F1.2.pdf)>.

43. LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. Vilnius, 2003 m. gruodžio 4d. Nr. IX–1871. (Žin., 2003, Nr. 119-5406)
44. LR Konstitucija. 1992 m. spalio 25 d. LR piliečių referendumu.
45. LR Seimo nutarimas: Dėl jaunimo ir sporto reikalų komisijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1997 m. gegužės 6d. Nr. VIII – 213. (Žin., 1997, Nr. 40-970)
46. LR Švietimo įstatymas. Vilnius, nauja įstatymo redakcija nuo 2004 m. liepos 15d. Nr. I–1489. (Žin., 2003, Nr. 63-2853 (2003-06-28))
47. LR valstybės biudžeto 2004 metų vykdymo ataskaita. Išlaidos. LR finansų ministerija. [žiūrėta 2007-04-27]. Prieiga per Internetą: < [http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/DD6A1DF305A2CB17C2256FEA001F44A5/\\$File/F1_islaidos.PDF](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/DD6A1DF305A2CB17C2256FEA001F44A5/$File/F1_islaidos.PDF)>.
48. LR valstybės biudžeto 2005 metų vykdymo ataskaita. Išlaidos. LR finansų ministerija. [žiūrėta 2007-04-27]. Prieiga per Internetą: < [http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/\\$File/F1.2.pdf](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/E4186845EB7C5132C2257150001CF1DA/$File/F1.2.pdf)>.
49. LR valstybės biudžeto 2007 m. sausio 1 d. vykdymo ataskaita. Išlaidos. LR finansų ministerija. [žiūrėta 2007-04-27]. Prieiga per Internetą: < [http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/12AAED157C1E4686C22572AD004C2DD7/\\$File/F1Islaidos.pdf](http://www.finmin.lt/notes_images/web/stotis_inf.nsf/0/12AAED157C1E4686C22572AD004C2DD7/$File/F1Islaidos.pdf)>.
50. LR Valstybės kontrolieriaus įsakymas: Valstybinio audito reikalavimai. 2004 m. sausio 20d. Nr. V-12.
51. LR Vietos savivaldos įstatymas. Vilnius, 1994 m. liepos 7d., Nr. I-533. (Žin., 1994, Nr. 55-1049)
52. LR Vyriausybės nutarimas: 2004-2006 metų Europos Bendrijų iniciatyvos Equal bendrasis programavimo dokumentas, 2004 m. lapkričio 17d., Nr. 1458.
53. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1998 m. rugsėjo 8d., Nr. 1088.
54. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1998 m. rugpjūčio 11d., Nr. 1020.
55. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1998 m. liepos 17d. Nr. 892. (Žin., 1998, Nr. 66-1916)
56. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1998m. liepos 21d. Nr. 914.
57. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Lietuvos respublikos vyriausybės 2001 m. Balandžio 5 d. Nutarimo nr. 379 „Dėl Lietuvos respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų

programų vykdymo vertinimo tvarkos patvirtinimo“ dalinio pakeitimo. Vilnius, 2002 m. Gegužės 21 d. Nr. 700

58. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl paramos jaunesiems menininkams programos patvirtinimo. 2003 m. vasario 3 d. Nr. 153. Vilnius.
59. LR Vyriausybės nutarimas: dėl paramos jaunesiems menininkams programos patvirtinimo. Vilnius, 2003 m. Vasario 3 d. Nr. 153.
60. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos vertinimo ir patvirtinimo. Vilnius, 2003m. vasario 23d. Nr.276 (Žin., 2003 03 05, Nr. 23-975)
61. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo. Vilnius, 2002m. birželio 6d. Nr.827 (Žin., 2002, Nr. 57-2312)
62. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006 – 2011 metų programos patvirtinimo. 2006 m. rugsėjo 21 d. Nr. 926. Vilnius.
63. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl vaikų ir jaunimo socializacijos programos patvirtinimo. 2004 m. vasario 23 d. Nr. 209. Vilnius.
64. LR Vyriausybės nutarimas: Dėl valstybinės jaunimo reikalų tarybos nuostatų ir valstybinio jaunimo fondo įstatų patvirtinimo. Vilnius, 1996 m. spalio 7d., Nr. 1167 (Žin., 1996, Nr. 98-2245)
65. LR Vyriausybės nutarimas: Lietuvos 2004-2006 metų bendrasis programavimo dokumentas 2004 m. rugpjūčio 2d., Nr. 935.
66. LR Seimo nutarimas: Dėl jaunimo ir sporto reikalų komisijos nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 1997 m. gegužės 6d. Nr. VIII – 213. (Žin., 1997, Nr. 40-970)
67. Organizacijų potencialo plėtojimo ir institucinės paramos programų finansavimo 2005 metais konkurso nuostatai. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <<http://www.vjrt.lt/lt/konkursai/finansavimas>>.
68. Skatinti vaikų ir jaunimo fizinį ugdymą. Kūno kultūros ir sporto departamento prie LR Vyriausybės strateginis 2006 – 2008 metų planas. [žiūrėta 2006-11-25]. Prieiga per Internetą: < [http://www.kksd.lt/index .php? 464498134#2006_strateginis](http://www.kksd.lt/index.php?464498134#2006_strateginis)>.
69. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2006-2008 m. strateginis veiklos planas. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija [žiūrėta 2007-01-19]. Prieiga per internetą: < <http://www.socmin.lt/index.php?2106735060>>.
70. Specialistų rengimas. LR švietimo ir mokslo ministerijos programa. Ministerijos strateginis veiklos planas 2006 – 2008 metams. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per Internetą: <<http://www.smm.lt/veikla/docs/strategija-2006-2008.pdf>>.

71. Šiaurės šalių kultūros fondas. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <http://www.norden.lt/index.php?show_content_id=42&set_lang_id=lt>.
72. Švietimo ir mokslo ministerijos 2006-2008 m. strateginis veiklos planas. Švietimo ir mokslo ministerija [žiūrėta 2007-01-19]. Prieiga per internetą: <<http://www.smm.lt/veikla/docs/strategija-2006-2008.pdf>>.
73. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2006-2008 m. strateginis veiklos planas. Valstybinė jaunimo reikalų taryba. [žiūrėta 2006-01-14]. Prieiga per internetą: <http://www.vjrt.lt/apie/strateginis_veiklos_planas>.
74. Vartotojo vadovas. Programa Jaunimas. Švietimas ir kultūra. Europos komisija. [žiūrėta 2006-06-05]. Prieiga per Internetą: <http://ec.europa.eu/youth/program/guide05_lt.pdf>.
75. Nacionalinė bendroji strategija. Lietuvos 2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui pasiekti. Projektas. [žiūrėta 2007-05-03]. Prieiga per Internetą: <<http://www.esparama.lt/lt/pasirengimas/>>.

PRIEDAI

1 PRIEDAS: LR Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimas

Aktuali redakcija nuo 2005 12 14
Nutarimas paskelbtas: Žin., 2005, Nr. 40-1290
Neoficialus nutarimo tekstas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004–2008 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PATVIRTINIMO

2005 m. kovo 24 d. Nr. 315

Vilnius

Eil. Nr.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos*	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo data
	asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų sąveiką su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis			
634.		Parengti ir įgyvendinti Jaunimo galimybių plėtros strategiją ir jos įgyvendinimo priemonių planą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Kultūros ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Ūkio ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija	2006 metų II ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
635.		Parengti ir įgyvendinti Savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklos tobulinimo programą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba	2006 metų II ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
636.		Remiantis Europos Tarybos rekomendacijomis ir ES rezoliucijomis, parengti ir įgyvendinti Jaunimo informacijos centrų tinklo steigimo ir veiklos organizavimo programą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba	2006 metų IV ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas
637.		Skatinti jaunimo mainus pasinaudojant tarptautinių institucijų teikiama galimybėmis ir sudarant bendradarbiavimo sutartis	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Švietimo ir mokslo ministerija, Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija	2005–2008 metai
638.	11.4. Didinti jaunimo organizacijų teikiamų projektų finansavimą	Kasmet, rengiant Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą, pagal galimybes numatyti daugiau asignavimų valstybės institucijų ir įstaigų programoms ir priemonėms, kurias įgyvendinant galėtų aktyviai dalyvauti jaunimo organizacijos ir su jaunimu dirbančios organizacijos	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Švietimo ir mokslo ministerija, Kultūros ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2005–2008 metai

Eil. Nr.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos*	Priemonės pavadinimas	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo data
639.		Parengti ir įgyvendinti Vaikų ir jaunimo pilietiškumo, dorovingumo ir savanoriškos veiklos skatinimo per jaunimo organizacijas ir su jaunimu dirbančias organizacijas, tradicines religines bendruomenes ir bendrijas programą	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, Švietimo ir mokslo ministerija	2006 metų IV ketvirtis – parengimas; 2008 metų IV ketvirtis – įgyvendinimas

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas dėl LR Vyriausybės 2004 – 2008 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo. Vilnius, 2005 m. kovo 24 d. Nr. 315.

2 PRIEDAS: 2006 m. gautų projektų suvestinė pagal savivaldybes

2006 m. gautų projektų suvestinė pagal savivaldybes

Eil.nr	Savivaldybės pavadinimas	Jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimo	Jaunimo veiklos kokybės gerinimo	Narkomanijos prevencija	Žinių visuomenė	Jaunimo ugdymas sportine veikla	Viso
1	Akmenės rajonas	10		1		4	15
2	Alytaus miestas	3	2	2	2	3	12
3	Alytaus rajonas					4	4
4	Anykščių rajonas	1				2	3
5	Birštonas				1	1	2
6	Biržų rajonas	1				2	3
7	Druskininkai	4	1				5
8	Elektrėnai					1	1
9	Ignalinos rajonas	2	1			4	7
10	Jonavos rajonas	2		1	1		4
11	Joniškio rajonas					2	2
12	Jurbarko rajonas					3	3
13	Kaišiadorių rajonas					2	2
14	Kalvarijos	1				1	2
15	Kauno miestas	8	13	7	11	8	47
16	Kauno rajonas	4	2	1		5	12
17	Kazlų Rūda		2	1		2	5
18	Kėdainių rajonas	2		2	1	3	8
19	Kelmės rajonas	3		1	1	1	6
20	Klaipėdos miestas	3	2	3			8
21	Klaipėdos rajonas				1	3	4
22	Kretingos rajonas	3	2	1		2	8
23	Kupiškio rajonas	3	1	2			6
24	Lazdijų rajonas	2				1	3
25	Marijampolė	2		3	1	4	10
26	Mažeikių rajonas	1				1	2
27	Molėtų rajonas	1				2	3
28	Neringa						0
29	Pagėgiai						0
30	Pakruojo rajonas	8		1		5	14
31	Palanga						0
32	Panevėžio miestas	6	3		2	4	15
33	Panevėžio rajonas					1	1
34	Pasvalio rajonas	2				1	3
35	Plungės rajonas	4				2	6
36	Prienuj rajonas	1					1
37	Radviliškio rajonas	3	1	1		4	9
38	Raseinių rajonas	3				2	5
39	Rietavo	1					1
40	Rokiškio rajonas	6		1	1	2	10
41	Skuodo rajonas	4				6	10
42	Šakių rajonas	4				5	9
43	Šalčininkų rajonas	2				1	3
44	Šiaulių miestas	2	1	2	3	3	11
45	Šiaulių rajonas	1	1		1	3	6
46	Šilalės rajonas	1					1
47	Šilutės rajonas	2			1	1	4
48	Širvintų rajonas					2	2

49	Švenčionių rajonas	1				2	3
50	Tauragės rajonas						0
51	Telšių rajonas	2	1	1			4
52	Trakų rajonas	2	1			2	5
53	Ukmergės rajonas	1		2		1	4
54	Utenos rajonas	2				2	4
55	Varėnos rajonas				1		1
56	Vilkaviškio rajonas	2					2
57	Vilniaus miestas	30	34	23	16	12	115
58	Vilniaus rajonas					2	2
59	Visaginas	2		1		1	4
60	Zarasų rajonas	4			2	4	10
	Viso	152	68	57	46	129	452

Šaltinis: Jaunimo reikalų departamentas. [žiūrėta 2006-11-05]. Prieiga per internetą: <www.jrd.lt>.

3 PRIEDAS: Jaunimo programų aprašymas

Nr.	Programa (projektas)	Institucija, formuojanti ir įgyvendinanti šią programą	Laikotarpis	Programos tikslas	Pastabos
1.	Jaunimo politikos įgyvendinimas	LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2006 m.	Sudaryti sąlygas jaunimui būti aktyvia visuomenės dalimi, plėtojant jaunimo politiką tarptautiniu, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis	Nauja 2006 biudžetinių metų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos programa
2.	Jaunimo pilietiškumo ugdymas ir kaimo jaunimo iniciatyvų bei laisvalaikio užimtumo plėtojimas	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2005 m. – 2007 m.	Ugdyti jaunimo pilietiškumą, plėtoti kaimo jaunimo iniciatyvas ir laisvalaikio užimtumą.	Tęstinė programa
3.	Programų jaunimui įgyvendinimas, tarpžinybinės veiklos, skirtos jaunimui, koordinavimo ir jaunimo situacijos analizė	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2005 m. – 2007 m.	Analizuoti jaunimo situaciją, įgyvendinti programas jaunimui, koordinuoti tarpžinybinę veiklą, skirtą jaunimui.	Tęstinė programa
4.	Jaunimo socializacija, kūrybinė saviraiška ir dalyvavimas kuriant žinių visuomenę	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2005 m. – 2007 m.	Jaunimo socializaciją, kūrybinę saviraišką ir dalyvavimą kuriant žinių visuomenę veiklos skatinimas.	Tęstinė programa
5.	Nacionalinė narkotikų kontrolės narkomanijos prevencija	Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2005 m. – 2007 m.	Skatinti jaunimo dalyvavimą įgyvendinant nacionalinę narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos programą.	Tęstinė programa
6.	Specialistų rengimas	Švietimo ir mokslo ministerija	2006 m.	Sukurti tęstinę ir visiems prieinamą švietimo sistemą: rengti jaunimą profesinei veiklai, orientuoti specialistų rengimą į sparčiai kintančią darbo rinką,	Tęstinė programa pradėta vykdyti 2001 m.

				plėtoto suaugusiųjų mokymosi galimybių įvairovę ir prieinamumą.	
7.	Vaikų ir jaunimo socializacijos programa	Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija, Susisiekimo ministerija, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LR Vyriausybės, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie LR Vyriausybės, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, apskričių viršininkai, savivaldybės, švietimo įstaigos ir nevyriausybines organizacijos	2004 m. – 2014 m.	Plėtoti vaikų ir jaunimo socializacijos galimybes, skatinti kultūrinės ir pilietinės brandos ugdymą	Patvirtinta LR Vyriausybės 2004 m. vasario 23 d. Nutarimu Nr. 209
8.	Paramos jaunesiems menininkams programa	Kultūros ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybių institucijos, Valstybinė jaunimo reikalų taryba, meno kūrėjų organizacijos, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LR Vyriausybės, viešoji įstaiga Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas	2003 m. – 2006 m.	Skirta numatyti valstybės, savivaldybių institucijų, visuomeninių organizacijų paramos jaunesiems menininkams būdams bei priemonėms, padedantiems jaunesiems menininkams lengviau integruotis į Lietuvos kultūrinį gyvenimą ir tapti aktyviais meno kūrėjais	Patvirtinta LR Vyriausybės 2003 m. vasario 3 d. Nutarimu Nr. 153
9.	Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006–2011 metų programa	Kultūros ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Jaunimo reikalų departamentas prie	2006 m. – 2011 m.	Skirta skatinti valstybės, savivaldybių kultūros, švietimo įstaigas, nevyriausybines	Patvirtinta LR Vyriausybės 2006 m. rugsėjo 21

		Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, dalyvaujant savivaldybėms		organizacijas, pavienius kultūros ir meno kūrėjus rengti švietėjiškas programas, švietimo įstaigoms bendradarbiaujant su kultūros įstaigomis, plėtoti vaikų ir jaunimo kultūrinę edukaciją, skatinti novatoriškus mokymo ir mokymosi metodus kultūrinėje erdvėje, formuoti aktyvaus dalyvavimo Lietuvos kultūriniame gyvenime įgūdžius, vaikų ir jaunimo iniciatyvumą, kūrybiškumą, naudoti šią veiklą vaikų ir jaunimo nusikalstamumo prevencijai, padėti pasiręgti visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi	d. Nutarimu Nr. 926
10.	Kūno kultūros ir sporto plėtra	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	2006 m.	Vienas iš programos tikslų - skatinti vaikų ir jaunimo fizinį ugdymą	
11.	„Jaunimas“	Europos Komisija; Lietuvoje – Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra	2000 m. – 2006 m.	Siūlo jauniems žmonėms aktyviai dalyvauti trečiojo tūkstantmečio Europos kūrime bei siekia "Žinių Europos" kūrimo, prielaidų Europiniam jaunimo politikos vystymui sudarymo, paremto neformalaus ugdymo principu. Programa skatina nenutrūkstamo mokymosi nuostatą ir įgūdžių bei kompetencijos, skatinančios aktyvų pilietiškumą, ugdymą.	

Šaltinis: Sudaryta darbo autorės remiantis patvirtintomis jaunimo politikos programomis.

4 PRIEDAS: Funkcinės organizacijos trūkumai ir jų sprendimas

Trūkumas	Paaiškinimas	Sprendimas
Nepakankamai dėmesio skiriama programai ir projektui	Formuojant ir įgyvendinant jaunimo programas ir projektus, dažniausiai programos ar projekto interesai nėra svarbesni už tiesioginius. Būdinga tendencija orientuotis į funkcijoms būdingus srities klausimus, o ne į projektines problemas.	Vienas iš sprendimo būdų yra organizacijos struktūros keitimas. Būtina įtraukti į valstybės tarnautojų, įgyvendinančių programas ir projektus, pareigų sąrašą projektų valdymo funkcijas.
Vadovų atsakomybės nebuvimas	Keliuose padaliniuose vykdomų projektų vadovams, sunku prisiimti atsakomybę už visų sričių problemas, todėl programų, projektų koordinavimas tampa neefektyvus.	Atsakomybės suteikimas programų ir projektų padalinio vadovui išspręstų projektų koordinavimo efektyvumą ir nuimtų atsakomybę dėl projektų valdymo nuo funkcinį padalinių vadovų.
Netiesioginis projektų valdymas	Dažnai tarp projekto užsakovo ir jo vykdytojo yra keli valdymo hierarchijos lygiai.	Vadovo, atsakingo už projektų valdymą, paskyrimas ir tiesioginis pavaldumas programų ir projektų užsakovui išspręstų netiesioginio pavaldumo problemą.
Silpna projektą vykdančių žmonių motyvacija	Projekto vykdymo reikalai nėra svarbiausi interesai, kadangi projektą vykdančių žmonių motyvacija nukreipta į pagrindinių funkcijų atlikimą.	Vienintelis būdas, galintis padidinti tarnautojų motyvaciją, yra programos ar projekto įgyvendinimo priskyrimas prie tiesioginių funkcijų.
Lėta komunikacija tarp padalinių	LR ministerijose (švietimo, finansų, socialinės apsaugos ir darbo, kultūros) jaunimo programos ir projektai yra koordinuojami ne vieno, o keliu funkcinį padalinių. Funkcinė struktūra neskatina žmonių susitelkti prie projektinių tikslų siekimo, nes komunikacija patirtimi tarp padalinių yra lėta.	Pagerinti kelių, tą pačią programą ar projektą koordinuojančių padalinių, komunikaciją bei paskatinti jų dalijimąsi patirtimi įmanoma įvedant privalomus, reguliarius susirinkimus, kuriuose būtų aptariamos programos ar projekto įgyvendinimo problemos. Institucijos aukščiausio lygmens vadovai turėtų reikalauti tokių susitikimų ataskaitų, tuo būdu būtų užtikrinta programų bei projektų vykdymo kontrolė.

Šaltinis: Neverauskas B., Stankevičius V., Viliūnas V., Černiūtė I. (2001). Projektų valdymas. Kaunas: Technologija

5 PRIEDAS: Programos aprašymas

1b forma

(programos pavadinimas)

PROGRAMOS APRAŠYMAS

Biudžetiniai metai	<i>n</i> -ieji		
Asignavimų valdytojas		Kodas	

Programos kodas	
-----------------	--

Programos parengimo argumentai

Vyriausybės prioritetas (-ai)		Kodas	
Kodas	Programos tikslo pavadinimas		
01			
Tikslo įgyvendinimo aprašymas (aprašomi uždaviniai, priemonės, rezultato ir produkto kriterijai)			
02			
Tikslo įgyvendinimo aprašymas (aprašomi uždaviniai, priemonės, rezultato ir produkto kriterijai)			
Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas			

Asignavimai ir numatomi finansavimo šaltiniai (tūkst. litų)

Ekonominės klasifikacijos grupės	Asignavimai <i>n</i> -1-iesiems metams	Asignavimai biudžetiniams <i>n</i> -iesiems metams			Projektas <i>n</i> +1-iesiems metams	Projektas <i>n</i> +2-iesiems metams
		bazinis biudžetas	pakeitimai/ naujas	iš viso		
1. Iš viso asignavimų išlaidoms						
iš jų darbo užmokesčiui						
turtui įsigyti						
2. Finansavimo šaltiniai						
2.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas						
iš jo:						
bendrojo finansavimo lėšos						
ES lėšos						
kitos specialiųjų programų lėšos						
2.2. Kiti šaltiniai						
Etatų skaičius programai						

Galimi programos vykdymo ir finansavimo variantai
Susiję įstatymai ar kiti svarbūs teisės aktai
Patvirtintos Vyriausybės programos įgyvendinimo priemonės, susijusios su aprašoma programa
Kita svarbi informacija

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas: Dėl strateginio planavimo metodikos patvirtinimo. Vilnius, 2002m. birželio 6d. Nr.827 (Žin., 2002, Nr. 57-2312)

6 PRIEDAS: Jaunimo politikos prioritetai politinių partijų programose

Lietuvos socialdemokratų partija (kairioji partija)

Svarbiausiu prioritetu yra **investicijos** į žmogų, į visų žmonių, pirmiausia **jaunimo, švietimą, jų lavinimą, sukuriant geras gyvenimo bei darbo sąlygas** čia, Lietuvoje.

Didelio dėmesio reikalauja nepilnamečių ir **jaunimo nusikalstamumo, narkomanijos bei prostitucijos prevencija**. Mūsų prioritetas - pasiekti, kad mažėtų nepilnamečių ir jaunimo nusikaltimų, susijusių su narkotikų platinimu ir vartojimu. Pasiiekti, kad kovojant su organizuotu nusikalstamumu kartu būtų šalinamos jį skatinančios priežastys.

sudaryti sąlygas jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms įsitvirtinti **darbo rinkoje**;

Žmonės, ypač jaunimas, pasirenka narkomaniją bei alkoholizmą, gausėja savižudybių, nusikaltimų. Stiprinsime valstybės **programas**, įgyvendinančias prevencines priemones, stabdančias žmonių su rizikos veiksniais skaičiaus didėjimą.

Šeimos, ypač **jaunos**, negali įsigyti **būsto** net gavusios lengvatinius banko kreditus. Daugiabučiuose namuose gyvenančios šeimos turi savo butus renovuoti, pertvarkyti jų šildymo sistemas. Peržiūrėsime nacionalinę „Būsto“ programą ir ieškosime daugiau lėšų, šaltinių namams atnaujinti, apšiltinti, naujiems socialiniams butams statyti.

Besimokančiam jaunimui **odontologinė pagalba turi būti nemokama**.

plėsti mokyklų įvairovę, didinant **švietimo prieinamumą** visiems vaikams ir jaunuoliams;

sudaryti sąlygas kuo didesniai skaičiui moksleivių, studentų ir dėstytojų **dalyvauti Europos programose**;

užtikrinti žmonėms laisvę ir galimybę ginti savo dvasines vertybes, apsaugant visuomenę, jaunąją kartą nuo vis labiau išgalinčios dvasinės degradacijos ir agresijos reiškinių kultūroje;

<http://www.lsdpl.lt/index.php?653743036>

LSDP programinės nuostatos 2007 m. Savivaldybių tarybų rinkimams

Vis daugiau jaunimo gali įsigyti nuosavą būstą. Vis daugiau jaunimo gali įsigyti nuosavą būstą. Teikti garantijas **lengvatiniams paskoloms** būstui statyti, renovuoti ar jam įsigyti **jaunoms** ir socialiai remtinoms **šeimoms**. Kartu su verslo sektoriumi kurti ir plėsti savivaldos butų fondą. Plėsti mokyklų įvairovę, didinant **švietimo prieinamumą** visiems vaikams ir jaunuoliams. Rūpintis, kad mokyklose būtų steigiamos kompiuterių klasės, gerinti mokyklų aprūpinimą mokymo priemonėmis ir vadovėliais.

Reformuojant profesines mokyklas į profesinio mokymo centrus, pasiekti, kad juos steigiant dalyvautų savivaldybės. Užtikrinti, kad daugiau jaunuolių rinktųsi profesinį mokymą, o parengti specialistai geriau tenkintų regiono darbo rinkos poreikius.

Labiau rūpintis vaikų ir **jaunimo ugdymu**, sudaryti sąlygas jiems įgyti kuo daugiau žinių, lavinti savo gebėjimus, formuoti įgūdžius, prasmingai leisti laisvalaikį. Bendromis savivaldybės institucijų, tėvų ir visuomenės pastangomis užtikrinti, kad visi mokyklinio amžiaus vaikai lankytų mokyklą, suteikti jiems daugiau galimybių rinktis mokymosi kelią.

Grąžinti į mokyklą gatvės „auklėjamus“ ir mokyklos nelankančius vaikus. Visomis priemonėmis kovoti su smurtu prieš vaikus bei prieš vaikų įtraukimą į **narkomaniją, prostituciją, nusikalstamumą**, vykdyti aktyvią **prevenciją**. Vykdyti mitybos kontrolę mokyklose.

3.7. Vykdyti **nusikalstamumo prevencijos, vaikų socializacijos programas, daugiau vaikų pritraukti į vasaros stovyklas**. Pasiiekti, kad kuo didesnis skaičius moksleivių lankytų užsiėmimus po pamokų. Užtikrinti papildomo ugdymo, vaikų muzikos, meno ir sporto mokyklų finansavimą iš savivaldybės biudžeto pagal Vyriausybės patvirtintą metodiką. Organizuoti vaikų vasaros poilsio stovyklas. Kurti vaiko dienos centrus.

3.8. Skatinti aktyvesnį **jaunimo dalyvavimą savivaldos gyvenime**, remti **jaunimo organizacijų ir neformalių jaunimo grupių veiklą**, kuo daugiau jaunimo įtraukiant į aktyvesnę veiklą mažinti neorganizuoto jaunimo skaičių, **skatinti jaunimo pilietiškumą, verslumą, ugdyti patriotizmą**.

Vystyti kūno kultūrą ir sportą, sudaryti sąlygas **jaunimui sportuoti**, palaipsniui pereiti prie nemokamų savivaldybių sporto mokyklų. Sutvarkyti mokyklų sporto aikštynus, juos geriau panaudoti bendruomenės poreikiams. Skatinti sporto klubų veiklą.

<http://www.lsdp.lt/index.php?1827591383>

Lietuvos socialdemokratų sąjunga (kairieji)

Nekalba iš vis apie jaunimą.

Savivaldybių rinkimų programa

Vykdydysime nuoseklią vaikų užimtumo politiką, skirdami pakankamai lėšų **vaikų papildomam ugdymui, vasaros poilsui, socializacijai**. Iš esmės pertvarkysime vaikų poilsio ir užimtumo vasarą sistemą. Stiprinsime mokyklos socialines funkcijas, kurdami atvirą mokyklą, aktyviai sąveikaujančią su vietos visuomene.

Papildomo ugdymo įstaigas laikome itin reikšminga nacionalinės švietimo sistemos grandimi, kuri labai svarbi **vaikų ir jaunimo socializacijai, negatyvių socialinių reiškinių prevencijai, įvairiapusei vaikų kompetencijos, kūrybingumo ir konkurencingumo ugdymui**. Manome, kad būtų tikslinga muzikos, meno, sporto mokykloms taikyti kofinansavimo modelį iš savivaldybių ir valstybės biudžetų per **Kultūros** ministeriją ir Sporto departamentą. Tuo tikslu siektume priimti būtinas atitinkamų teisės aktų pataisas ir papildymus.

<http://www.lsdp.lt/lt/pages.id.88>

Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga (kairioji partija)

prioritetiškai spręsti šeimos ir vaikų bei jaunimo problemas, pasiremiant švietimo, kultūros, socialinėmis ir ūkio programomis;

jaunų žmonių ugdymą grįsti krikščioniškosiomis ir humanistinėmis vertybėmis;

ugdyti Lietuvos **jaunuomenę** taip, kad ji įsisąmonintų savo tautinį **tapatumą ir kultūrą, pilietiškumą, savo vietą Europoje, būtų veikli, intelektualiai ir jausmų atsakomybę už savo poelgius ir gyvenimą;**

.. užtikrinti **socialinę** vaikų ir **jaunimo saugą ir išsimokslinimo prieinamumą;**

.. ugdyti besimokančiųjų savarankiškumą, gebėjimą bendrauti, **toleruoti kitų pažiūras** ir kitų pripažįstamas vertybes, atvirai ir kultūringai reikšti nuomonę;

kad jaunuomenė būtų mokoma **privataus verslo principų ir etikos;**

.. kad būtų sukurta sistema, **padedanti jaunimui įsidarbinti ir įgalinanti pristabdyti jaunų žmonių emigraciją;**

Rūpinsimės, kad jaunos šeimos ir asmenys galėtų gauti **lengvatinius kreditus būstui** pasistatyti, **mokslui bei kitoms reikmėms**.

darbu aprūpinti jaunimą ir darbingus žmones; būtina **regionalizuoti užimtumo politiką;**

sukurti specializuotą vaikų bei jaunimo policiją;

turi būti kuriama ir įgyvendinama **paramos jaunoms šeimoms programa;**

Valstybės parama toli gražu neatitinka poreikių, o įsigyti būstą rinkoje daugeliui žmonių, ypač jaunoms **šeimoms**, yra sunkiai įgyvendinama svajonė.

Valstybinė parama efektyvesnė perėjus prie diferencijuotų paramos programų, pirmenybę teikiant labiausiai socialiai pažeidžiamoms grupėms - našlaičiams, žmonėms su negalia ir jaunoms šeimoms.

<http://www.lvls.lt/lt.php/apie-partija/partijos-programa/>

Ypatingą dėmesį skirsime **piliečių sąmoningumo ugdymui, nusikalstamumo prevencijai, jaunimo ir moksleivių laisvalaikio užimtumui bei gyventojų saugai gerinti.**

<http://www.lvls.lt/lt.php/savivaldos-rinkimai-2007/programa/>

Lietuvos krikščionys demokratai (dešinioji partija)

Manome, jog reikia iš esmės sustiprinti **nepilnamečių ir jaunimo nusikalstamumo prevenciją**, taip pat prevenciją nusikaltimų, kuriais kėsinama į pagrindines žmogaus teises ir laisves - gyvybę, sveikatą, turta.

Jaunimo politika

Valstybė privalo sudaryti sąlygas jauniems žmonėms pasirūpinti savimi, padėti jiems tuomet ir ten, kur pačių jaunų asmenų, jų šeimų ar bendrijų galimybių nepakanka. Teikiame pirmenybę palankioms **jaunimo integravimosi į visuomenę sąlygoms: galimybei studijuoti, įgyti profesiją, gauti darbą, sukurti šeimą.** Valstybė turi įdiegti **palankaus ilgalaikio studijų kreditavimo sistemą**, sudaryti jaunoms šeimoms palankias sąlygas gauti **ilgalaikius kreditus būstui įsigyti.**

Valstybė ir savivaldybės turi sudaryti palankias **jaunimo kultūrinių, religinių, patriotinių ir karitatyvinių organizacijų veiklos sąlygas.**

Esame už tai, kad **asocialaus elgesio jaunuoliams** būtų plačiau taikomos **koreguojamojo auklėjimo ir socialinės reabilitacijos priemonės**, leidžiančios visuomenei jų neprarasti ir grąžinti į normalų gyvenimą netaikant įkalinimo.

Tobulinant valstybės remiamų studijų tvarką, ypač svarbu **sudaryti sąlygas nepasiturinčiam jaunimui siekti aukštojo mokslo.** Atsižvelgiant į valstybės užsakymą rengti tam tikrų profesijų specialistus, reikia skirti **stipendijas gerai besimokantiems studentams**, sudaryti jiems sąlygas **gauti studijų paskolas ir apmokėti palūkanas.**

http://www.lkdp.lt/new/index.php?option=com_content&task=view&id=14&Itemid=42

Lietuvos respublikos liberalų sąjūdis (dešinieji)

Neišskiria jaunimo kaip atskiros visuomenės grupės.

Tėvynės sąjunga (dešinioji partija)

Didžiulis atotrūkis tarp Europos Sąjungos ir mūsų šalies gerovės lygio skatina žmones jaustis nepilnaverčiais, nepasitikėti valdžia. Nemažėja jaunų žmonių, pasiryžusių ieškoti laimės Vakaruose. Jauni žmonės savo ateitį su gyvenimu Lietuvoje ims **sieti** tik tuomet, jeigu prie vakarietišku gerovės, švietimo standartų artėsime žymiai sparčiau.

Liberalų ir centro sąjunga (centro dešinė)

Sąjunga siekia tobulinti švietimo vadybą, **rengti jaunimą** ir kitus mokslo siekiančius bendruomenės narius **informacinės visuomenės kūrimo sąlygoms, ugdyti juos atvirus pasaulio procesams ir jautrius žmogiškoms vertybėms.**

Aukštosios mokyklos turi veikti kokybės ir konkurencijos sąlygomis. **Studijų kreditavimas turi būti lankstus ir skatinti jaunimą siekti aukštojo išsilavinimo.** Mokslo potencialo didinimas pirmiausiai sietinas su tarptautiniu ir tarpinstituciniu bendradarbiavimu.

Aukštojo mokslo finansavimas turi būti grindžiamas principu „pinigai paskui studentą“, o mokslo institucijų finansavimas – programiniu principu.

[Http://www.lics.lt/lt.php/dokumentai/47](http://www.lics.lt/lt.php/dokumentai/47)

Liberalai demokratai (centro dešinioji)

Mokslo ir studijų sistemos tobulinimas – valstybės gerovės pagrindas.

Sudaryti galimybę visiems įsigyti aukštos kokybės išsilavinimą.

Lygios galimybės valstybinėms ir nevalstybinėms mokymo įstaigoms, pagrindinis mokymo įstaigų finansavimo principas - “pinigai seka paskui mokinį”, efektyvi studijų finansavimo sistema.

<http://www.ldp.lt/static.php?strid=1128&>

Darbo partija (centro partija)

Sudaryti **palankias ekonomines ir buitines sąlygas** kaimo mokytojams, gydytojams, kultūros darbuotojams, **jaunoms šeimoms**.

Parengti tarpžinybinę kovos su nepilnamečių **nusikalstamumu, girtavimu ir narkomanija programą**.

Partija sieks kiek įmanoma sparčiau spręsti vieną aktualiausių šiandienos socialinių problemų - **mažinti jaunimo nedarbą**.

Partija pripažįsta sveikata stiprinančių darželių, mokyklų, universitetų plėtros, saugių ir sveikata tausojančių darbo vietų svarbą, vadovaujasi nuostata, kad reikia kurti **sveikos gyvensenos prielaidas** – įrengti įvairių fizinio aktyvumo laisvalaikio vietų, užtikrinti jų prieinamumą vaikams, **jaunimui** ir mažas pajamas turintiems gyventojams.

Jaunimo politika

Darbo partija siekia skatinti **jaunimą aktyviai įsitraukti į šalies politinį bei visuomeninį gyvenimą**, ypač sprendžiant jam aktualias problemas, finansiškai **remti** pažangių **jaunimo organizacijų veiklą**.

Tobulinti sistemą, padedančią jaunuoliui **pasirinkti profesiją** pagal individualius polinkius ir charakterio savybes, padėsiančias vėliau įsidarbinti.

Sukurti ir remti jaunimo užimtumo programą, ypatingą dėmesį skirti neįgalių paauglių ir jaunuolių integracijai į visuomenę. Sustiprinti **jaunimo nusikalstamumo ir narkomanijos prevenciją**.

Daugiau dėmesio skirti jaunimo pilietiniam ugdymui, plačiau įtraukti jaunus žmones į valstybės valdymą, vietos savivaldą.

Garantuoti jaunoms šeimoms **lengvatinį ir ilgalaikį kreditavimą įsigyjant būstą**; sustabdyti masišką jaunimo išvykimą iš Lietuvos bei gambiausių jų atstovų pasitraukimą į labiau pažengusias pasaulio šalis, sudaryti galimybes tobulinti **profesinius įgūdžius ir įgyti daugiau žinių užsienyje** bei įsidarbinti po to Lietuvoje, gaunant adekvatų atlygį.

<http://www.darbopartija.lt/lt/programa/taryba>

Rinkimų į savivaldybių tarybas programa

Užtikrinti vaikų ir **jaunimo užimtumą**, kad jis taptų jų keliu į saugesnę ir pilietišką bendruomenę.

Jaunimo politikos srityje

Užtikrinti maksimalų vaikų ir **jaunimo užimtumą kultūrine, sportine, pilietinio ugdymo, sveikatinimo ir kita veikla ištikus metus.**

Stiprinti savivaldybės administracijos padalinių, atsakingų už vaikų ir jaunimo ugdymą ir užimtumą, bendradarbiavimą, sutelkti bendram darbui jaunimo reikalų koordinatorių, švietimo, kultūros, sporto, socialinių reikalų skyrių, jaunimo nevyriausybinių organizacijų, religinių bendruomenių pastangas.

Skirti savivaldybės biudžeto lėšų finansuoti programas, skatinančias vaikų ir jaunimo užimtumą, pilietiškumą, demokratijos supratimą. Skatinti jaunimo nevyriausybinių organizacijų kūrimąsi, kad kuo daugiau vyresniųjų klasių moksleivių ir dirbančio jaunimo dalyvautų visuomeninėje, kultūrinėje savivaldybės veikloje. Skirti jaunimo organizacijoms panaudos pagrindais patalpas, sudaryti sąlygas nemokamai naudotis savivaldybės švietimo ir kultūros įstaigų salėmis.

<http://www.darbopartija.lt/lt/rinkimai>

Lietuvos centro partija (centro partija)

Centro partija švietimo prioritete kryptimi laiko **vidurinį visuotinį išsilavinimą** ir jaunosios kartos **intelektinių galių ugdymą, sugebėjimų stiprinimą ir plėtojimą, aukštojo mokslo įgijimo sąlygų optimizavimą.** Jaunimas turi turėti galimybę mokslintis bet kuriame Lietuvos ar užsienio universitete.

<http://centropartija.lt/mp.htm>

- jaunų šeimų rėmimas;
- **būsto įsigijimo** valstybinės lengvatos;
- jaunimo **įsidarbinimo** sistema;
- **žalingų įpročių** įveika.
- jaunųjų protų skatinimas;

<http://centropartija.lt/n.htm>

Lietuvos tautininkų sąjunga (centro partija)

Žiniasklaida turi tapti svarbiausiu valstybės pagalbininku įgyvendinant **jaunimo dvasinės kultūros, vertybinių orientacijų ir kūrybiškumo ugdymo programas.** Nei valstybei, nei privačiam asmeniui nevalia lobti jaunosios kartos dvasinio luošinio sąskaita.

Aukštosios mokyklos turi ne tik rengti gerus specialistus, bet ir ugdyti taurias asmenybes, turinčias tvirtas dorovines ir moralines nuostatas. Tiek universitetų, tiek kolegijų paskirtis ir veiklos tikslas – suteikti savo absolventams šiuolaikiniam gyvenimui būtinų žinių, išmokyti jomis naudotis, rengti intelektualus, gebančius valdyti valstybę ir stiprinti jos galias. Būtina gerinti stojančiųjų į universitetus atranką, patikrinant, ar abiturientas tikslingai renkasi būsimą profesiją.

Tuo pat metu studentams turi būti sudarytos galimybės gauti **ilgalaikes paskolas gyvenimo ir studijų išlaidoms apmokėti.** Studentų paskolų gražinimą būtina sieti su absolventų pajamomis, tuo lengvinant paskolų gražinimo našta. **Kaimo jaunimo** ir pagyvenusių žmonių **kultūrinės programos,** Kryptinga regionų, miestelių ir kaimų savivaldos plėtra turi atsverti natūralią didmiesčių centralizaciją, skatinti jaunimo grįžimą į kaimą,

<http://www.lts.lt/programa.htm>

Naujoji sąjunga (socialliberalai) (centro partija)

Remti užimtumo plėtrą ir palankių įdarbinimo ir darbo sąlygų sudarymą, skirtą žmonių darbinio potencialo ugdymui, jų, ypač **jaunųjų specialistų, integravimui į darbo rinką**, plėtojant visose ekonominės veiklos srityse darbingų žmonių **profesinį orientavimą darbo rinkoje**, įtvirtinti žmogaus prigimtine savybę – teisingumą: pasitelkiant šeimą, ikimokyklinį ugdymą, švietimo sistemą, diegiant specialias bendrojo ugdymo ir studijų programas, remiant jų veiksmingą įgyvendinimą;

<http://www.nsajunga.lt/Default.aspx?Element=ViewArticles&TopicID=97>

Pilietinės demokratijos partija(centro partija)

Gerinti mokymosi sąlygas studentams ir mokiniams iš nepasiturinčių šeimų. Gerinti gyvenimo sąlygas bendrabučiuose.

Jaunimas

- Pilietinės demokratijos partija siekia skatinti **aktyvų jaunimo dalyvavimą šalies gyvenime**, sprendžiant aktualias problemas.
- Būtina sukurti **jaunimo užimtumo programą**, siekiant sustabdyti masišką išvykimą į užsienį.
- Puoselėti jaunas šeimas, sudaryti geresnes sąlygas **būstui įsigyti**.
- Ugdyti **verslumą** jaunimo tarpe.
- Kartu su valdžios institucijomis, visuomeninėmis organizacijomis nagrinėti **karo prievolės, mokslo, švietimo, kultūros ir laisvalaikio, socialinės ir sveikatos apsaugos, nusikalstamumo prevencijos** ir kitų problemų sprendimo būdus.
- Skatinti jaunimo **organizacijų**, ugdančių **pilietiškumą**, kūrimąsi, gerinti jų **bendradarbiavimą su vietos savivalda ir kitomis vietos organizacijomis**.

<http://www.pdp.lt/Default.aspx?Element=ViewArticles&TopicID=3>

7 PRIEDAS: Grantt lentelė

Kas atliks užduotį?	Savaitė	1	2	3	4	5	6	7
Ieva	Sudaryti dalyvių sąrašą	X						
Ieva ir Rasa	Nustatyti dieną, laiką ir vietą	X						
Rasa	Išsiųsti pakvietimus			X				
Rasa	Suplanuoti pranešimų laiką		X					
Ieva	Suorganizuoti transporto priemones ir apgyvendinimą		X					
Rasa	Pasitikti dalyvius				X			
Rasa	Prižiūrėti konferencijos eigą				X			
Ieva ir Rasa	Išleisti konferencijos medžiagos knygą					X	X	
Ieva ir Rasa	Peržiūrėti konferencijos organizavimo metu iškilusias problemas, ir ką būtų galima daryti kitaip							X

Šaltinis: sudaryta darbo autorės remiantis Tony L. Doherty, Terry Horne. (2002). *Managing Public Services. Implementing Changes*. London and New York: Routhedge Taylor and Francis group.

8 PRIEDAS: Sprendimų projektų poveikio bazinio vertinimo pažyma

1.	Sprendimo projekto rengėjas		
2.	Sprendimo projekto pavadinimas		
3.	Problemos išskėlimas		
4.	Tikslas, kurio siekiama įgyvendinant sprendimo projektą		
5.	Ryšys su Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais prioritetais, ilgalaikiais ir vidutinės trukmės planavimo dokumentais, Europos Sąjungos teise		
6.	<i>Status quo</i> ir galimų problemos sprendimo alternatyvų vertinimas (pateikiamas apibendrintas alternatyvos aprašymas ir įvertinimas):		
	Vertinimo aspektai	Teigiamas poveikis	Neigiamas poveikis
6.1.	<i>Status quo</i>		
	Atitinkamai sričiai		
	Ekonomikai		
	Valstybės finansams		
	Socialinei aplinkai		
6.2.	I alternatyva		
	Atitinkamai sričiai		
	Ekonomikai		
	Valstybės finansams		
	Socialinei aplinkai		
6.3.	II alternatyva		
	Atitinkamai sričiai		
	Ekonomikai		
	Valstybės finansams		
	Socialinei aplinkai		
7.	Siūloma alternatyva		
8.	Kita svarbi informacija		
9.	Motyvuotas pasiūlymas dėl išplėstinio vertinimo tikslingumo		
10.	Tolesni veiksmai		

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos vertinimo ir patvirtinimo. Vilnius, 2003m. vasario 23d. Nr.276 (Žin., 2003 03 05, Nr. 23-975)

9 PRIEDAS: Sprendimų projektų poveikio išplėstinio vertinimo pažyma

1.	Sprendimo projekto rengėjas	
2.	Sprendimo projekto pavadinimas	
3.	Problemos iškėlimas	
4.	Tikslas, kurio siekiama įgyvendinant sprendimo projektą	
5.	Ryšys su Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais prioritetais, ilgalaikiais ir vidutinės trukmės planavimo dokumentais, Europos Sąjungos teise	
6.	Bazinio vertinimo rezultatai	
7.	Pasirinktos alternatyvos išplėstinis vertinimas	
	Teigiamas poveikis	Neigiamas poveikis
	Atitinkamai sričiai	
	Ekonomikai	
	Valstybės finansams	
	Socialinei aplinkai	
	Viešojo administravimo sistemai	
	Korupcijos mastui	
	Aplinkai	
	Teisinei sistemai	
	8.	Apibendrinta informacija apie galimą naudą ir sąnaudas, kita svarbi informacija
9.	Tolesni veiksmai	
10.	Stebėseną (monitoringą) ir atsiskaitymas už rezultatus	

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas: Dėl Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodikos vertinimo ir patvirtinimo. Vilnius, 2003m. vasario 23d. Nr.276 (Žin., 2003 03 05, Nr. 23-975)

10 PRIEDAS: Projekto įgyvendinimo ataskaitos forma

Rezultatas, kurio laukėte (įrašykite iš Tarybai teiktos projekto paraiškos formos)	Rezultatas, kurį pasiekėte (aprašykite)	Įvertinkite procentais pasiektą rezultatą, kai lauktas rezultatas lygus 100 proc.
Įvardinkite tokios sėkmės/nesėkmės priežastis:		

Šaltinis: Patvirtinta Valstybinės jaunimo reikalų tarybos 2001 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. 5. Valstybinei jaunimo reikalų tarybai teikiamų paraiškų ruošimo ir projektų vykdymo bei ataskaitų ruošimo rekomendacijos

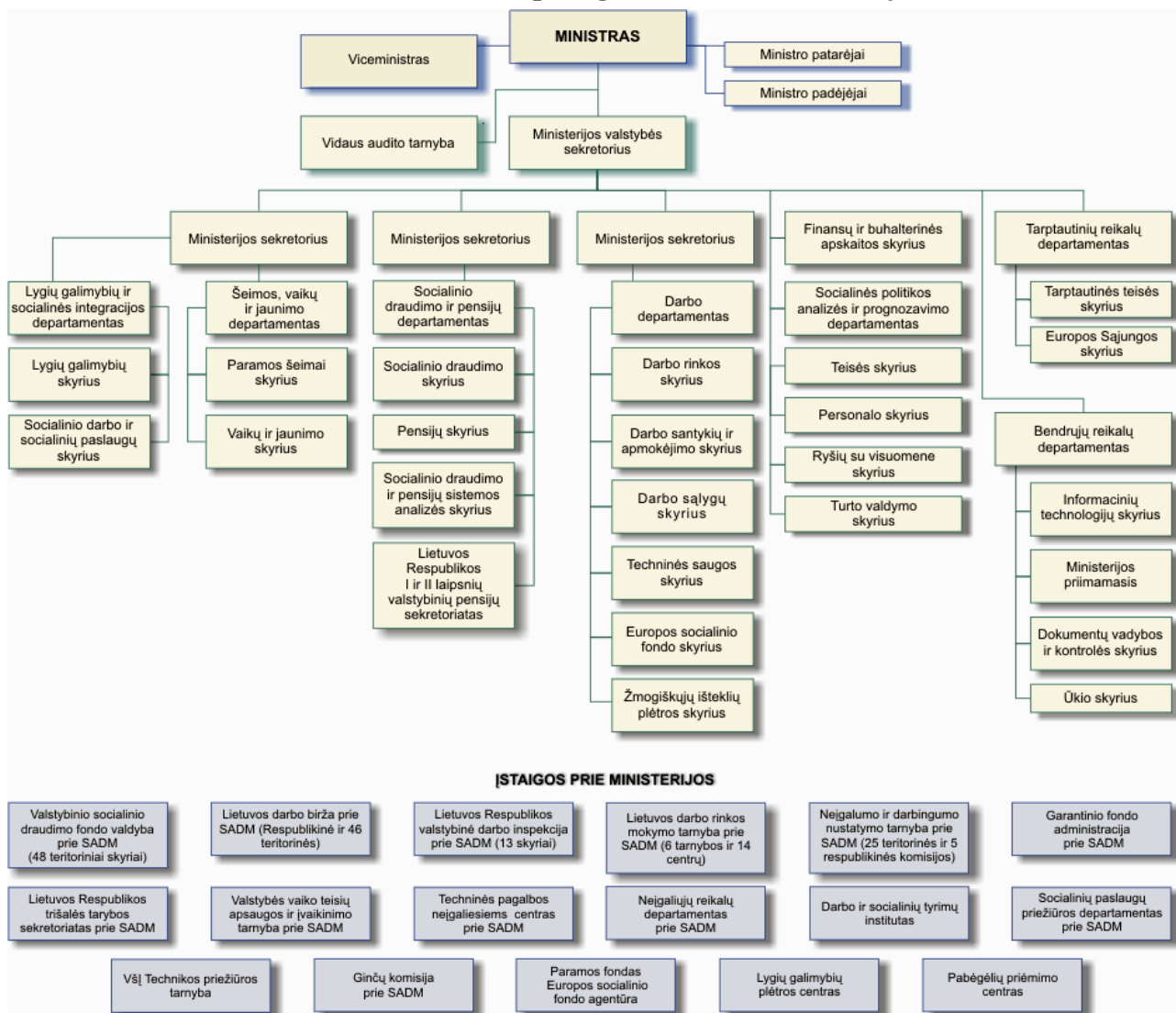
11 PRIEDAS: Klausimynas ekspertams

1. Jūsų manymu, ar pakankamai reglamentuojamas teisės aktais programų ir projektų valdymas įgyvendinant bei formuojant jaunimo politiką Lietuvoje.
2. Kaip vertinate LR Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pakeitimus? Kokios įtakos turės jaunimo politikos formavimo efektyvumui Valstybinės jaunimo reikalų tarybos prie LR Vyriausybės reorganizavimas į Jaunimo reikalų departamentą prie LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos?
3. Kaip manote, ar jaunimo politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų struktūros yra tinkamos efektyviam programų ir projektų valdymui? Pagrįskite.
4. Kokie yra viešųjų programų ir projektų finansavimo privalumai ir trūkumai jaunimo politikos kontekste?
5. Kokių gebėjimų ar žinių Jums labiausiai stinga formuojant ir įgyvendinant jaunimo politikos viešąsias programas ir projektus?
6. Apibūdinkite keliais sakiniais viešųjų programų ir projektų vertinimo sistemą Jūsų institucijoje ar įstaigoje?

7. Ar biudžetinių jaunimo programų ir projektų vertinimo sistema yra pakankamai efektyvi ir veiksminga? Pagrįskite.
8. Jūsų manymu, kurios srities (švietimo, socialinės, kultūros, sporto ir kt.) valstybinės jaunimo programos ir projektai yra geriausiai parengiamos ir įgyvendinamos?
9. Kaip vertinate vietos savivaldos lygmenyje formuojamas ir įgyvendinamas programas ir projektus?

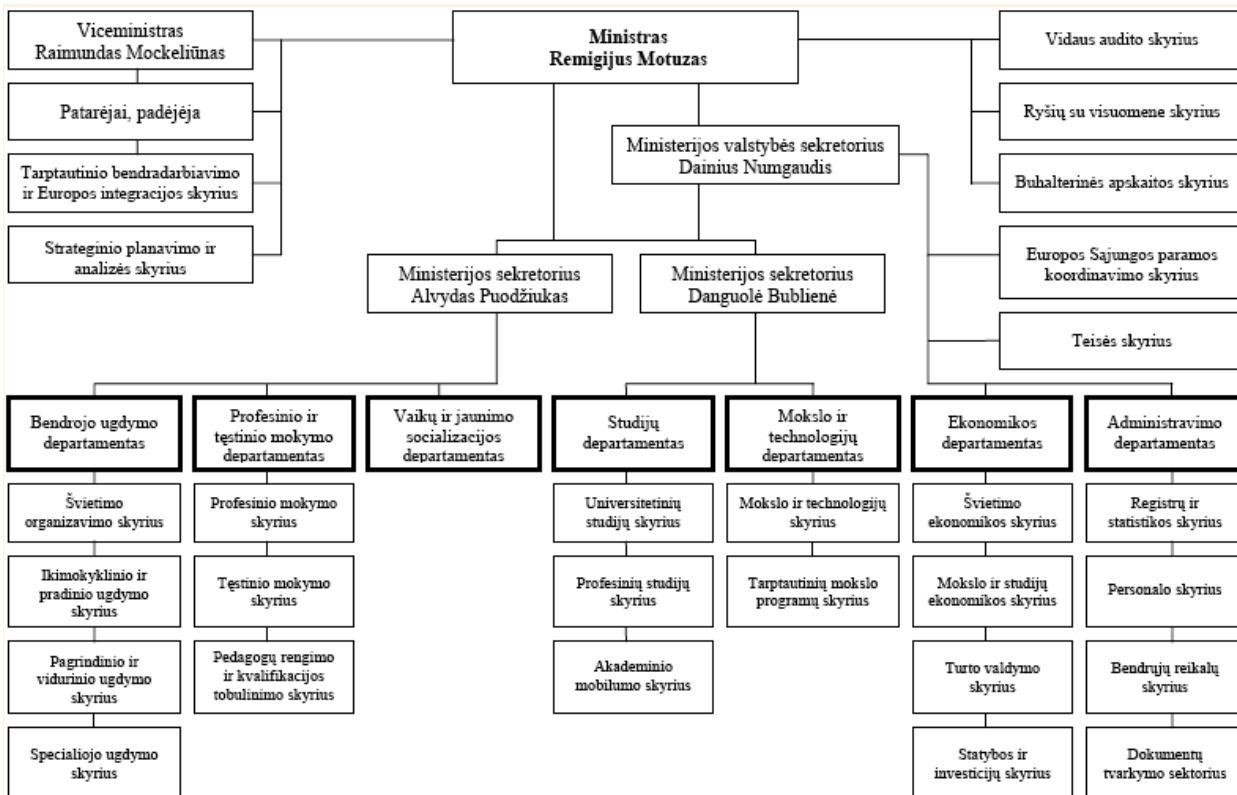
AČIŪ UŽ ATSAKYMUS!!!

12 PRIEDAS: LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos struktūra

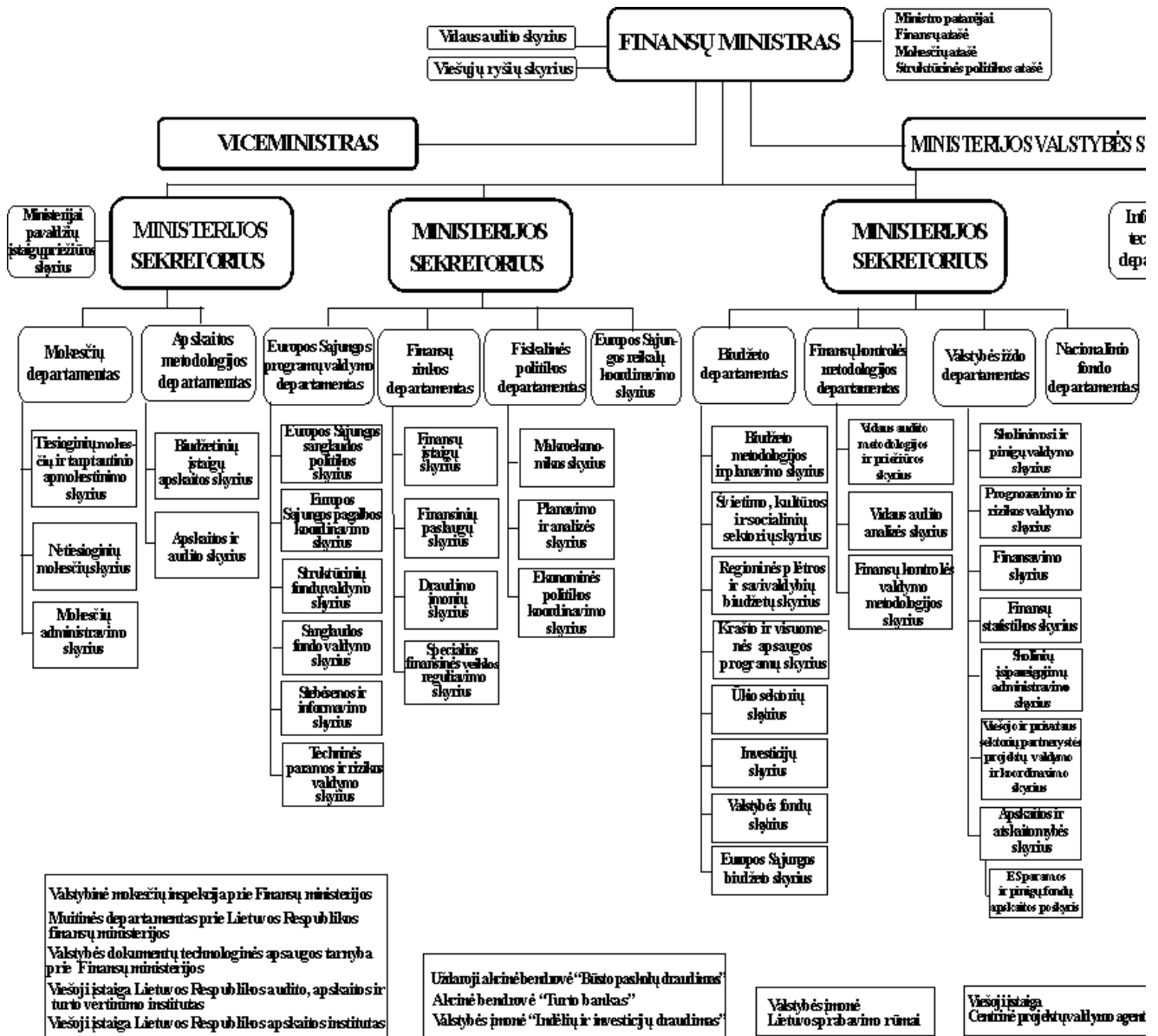
Šaltinis: LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per internetą: <www.socmin.lt>.

13 PRIEDAS: LR Švietimo ir mokslo ministerijos struktūra

Šaltinis: LR Švietimo ir mokslo ministerija. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per internetą: <www.smm.lt>.

14 PRIEDAS: LR Finansų ministerijos organizacinė struktūra

Šaltinis: LR Finansų ministerija. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per internetą: <www.finmin.lt>.

15 PRIEDAS: Valstybinės jaunimo reikalų tarybos sudėtis

VJRT sekretoriatas

VJRT sekretorius - **Juozas Meldžiukas**

Tel. +370 5 249 73 35, el. paštas sekretorius@vjrt.lt

Vyr. specialistė - **Lina Pilkienė**

Tel. +370 5 249 70 02, el. paštas: info@vjrt.lt

Vyr. specialistas - **Anatolijus Keraitis**

Tel. +370 5 249 71 17, el. paštas anatolijus@vjrt.lt

Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo skyrius

Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo skyriaus viršininkas - **Giedrius Vaidelis**

Tel. +370 5 246 08 85, el. paštas giedrius@vjrt.lt

Vyr. specialistė - **Asta Morkūnienė**

Tel. +370 5 249 70 07, el. paštas asta@vjrt.lt

Vyr. specialistė programų koordinatorė - **Joana Nakvosienė**

Tel. +370 5 246 16 75, el. paštas joana@vjrt.lt

Informacijos analizės ir tarptautinių ryšių skyrius

Informacijos analizės ir tarptautinių ryšių skyriaus viršininkė - **Laura Bačinskienė**

Tel. +370 5 246 08 86, el. paštas laura@vjrt.lt

Vyr. specialistas - **Dimitrijus Kucevičius**

Tel. +370 5 246 16 78, el. paštas dimitrijus@vjrt.lt

Finansų skyrius

Finansų skyriaus viršininkė - **Ramutė Radzevičiūtė**

Tel. +370 5 249 70 06, el. paštas roma@vjrt.lt

Vyr. finansininkė - **Vida Bagdonaitė**

Tel.: +370 5 249 71 04, el. paštas vida@vjrt.lt

Vyresn. finansininkė - **Regina Čuprinskienė**

Tel.: +370 5 246 16 77, el. paštas regina@vjrt.lt

16 PRIEDAS: Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros struktūra

Lilija Gerasimienė

Direktorė

Agentūros veiklos koordinavimas, bendradarbiavimo su trečiomis šalimis projektai, bendradarbiavimo, informacinės veiklos ir mokymų strategijų rengimas, bendravimas su LR institucijomis ir Europos Komisija

Tel.: 8 5 2604249

E.paštas: lilija.gerasimiene@jtba.lt

Irena Butkevič

Finansininkė

Konsultacijos projektų finansų vadybos klausimais, banko operacijos, buhalterinė apskaita

Tel.: 8 5 2121382

E.paštas: irena.butkevic@jtba.lt

Tatjana Muraško

Buhalterė

Konsultacijos projektų finansų vadybos klausimais, projektų finansinių ataskaitų tikrinimas

Tel.: 8 5 2497008

E.paštas: tatjana@jtba.lt

Jovita Geštaitaitė

Administratorė

Agentūros veiklos administravimas, techninė pagalba

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: info@jtba.lt

Loreta Eimontaitė

Projektų koordinatorė

Jaunimo grupių iniciatyvų ir Bendradarbiavimo tinklų kūrimo projektai (Paprogramė 3.1.)

Buvusių Savanorių iniciatyvos (Paprogramė 3.2)

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: loreta@jtba.lt

Saulius Valentinavičius

Projektų koordinatorius

Europos Savanorių Tarnybos projektai (Paprogramė 2)

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: saulius@jtba.lt

Viktorija Malinauskienė

Projektų koordinatorė

Europos Savanorių Tarnybos projektai (Paprogramė 2)

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: viktorija@jtba.lt

Evelina Stanaitienė

Projektų koordinatorė

Informacijos, bendradarbiavimo ir mokymų projektai (Paprogramė 5), partnerių paieška

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: jaunimas@jtba.lt

Giedrė Tumosaitė**Projektų koordinatorė**

Tarptautinių jaunimo mainų projektai (Paprogramė 1), partnerių mainų projektams paieška

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: giedre@jtba.lt

Inga Gražulytė**Projektų koordinatorė**

Tarptautinių jaunimo mainų projektai (Paprogramė 1)

Tel.: 8 5 2497003, 2497004

E.paštas: inga@jtba.lt

Šaltinis: Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra. [žiūrėta 2007–03-23]. Prieiga per internetą: <www.jtba.lt>.

17 PRIEDAS: Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos struktūra
LIJOT PREZIDENTAS
Miroslavas Monkevičius
LIJOT VALDYBA

Justina Andriuškevičiūtė	justina@kt.lt
Kęstutis Bagdžius (Viceprezidentas)	kestutis.bagdzius@lijot.lt
Darius Skusevičius	darius.skusevicius@lijot.lt
Saulė Dagilytė	saule.dagilyte@lijot.lt
Andrius Mikšta	andrius.miksta@lijot.lt
Algaudas Martinka	algaudas@centras.lt
Paulius Saudargas	saudargas@ar.fi.lt
Živilė Poteliūnaitė	zivile.poteliunaite@lijot.lt

LIJOT KONTROLĖS KOMISIJA

Mykolas Juozapavičius (Kontrolės komisijos pirmininkas)	myjuoz@lrs.lt
Maksimas Reznikovas	m.reznikovas@mail.lt
Rytis Budrius	pirmininkas@kaunostalas.lt
Marius Jackūnas	marius@lsas.lt
Tadas Milašius	tadas.milasius@tf.vu.lt

LIJOT BIURAS

Gaja Bartusevičiūtė (Tarptautinių programų vadovė)	international@lijot.lt
Vesta Kalvytė (Biuro administratorė)	lijot@lijot.lt
Šarūnas Frolenko (Programų vadovas)	sarunas@lijot.lt
Irma Juškėnaitė (Ryšių su visuomene koordinatorė)	informacija@lijot.lt
Dominykas Vileikis (Savanorystės programos koordinatorius)	dominykas@lijot.lt
Danutė Puišienė (Finansininkė)	danutep@delfi.lt
Rima Visockaitė (Programų vadovė)	rima@lijot.lt
Sima Balčiūtė (Savanorė)	sima@lijot.lt
Tomas Polka (Savanoris)	tomas@lijot.lt
Raminta Keršytė (Savanorė)	savanoris@lijot.lt
Sigita Purytė (Savanorė)	sigita@lijot.lt

Europos informacinių paslaugų tinklas "Eurodesk"

Ramunė Trakymaitė
 "EURODESK Lietuva" referentė
eurodesk@eurodesk.lt

"Europos Bendrijų" iniciatyvos EQUAL projektas
"Lietuvos Jaunimo užimtumo tobulinimo vystymo bendrija"

Gražina Kačergytė
Equal projekto vadovė
grazina@lijot.lt

Gediminas Plečkaitis
Equal projekto vadovės asistentas
gediminas@lijot.lt

Šaltinis: Lietuvos jaunimo organizacijų taryba. [žiūrėta 2007-03-23]. Prieiga per internetą: <www.lijot.lt>.